

รายงานการวิจัย

เรื่อง

แนวทางการดำเนินงานวัฒนธรรม
ของประเทศเนเธอร์แลนด์

โดย

จันทร์สุดา รัชต์พลเมือง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สำนักนายกรัฐมนตรี

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร. รุ่ง แก้วแดง เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
ดร. พิสิษฐ์ เจริญวงศ์ ที่ปรึกษากลุ่มงานศิลปะและวัฒนธรรม

ผู้วิจัย

นางสาวจันทร์สุดา รักษ์พลเมือง

บรรณาธิการ

นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล

ผู้ประสานงาน

นางสาวสายวรุณ บุญคง

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มงานศิลปะและวัฒนธรรม

ผู้อำนวยการ นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล

คณะทำงาน นายถวัลย์ มาศจรัส นางสาวสายวรุณ บุญคง
นางกัลยานี ปฏิมาพรเทพ นางสาววัลภา เล็กวัฒนานนท์
นางโชติกา วรรณบุรี นายจิตเกษม พัฒนาศิริ
นางจตุพร หาญวรรณวงศ์

ผู้จัดพิมพ์ต้นฉบับ นางสาวบุศรา บุญเกิด

เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรของชาติให้คุ้มค่า
หากท่านไม่ใช้หนังสือเล่มนี้แล้ว
โปรดมอบให้ผู้อื่นนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

379.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ส691ร รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศ
เนเธอร์แลนด์/ จันทรสุดา รัชพัลเมือง. กรุงเทพมหานคร : 2544.

..... หน้า

ISBN.....

1. การดำเนินงานวัฒนธรรม – วิจัย
2. การดำเนินงานวัฒนธรรม – เนเธอร์แลนด์
3. จันทรสุดา รัชพัลเมือง
4. ชื่อเรื่อง

รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์

พิมพ์ครั้งที่ 1 มีนาคม 2544

จำนวน 3,000 เล่ม

จัดพิมพ์เผยแพร่ กลุ่มงานศิลปและวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ถนนสุขุมวิท ดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

โทร. 668-7123 ต่อ 2322, 669-7735

โทรสาร 668-7275

Web Site : <http://www.onec.go.th>

สำนักพิมพ์ โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล กรุงเทพมหานคร

โทรศัพท์ (02) 886-5039 โทรสาร (02) 881-9857

คำนำ

ความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมเป็นประเด็นสำคัญของทุกประเทศที่กำลังแสวงหาแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนให้ความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมยังคงดำรงคุณค่าอยู่ในสังคมต่อไป และในขณะเดียวกันหลายประเทศทั่วโลกต่างเพียรพยายามที่จะนำวิทยาการสมัยใหม่เข้ามาช่วยในเรื่องของการบริหารด้านวัฒนธรรมให้มีความเข้มแข็งเพื่อเป็นหลักสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์

หลากหลายประเทศมีวิธีการบริหารงานด้านวัฒนธรรมที่แปลกแตกต่างกันทั้งด้านนโยบายและรูปแบบการส่งเสริมสนับสนุน

ประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นอีกประเทศหนึ่งที่กำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมโดยมุ่งเน้นในเรื่องของคุณภาพ ความหลากหลาย การมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมและมีจุดเน้นเป็นพิเศษในเรื่องการบูรณาการวัฒนธรรมเข้าสู่ระบบการศึกษา

นโยบายด้านวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์กำหนดชัดเจนไว้ใน 4 เรื่อง คือ

- มรดกทางวัฒนธรรม ได้แก่ พิพิธภัณฑสถาน โบราณสถาน แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี และหอจดหมายเหตุ
- สื่อ ภาษา วรรณกรรม และหอสมุด
- ศิลปะ ได้แก่ ทัศนศิลป์ สถาปัตยกรรม การออกแบบ ภาพยนตร์ ศิลปะการแสดง ศิลปะสมัครเล่น และศิลปะศึกษา
- นโยบายวัฒนธรรมต่างประเทศ

รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง **แนวทางการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์** เป็นสาระทางด้านวิชาการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการจัดพิมพ์ขึ้นเป็นกรณีศึกษาอีกแนวทางหนึ่งสำหรับการเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมระหว่างของต่างประเทศกับของประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ซึ่งกันและกันอันจะก่อให้เกิดองค์ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ในการที่จะทำให้เกิดทิศทางใหม่ของการกำหนดนโยบายด้านวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไปในอนาคต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ หวังว่ารายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง **แนวทางการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์** จะเป็นข้อมูลอีกด้านหนึ่งที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินการศึกษาเพื่อจัดทำนโยบายวัฒนธรรมและการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของประเทศไทยต่อไปในอนาคต

(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(1)
บทที่ 1	บทนำ
บทที่ 2	ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของประเทศเนเธอร์แลนด์
บทที่ 3	ระบบและโครงสร้างการบริหารงานวัฒนธรรม
บทที่ 4	นโยบายและการดำเนินงานวัฒนธรรม
บทที่ 5	การวิเคราะห์สรุปและข้อเสนอแนะ
บรรณานุกรม	73

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศไทย เชนเซอร์แลนด์และวิเคราะห์เสนอแนวทางในการนำจุดเด่นหรือข้อดีของการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศไทย เชนเซอร์แลนด์มาปรับใช้กับการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศไทย โดยเป็นการศึกษาจากเอกสาร หนังสือ รายงานวิจัย สิ่งพิมพ์ รวมทั้งข้อมูลที่เผยแพร่ในระบบอินเทอร์เน็ต ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ประเทศไทยเชนเซอร์แลนด์เป็นประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และเป็นระบบรัฐสภาที่มีการกำหนดสัดส่วนของผู้แทน ประกอบด้วย สภา 2 คณะ คือ สภาสูง ซึ่งมีจำนวนสมาชิก 75 คน และสภาล่างซึ่งมีจำนวนสมาชิก 150 คน โดยมาจากการเลือกตั้งจากสภาจังหวัด และสมาชิกสภาทั่วประเทศตามลำดับ การบริหารประเทศเป็นลักษณะการกระจายอำนาจ มีการแบ่งการปกครองออกเป็นจังหวัดจำนวน 12 จังหวัด และส่วนปกครองท้องถิ่น 572 แห่ง ซึ่งมีองค์กรปกครองและบริหารที่มาจากการเลือกตั้งและแต่งตั้งจากท้องถิ่น โดยจังหวัดได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลกลางในรูปของกองทุนจังหวัด และส่วนปกครองท้องถิ่นได้รับในรูปของกองทุนเทศบาล

ภาครัฐได้เข้ามาดูแลการดำเนินงานวัฒนธรรมตั้งแต่ปี ค.ศ. 1919 เป็นต้นมา ซึ่งในปัจจุบันมีกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานวัฒนธรรม และมีการกระจายอำนาจการบริหารและการดำเนินงานไปยังจังหวัดและส่วนปกครองท้องถิ่น โดยมีกฎหมายนโยบายวัฒนธรรมเฉพาะด้าน (Specific Cultural Policy Act) เป็นกรอบในการดำเนินงาน ซึ่งกำหนดภารกิจของกระทรวงดังกล่าวให้มีหน้าที่ในการบำรุงรักษา พัฒนาและเผยแพร่วัฒนธรรม รวมทั้งกำหนดให้รัฐบาลต้องเสนอนโยบายวัฒนธรรมทุก ๆ 4 ปี ต่อสภาผู้แทนเพื่อพิจารณาและประกาศเป็นกฎหมาย นโยบายดังกล่าวยังมีสาระเกี่ยวกับแผนงานและกิจกรรม ซึ่งจังหวัดและส่วนปกครองท้องถิ่นมีส่วนร่วมปรึกษาหารือในการจัดทำร่างนโยบายด้วย นอกจากนี้การกระจายงานความรับผิดชอบในระดับต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว กฎหมายนโยบายวัฒนธรรมยังมีผลให้มีการกระจายอำนาจการดำเนินงานวัฒนธรรมส่วนใหญ่ และการปรับเปลี่ยนการบริหารงาน เช่น การกำหนดให้พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระในการบริหารและการดำเนินงาน การโอนงบประมาณให้แก่ส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานด้านศิลปะ และการจัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อจำกัดภารกิจที่ส่วนกลางต้องรับผิดชอบ เพื่อให้สามารถดูแลงานตามกรอบนโยบายหลักได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ในการพิจารณาตัดสินใจของรัฐบาลในเรื่องการดำเนินงานวัฒนธรรมจะมีสภาวัฒนธรรมเป็นองค์กรที่

ปรีกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ชำนาญการด้านวัฒนธรรม ในขณะที่ระดับจังหวัดและส่วนปกครองท้องถิ่นก็มีสภาศิลปะและสภาวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นคณะที่ปรีกษาเช่นเดียวกัน นอกจากนี้การสนับสนุนจากภาครัฐแล้ว ในการดำเนินงานวัฒนธรรมยังมีการส่งเสริมสนับสนุนจากแหล่งอื่น ๆ อีก ได้แก่ ความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ระบบภาษี กฎหมายลิขสิทธิ์ การสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชนและธุรกิจ รวมทั้งการสนับสนุนจากสมาคมผู้สนับสนุน (Friends' Societies)

นโยบายวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์ในปัจจุบันได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ยึดถือหลักการของคุณภาพและความหลากหลาย (quality and diversity) การมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม และมีจุดเน้นในเรื่องวัฒนธรรมศึกษา โดยกำหนดนโยบายเฉพาะงานวัฒนธรรมในแต่ละเรื่อง รวม 4 เรื่อง ได้แก่

- มรดกทางวัฒนธรรม ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี และหอจดหมายเหตุ
- สื่อ ภาษาและวรรณกรรม และหอสมุด
- ศิลปะ ได้แก่ ทัศนศิลป์ สถาปัตยกรรม การออกแบบ ภาพยนตร์ ศิลปการแสดง ศิลปะสมัครเล่น และศิลปศึกษา
- นโยบายวัฒนธรรมต่างประเทศ

งานวัฒนธรรมส่วนใหญ่เป็นการกระจายอำนาจ แต่มีการดำเนินงานเฉพาะบางด้านที่สงวนเป็นภารกิจของภาครัฐ ได้แก่ การอนุรักษ์แหล่งประวัติศาสตร์และโบราณสถาน ศิลปะ และงานวัฒนธรรมกับต่างประเทศ

จากการศึกษาแนวทางการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้นำจุดเด่นหรือข้อดีของการดำเนินงานมาวิเคราะห์และเสนอเป็นข้อเสนอแนะดังนี้

- การจัดทำนโยบายรองการดำเนินงานวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ตามแนวทางนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2524 ซึ่งเป็นนโยบายหลัก
- การกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานวัฒนธรรมที่เน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยกระบวนการทางการศึกษา
- การบูรณาการวัฒนธรรมเข้าสู่ระบบการศึกษา
- นโยบายส่งเสริมการอ่านหนังสือ

- การจัดทำนโยบายร่วมกันระหว่างงานวัฒนธรรมและงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น นโยบายด้านวัฒนธรรมสัมพันธ์กับต่างประเทศ เป็นต้น
  - การพิจารณากระจายอำนาจงานด้านวัฒนธรรม โดยพิจารณาจากหลักการของความสำคัญต่อชาติ ความจำเป็นด้านประสิทธิภาพในการบริหารและการดำเนินงาน
  - การสร้างเครือข่ายการดำเนินงานวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม มีระบบสนับสนุนเครือข่ายเพื่อให้สามารถดำเนินงานสอดคล้องกับนโยบายวัฒนธรรมของชาติ
  - การระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนงานวัฒนธรรม
  - การพัฒนาข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อรองรับการปฏิรูประบบบริหารงานวัฒนธรรม
-

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

วัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับสังคมของความเป็นชาติ ดังที่ปรากฏตามพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ว่า “การรักษาวัฒนธรรมคือการรักษาชาติ” หากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่าคนโดยทั่วไปเข้าใจความหมายและความสำคัญของวัฒนธรรมในนัยที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม การศึกษาด้านวัฒนธรรมของมนุษย์มีมาช้านานแล้ว จนกระทั่งเกิดแนวคิดต่าง ๆ โดยในเรื่องของความหมายนั้น นักวิชาการทางมนุษยวิทยาและสังคมวิทยาได้มีการบัญญัติความหมายไว้หลากหลาย Kroeber และ Kluckhohn ได้รวบรวมความหมายของวัฒนธรรมที่นักวิชาการสาขาต่าง ๆ ได้บัญญัติ โดยได้จำแนกความหมายออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ นิยามเชิงพรรณนา เชิงประวัติศาสตร์ เชิงบรรทัดฐาน และเชิงจิตวิทยา เมื่อรวบรวมและสรุปความหมายของทุกกลุ่มก็ทำให้มองเห็นภาพรวมว่าวัฒนธรรมมีความหมายรวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตที่เด่นชัดของสังคม ซึ่งมีการถ่ายทอดจากชนรุ่นหนึ่งไปยังชนอีกรุ่นหนึ่ง ประกอบด้วย ความรู้ ความเชื่อ คุณธรรม กฎระเบียบ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนมรดกที่มนุษย์สร้างสรรค์และประดิษฐ์ขึ้น อันได้แก่ ปรัชญา วรรณกรรม ศิลปะ สิ่งก่อสร้าง เครื่องมือ เครื่องใช้ สิ่งเหล่านี้โดยสรุปก็คือผลผลิตของมนุษย์ที่กลายมาเป็นแบบแผนของพฤติกรรมและวัตถุสิ่งของที่ผสมผสานเป็นกฎเกณฑ์และมาตรฐานของสังคมนั้นเอง จากการบัญญัติความหมายของวัฒนธรรมดังที่กล่าวมา นอกจากเป็นการสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมที่กระจ่างชัดขึ้นแล้ว ยังเชื่อมโยงให้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้นด้วย วัฒนธรรมมิได้มีความสำคัญแต่เพียงเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างหลักที่ยึดเหนี่ยวความเป็นชาติไว้เท่านั้น แต่มีคุณค่าอีกหลายประการต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม อันได้แก่ สิ่งที่แสดงถึงอัจฉริยภาพของมนุษย์ในการดำรงชีวิตจากการคิดค้นเทคนิคใหม่ ๆ ในการปรับใช้สิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณค่า วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือควบคุมสังคม สร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของสังคมมนุษย์ รวมทั้งเป็นเครื่องแสดงถึงความเหมือนและความแตกต่างกันของสังคมมนุษย์ด้วย หากสังคมที่กล่าวถึงคือสังคมระดับชาติ ก็อาจสรุปได้ว่า วัฒนธรรมมีความสำคัญต่อความมั่นคงของชาติ การสร้างสังคมอันพึงประสงค์และสะท้อนเอกลักษณ์ของชาตินั้นด้วย

จากความหมายและความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีต่อความมั่นคงและความสงบสุขของสังคมที่เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศให้เจริญและยั่งยืนต่อไป จึงเป็นภาระของทั้งรัฐและประชาชนที่พึงดูแลงานวัฒนธรรมของชาติ ในส่วนของประเทศไทยรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศในทุกฉบับที่ผ่านมาได้ระบุถึงภาระหน้าที่ดังกล่าว สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่เป็นฉบับปัจจุบันก็ได้กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับงานวัฒนธรรมไว้ในมาตรา 73 ซึ่งกำหนดให้รัฐต้องอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น รวมทั้งในมาตรา 81 ที่กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวยังได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ของประชาชนชาวไทยที่พึงมีต่อวัฒนธรรมของชาติเอาไว้ด้วย ดังที่ปรากฏในมาตรา 46 ที่กำหนดเป็นสิทธิของบุคคลในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และในมาตรา 69 ได้กำหนดเป็นหน้าที่ของชาวไทยในการพิทักษ์ปกป้องและสืบสานศิลปวัฒนธรรมของประเทศ ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีองค์กรภาครัฐรับผิดชอบงานวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งการกำหนดนโยบาย แผนงาน และกิจกรรมเพื่อรองรับการดำเนินงานวัฒนธรรมตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายก็ตาม แต่จากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ก็ได้มีการกำหนดบทบาทและโครงสร้างขององค์กรระดับกระทรวง ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษา วัฒนธรรม และศาสนาขึ้นมา โดยในส่วนของงานด้านวัฒนธรรมและการศาสนานั้น รัฐจะเพิ่มบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนและจะเอื้อโอกาสให้ประชาชนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมรับผิดชอบงานวัฒนธรรมของชาติมากยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงจะส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทของภาครัฐตลอดจนระบบบริหารและการดำเนินงานวัฒนธรรมไปจากเดิมเป็นอย่างมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยกระบวนการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นเหตุผลและหลักการมาสนับสนุนการดำเนินการปรับเปลี่ยนดังกล่าว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงพิจารณาเห็นว่าเพื่อให้การกำหนดนโยบายและแผนงานด้านวัฒนธรรมมีความเหมาะสมกับสภาพของสังคม และสามารถรองรับกับการพัฒนาประเทศในอนาคต รวมทั้งสอดคล้องกับการปฏิรูปด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงเห็นควรดำเนินการศึกษาแนวทางการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งมีการกำหนดบทบาทของภาครัฐและการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมในลักษณะที่สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาปรับใช้ในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศไทย เพื่อประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและแผนงานในอนาคตที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์
- 2.2 เสนอแนะแนวทางการนำจุดเด่น หรือข้อดีของการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์มาปรับใช้กับประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเอกสารโดยมุ่งศึกษารูปแบบการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์ในประเด็นต่าง ๆ คือ สิทธิและหน้าที่ทางวัฒนธรรม ระบบบริหารงานวัฒนธรรม นโยบายและการดำเนินงานวัฒนธรรม บุคลากรทางวัฒนธรรม ระบบการสนับสนุนวัฒนธรรม อุตสาหกรรมวัฒนธรรม เครือข่ายทางวัฒนธรรม คุณภาพและมาตรฐานทางวัฒนธรรม ความร่วมมือทางด้านวัฒนธรรมระหว่างประเทศ การสร้างสรรค์วัฒนธรรมและการศึกษา ฯลฯ และนำมาวิเคราะห์จุดเด่นหรือข้อดีของการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์ พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการนำจุดเด่นหรือข้อดีของการดำเนินงานวัฒนธรรมดังกล่าวมาปรับใช้กับประเทศไทย

ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยจากเอกสารเป็นหลัก และดำเนินการวิจัยในระยะเวลาที่จำกัด จึงอาจทำให้ข้อมูลการศึกษามีไม่สมบูรณ์ครบถ้วน

วิธีดำเนินการ

มีวิธีดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์ในประเด็นต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ โดย
  - 1.1 การสืบค้นข้อมูลทาง internet
  - 1.2 การวิจัยเอกสาร เช่น วารสาร หนังสือ รายงาน ฯลฯ
  - 1.3 บทสัมภาษณ์การดำเนินงานวัฒนธรรมของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การศึกษาข้อมูลการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์ที่รวบรวมได้ วิเคราะห์จุดเด่นหรือข้อดีของการดำเนินงานวัฒนธรรม เปรียบเทียบกับของประเทศไทย และจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับใช้กับการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศไทย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการศึกษาสามารถนำไปเผยแพร่และใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและแผนงาน ด้านวัฒนธรรมของประเทศไทย ระยะ 10-15 ปี ให้เหมาะสมต่อไป

บทที่ 2

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์

(The Kingdom of the Netherlands)

สภาพภูมิศาสตร์และที่ตั้ง

เนเธอร์แลนด์หรือฮอลแลนด์เป็นประเทศที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของทวีปยุโรป บริเวณด้านตะวันออกติดกับเยอรมนี ด้านใต้ติดกับเบลเยียม ด้านเหนือติดทะเลเหนือ มีพื้นที่ 41,526 ตารางกิโลเมตร เมืองหลวงชื่อ อัมสเตอร์ดัม สภาพภูมิประเทศโดยรวมเป็นพื้นที่ราบกว้างใหญ่ ประกอบด้วยเกาะมากมาย พื้นที่ของประเทศมากกว่าครึ่งเคยเป็นทะเลมาก่อน มีแม่น้ำไรน์เป็น แม่น้ำสายสำคัญของประเทศ ภูมิอากาศของประเทศจะมีอุณหภูมิอบอุ่นกว่าประเทศอื่น ๆ ในยุโรป เนื่องจากพื้นที่บางส่วนของเนเธอร์แลนด์ที่อยู่ติดกับทะเลเหนือได้รับอิทธิพลจากกระแสน้ำอุ่น สภาพพื้นที่โดยทั่วไปจะมีฝนตกชุกทั้งในช่วงฤดูใบไม้ร่วงและฤดูใบไม้ผลิ ในปริมาณ 700 มิลลิเมตรต่อปี ในส่วนของฤดูกาลจะมี 4 ฤดูกาล คือ ฤดูใบไม้ผลิ ฤดูร้อน ฤดูใบไม้ร่วง ฤดูหนาว

ประชากร

เนเธอร์แลนด์แต่เดิมมีชนเผ่าเยอรมัน 3 กลุ่มเข้าไปตั้งถิ่นฐาน ประกอบด้วย พวกฟรีเซียน (Friesian) อยู่ทางตอนเหนือ พวกแฟรงค์ (Frank) อยู่ทางตอนใต้ และพวกแซกซอน (Saxon) อยู่ทางตะวันออก ได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีประชากรหนาแน่นมากที่สุดในทวีปยุโรป และพบว่าในปี 2540 เนเธอร์แลนด์มีประชากรทั้งสิ้น 15.59 ล้านคน มีความหนาแน่นของประชากร 456 คน ต่อตารางกิโลเมตร โดยเฉพาะอัมสเตอร์ดัมซึ่งเป็นเมืองหลวงจะมีประชากรมากถึง 2 ล้านคน และประชากรที่มีจำนวนมากกว่ 1 แสนคนขึ้นไปกระจายอยู่ในเมืองใหญ่ ๆ เช่น เดนเฮก (Den Haag), อุเทร็คต์ (Utrecht), ไลเดน (Leiden), ไอนด์โฮเฟิน (Eindhoven), ฮาร์เล็ม (Haarlem), กรอนิงเงิน (Groningen), ทิลเบิร์ก (Tilburg), ไนเมเก้น (Nijmegen), เอ็นชเคเต้ (Enchede), อาร์เนม (Arnhem), เบเรดา (Breda), ซานสตัด (Zaanstad), มาสทริคต์ (Maastricht), ดอร์เดร็คต์ (Dordrecht), ไลเดน (Leiden), และรอตเตอร์ดัม (Rotterdam)

การปกครองและการเมือง

ในอดีตเนเธอร์แลนด์ปกครองประเทศในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชเช่นเดียวกับการปกครองของไทยในอดีตที่ผ่านมา ปัจจุบันได้ใช้ระบอบประชาธิปไตยในระบบ รัฐสภาเพื่อการปกครองประเทศ กล่าวคือ สมเด็จพระราชินีนาถเบียทริกซ์ (Queen Beatrix) ผู้สืบสันตติวงศ์จากราชวงศ์ออเรนจ์ทรงเป็นประมุขของประเทศภายใต้รัฐธรรมนูญ ทรงใช้พระราชอำนาจผ่านรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และเมื่อเดือนตุลาคม 2538 รัฐบาลได้ออกกฎหมายฉบับหนึ่งซึ่งถือเป็นการพัฒนาการเมืองที่สำคัญคือการนำระบบประชามติเพื่อแก้ไขกฎหมาย (corrective referendum) มาใช้ในระดับชาติและท้องถิ่น ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเปลี่ยนแปลงร่างกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของสภาแล้วได้ โดยการยื่นคำร้องให้มีการออกเสียงประชามติ (referendum) ซึ่งมีผู้ลงนามสนับสนุนอย่างน้อย 40,000 ราย การลงประชามติจะมีผลต่อเมื่อมีผู้ไปออกเสียงอย่างน้อย 60,000 ราย ทั้งนี้ร่างกฎหมายงบประมาณสนธิสัญญาระหว่างประเทศ พระราชวงศ์ จะอยู่ในข่ายยกเว้นและไม่อนุญาตให้มีประชามติ สำหรับการจัดตั้งรัฐบาลในปัจจุบันนั้นพรรคแรงงาน (PVDA) ได้รับจำนวนที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุดจำนวน 45 ที่นั่ง พรรคเสรีนิยม (VVD) ได้รับ 38 ที่นั่ง และพรรคคริสเตียนประชาธิปไตย (CDA) จำนวน 29 ที่นั่ง โดยมีนายวิลเลียม ค็อก (Win Kok) หัวหน้าพรรคแรงงานได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรี และนายโจเซียส แวน อาสเทน (Jozias van Aarsten) เป็นรองนายกรัฐมนตรี ในส่วนของรัฐสภาประกอบด้วย 2 สภาสูง (Eerste Kamer) มีสมาชิก 75 คน ซึ่งได้รับเลือกตั้งโดยอ้อมจากสภาจังหวัด (Provincial Council) และสภาล่าง (Tweede Kamer) ประกอบด้วยสมาชิก 150 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรง และได้มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 12 จังหวัด (province) ปกครองโดยมีการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด มีการกระจายอำนาจให้แต่ละจังหวัดปกครองตนเองซึ่งรวมถึงการออกกฎหมายและระเบียบเพื่อใช้ในพื้นที่จังหวัดด้วย และแต่ละจังหวัดจะขึ้นตรงต่อรัฐบาลกลาง

การศึกษา

รัฐบาลเนเธอร์แลนด์ได้จัดเงินสนับสนุนด้านการศึกษาให้กับประชาชนในจำนวนปีละ 26,000 ล้านดอลลาร์ โดยเล็งเห็นว่าการศึกษเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในประเทศเป็นอย่างยิ่ง จึงส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายจากประชาชนที่เข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งมีอายุระหว่าง 4-16 ปี สำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา รัฐบาลได้กำหนดระยะเวลาให้ผู้เข้ารับการศึกษา เป็นเวลา 4-8 ปี ผู้เรียนจะต้องเรียนให้จบตามเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งรัฐบาลจะเป็นผู้ให้การสนับสนุนเรื่องค่าเล่าเรียนให้ทั้งหมด แต่มีเงื่อนไขว่าผู้เรียนจะต้องชำระคืนให้กับรัฐบาลเมื่อจบการศึกษาแล้ว โดยได้จัดระบบการศึกษาไว้ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา
2. โรงเรียนพิเศษสำหรับผู้พิการ
3. ระดับมัธยม (เทคนิค)
4. สถาบันอุดมศึกษา (มหาวิทยาลัย)
5. สถาบันระดับนานาชาติ

โรงเรียนและสถาบันการศึกษาจะให้การศึกษาในมาตรฐานเดียวกัน โดยรัฐบาลจะให้การสนับสนุนและดูแลมาตรฐานในการดำเนินงานขององค์กรดังกล่าวให้อยู่ในระดับมาตรฐานเดียวกันทั้งสิ้น แต่ทั้งนี้ยังมีโรงเรียนบางแห่งที่ดำเนินการโดยเอกชน ซึ่งโรงเรียนเหล่านั้นจะได้รับการสนับสนุนจากสมาคมคาทอลิกหรือ โปรเตสแตนต์ (Catholic or Protestants)

เศรษฐกิจ

รายได้ของประเทศเนเธอร์แลนด์ส่วนใหญ่มาจากภาคอุตสาหกรรมและภาคการเกษตร โดยมีประเทศคู่ค้าสำคัญ คือ เยอรมนี เบลเยียม ลักเซมเบิร์ก และฝรั่งเศส

อุตสาหกรรม

เนเธอร์แลนด์เป็นประเทศที่ผลิตน้ำมันรายใหญ่ประเทศหนึ่งในโลก มีการขุดเจาะน้ำมันและส่งขายสู่ตลาดทั่วโลกในนามของบริษัทเชลล์ (Shell) ซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ประมาณ 95 % ของบ้านเพื่ออยู่อาศัยของประชาชนทั้งประเทศ จะใช้พลังงานจากแก๊สที่มีท่อต่อเชื่อมโยงกันทั่วทั้งเมือง นอกจากนี้ยังใช้แก๊สในการผลิตกระแสไฟฟ้าเพื่อประโยชน์อื่น ๆ อีกด้วย จึงทำให้เนเธอร์แลนด์ไม่ต้องสั่งซื้อแก๊สจากต่างประเทศและยังสามารถจัดจำหน่ายให้กับประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้วในชั้นต้นเนเธอร์แลนด์ยังได้ผลิตเครื่องไฟฟ้า ในนามของบริษัทฟิลิปส์ (Philips) ส่งออกจำหน่ายทั่วโลกด้วย

การเกษตร

เนเธอร์แลนด์ได้ถูกกล่าวขานจากทั่วโลกว่าเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ด้วยสวนดอกไม้และสวนผัก ในแต่ละปีดอกไม้และพันธุ์ผักต่าง ๆ จะถูกส่งเป็นสินค้าออกไปขายยังต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ดอกไม้และพันธุ์ผักมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของเนเธอร์แลนด์ เป็นอย่างมาก กล่าวคือ ในแต่ละปี ดอกทิวลิป ซึ่งเป็นดอกไม้ประจำชาติของเนเธอร์แลนด์ที่ชาวโลกรู้จักและชื่นชมในความงดงามเป็นอย่างดี จะเป็นสินค้าออกที่สำคัญและทำรายได้อย่างมหาศาลให้กับเนเธอร์แลนด์ถึงปีละ 7,000 ล้านดอลลาร์

ในส่วนของการดำเนินงานด้านนโยบาย เนเธอร์แลนด์ได้เน้นนโยบายเศรษฐกิจหลัก 3 ประการ คือ

1. ด้านการคลัง
2. ด้านแรงงาน
3. ด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

เนเธอร์แลนด์เริ่มฟื้นตัวจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 และในปี 2538 การเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.7 โดยภาคธุรกิจบริการมีอัตราเติบโตสูงเป็นอันดับแรก และอยู่ในอันดับ 7 ของโลก คิดตามด้วยภาคอุตสาหกรรม การก่อสร้าง และอุตสาหกรรมด้านวิศวกรรมไฟฟ้า และเครื่องกล ตามรายงานของสำนักงานวางแผนและวิเคราะห์เศรษฐกิจเนเธอร์แลนด์ (The Netherlands Bureau for policy analysis หรือ CBP) เศรษฐกิจเนเธอร์แลนด์ในปี 2542 และในปี 2543 จะมีอัตราเติบโตเพียงร้อยละ 2 ในขณะที่อัตราเฟ้อในปี 2542 จะเป็นร้อยละ 1.25 และในปี 2543 จะเป็นเพียงร้อยละ 1 นอกจากนี้ การขาดดุลของรัฐบาลในปี 2542 จะเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 1.75 และจะค่อยลดลงในปี 2543 เป็นร้อยละ 1.05 แต่หนี้สินมวลชนจะคงอยู่ที่ร้อยละ 67 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)

นอกจากนี้ เป็นที่คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจของเนเธอร์แลนด์จะเผชิญกับภาวะชะงักงันชั่วคราว หลังจากที่ได้รุ่งเรืองมากในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา การชลอการเจริญเติบโตในปี 2542 และ 2543 ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากสภาวะเศรษฐกิจในเอเชีย เนื่องจากเนเธอร์แลนด์มีธุรกิจการลงทุนและการค้าอยู่มากพอสมควรและการชลอตัวการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในสหรัฐฯ เป็นร้อยละ 2.5 และในญี่ปุ่นเป็นร้อยละ 1 นี้ จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของเนเธอร์แลนด์ด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามอัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในเนเธอร์แลนด์ยังสูงกว่าอัตราการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยของยุโรป

สังคมและวัฒนธรรม

เนเธอร์แลนด์เป็นที่รู้จักของชาวโลกในนามที่เรียกขานต่าง ๆ กันไป เช่น ดัตช์ ฮอลแลนด์ และเนเธอร์แลนด์ ซึ่งแต่ละชื่อจะมีที่มาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ดัตช์ เป็นคำที่ใช้เรียกกลุ่มชนที่พูดภาษาในตระกูลเยอรมันนิกที่อาศัยอยู่ริมฝั่งทะเลเหนือทางตอนใต้ ส่วนฮอลแลนด์ เป็นคำที่ใช้เรียกชื่อดินแดนทางตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศซึ่งหมายถึงบริเวณเมืองอัมสเตอร์ดัมและเมืองรอตเตอร์ดัมในปัจจุบัน และเนเธอร์แลนด์ เป็นคำที่ใช้เรียกชื่อประเทศอย่างเป็นทางการในตอนปลายศตวรรษที่ 16 จากการรวมตัวของฮอลแลนด์ ซีแลนด์ เบลเยียม ลักเซมเบิร์ก และแคว้นเล็ก ๆ ที่อยู่ในดินแดนที่ราบริมฝั่งทะเล

ในส่วนของสัญลักษณ์ที่ใช้สื่อสารให้ชาวโลกทราบว่าหมายถึงประเทศเนเธอร์แลนด์นั้น ชาวดัชช์จะมีสัญลักษณ์ที่บ่งบอก คือ ธงชาติ กังหันลม และรองเท้าไม้

ธงชาติซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของประเทศเนเธอร์แลนด์ จะมี 3 สี ตามแนวนอน ประกอบด้วย สีแดงเป็นสีที่อยู่บนสุด สีขาวอยู่ตรงกลาง และสีน้ำเงินจะอยู่แถวล่าง ประวัติศาสตร์ของธงชาติเนเธอร์แลนด์มีมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 หลังจากที่มิชชันนารีจากสเปนและปลดปล่อยตนเองเป็นอิสระ ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวธงชาติจะมีสีแดงต่างจากที่กล่าวมาคือ เปลี่ยนจากสีแดงเป็นสีส้มออกนั้นเหมือนกัน และมีรูปสิงห์โตอยู่ตรงกลางซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของราชวงศ์ทั้งเบลเยียมและเนเธอร์แลนด์

กังหันลมเป็นอีกสัญลักษณ์หนึ่งของเนเธอร์แลนด์ที่ใช้สื่อความหมายต่อชาวโลกว่าหมายถึงประเทศเนเธอร์แลนด์ โดยมีที่มาจากลักษณะภูมิประเทศของเนเธอร์แลนด์ที่ถูกขนานนามว่า “ดินแดนแห่งน้ำ” (Waterland) ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเล การสร้างแผ่นดิน ของชาวดัชช์เริ่มขึ้นในศตวรรษที่ 13 ชาวดัชช์ได้ต่อสู้กับภัยทางธรรมชาติทุกรูปแบบเพื่อป้องกัน น้ำท่วมในพื้นที่ต่ำกว่าระดับน้ำในทะเลซึ่งเป็นที่อยู่อาศัย จนในศตวรรษที่ 15 ได้มีการนำเอากังหันมาใช้วิดน้ำออกจากอ่าว และในที่สุดชาวดัชช์ก็ได้พื้นที่ส่วนที่เคยเป็นทะเลมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีพสืบมา จากนั้นกังหันลมก็ได้เข้าไปมีบทบาทต่อวิถีการดำรงชีพของชาวดัชช์ทั้งในด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม นอกจากนี้ กังหันลมยังถูกใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ เช่น ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ถูกใช้เป็นสัญญาณเตือนภัย และแจ้งให้ผู้คนทราบเกี่ยวกับงานมงคลต่าง ๆ ด้วยการตกแต่งธงริ้วหลากสีที่กังหันลม ในปัจจุบันกังหันลมเหลืออยู่เพียงไม่เกิน 1,000 ตัว เนื่องจากการบำรุงรักษาและวัสดุที่สร้างจะมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง

รองเท้าไม้ นับเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งเกิดขึ้นจากความต้องการของชาวนาชาวดัชช์ที่ต้องการรองเท้าที่แข็งแรงเพื่อใช้ในการทำงานในท้องทุ่ง โดยใช้ไม้เนื้อเบา ที่เรียกว่า ป๊อปล่า (Poplar) หรือหลิวแคนาดา มาตัดเป็นท่อนและขุดกลึงจนได้รูปแล้วจึงนำไปตากแห้ง รองเท้าชนิดนี้มีคุณสมบัติพิเศษคือ เบา ทนทาน กันความชื้นได้ และปรับอุณหภูมิเท้า กล่าวคือ ถ้าสวมใส่ในฤดูร้อนแทนที่เท้าจะร้อนกลับทำให้เท้าเย็นสบาย และในฤดูหนาวก็จะทำให้เท้าอบอุ่นเป็นอย่างดี ในปัจจุบันชาวนายังใช้สวมใส่เพื่อทำงานอยู่

ชาวเนเธอร์แลนด์มีภาษาประจำชาติที่เรียกว่าภาษาดัตช์ (Dutch) เป็นภาษาแม่หรือภาษาหลักที่ประชาชนใช้สื่อสารกัน ซึ่งภาษาดังกล่าวมีต้นตระกูลเดียวกันกับภาษาเยอรมัน สำหรับภาษาที่สองที่ใช้สื่อสารกันเพื่อธุรกิจและอื่น ๆ ก็คือภาษาอังกฤษ

ในส่วนของศาสนาประชาชนในเนเธอร์แลนด์จะมีอิสระเสรีภาพในการเลือกนับถือศาสนา เช่นเดียวกับประเทศไทย แต่โดยทั่วไปประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศจะนับถือศาสนาคริสต์นิกาย โรมันคาทอลิก และศาสนาคริสต์นิกายดัตช์รีฟอร์มเชิร์ช (Dutch Reformed)

สำหรับวิถีการดำรงชีวิตของชาวดัตช์โดยทั่วไปจะถูกปลูกฝังให้เป็นคนประหยัดเพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศและเพื่อคนรุ่นหลัง ประชาชนจะมีจิตสำนึกในหน้าที่ของตนที่มีต่อประเทศชาติ มีความจริงใจและถ่อมตน นอกจากนี้ ยังมีความเมตตาช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน ประชาชนในเนเธอร์แลนด์จะไม่นิยมการดูถูกเหยียดผิวหรือแบ่งชนชั้นวรรณะ ดังเช่นประเทศอื่น ๆ ในยุโรป ชาวดัตช์จะให้ความช่วยเหลือทุกคนโดยเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นใคร มาจากไหน ด้วยถือว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกัน ชาวดัตช์นอกจากจะเป็นคนที่มีจิตใจ โอบอ้อมอารีตามที่ได้กล่าวข้างต้นแล้ว ยังเป็นผู้ที่มีสุนทรีย์ในจิตใจ มีความรักในศิลปะ การกีฬา และดนตรีอีกด้วย เมืองอัมสเตอร์ดัม นั้นจะเป็นเมืองที่ต้อนรับผู้ที่นิยมชมชอบดนตรี โดยในช่วงฤดูร้อนเกือบทุกพื้นที่จะมีการแสดงดนตรีทุกประเภท เช่น แจ๊ส ป๊อป และโอเปร่า เป็นต้น สำหรับวันสำคัญต่าง ๆ ของประเทศ ได้แก่ วันวาเลนไทน์ วันแม่ วันพ่อ วันสัตว์เลี้ยง วันเซนต์นิโคลัส ชาวดัตช์จะมอบของขวัญซึ่งกันและกันเพื่อแสดงไมตรีและความรัก

บทที่ 3

ระบบและโครงสร้างการบริหารงานวัฒนธรรม

การบริหารเป็นวิธีการสำคัญที่ทำให้การทำงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล การศึกษาในเรื่องของการบริหารในเบื้องต้นน่าจะทำความเข้าใจในเรื่องของความหมายและขอบเขตเพื่อให้ทราบว่าครอบคลุมสาระและองค์ประกอบประการใด ซึ่งน่าจะวิเคราะห์และกำหนดขึ้นจากคำจำกัดความการบริหารโดย Peter F. Drucker ปรมาจารย์ทางการบริหาร ที่ได้กล่าวไว้ว่า “การบริหาร คือ การทำให้งานต่าง ๆ ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำ” (ชงชัย สันติวงษ์, 2539) เป็นความหมายที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายและทำให้มองเห็นสภาพขององค์กรได้ว่าจะมีองค์ประกอบใดเข้ามาเกี่ยวข้องและเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างไร ซึ่งก็คือมีทรัพยากรบุคคลเป็นทรัพยากรสำคัญในการร่วมกันทำงาน โดยใช้ทรัพยากรด้านอื่น ๆ เช่น เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร วัตถุดิบ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อผลิตเป็นผลงานซึ่งอาจเป็นในรูปของสินค้าหรือบริการก็ได้ตามวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยในกระบวนการที่กล่าวมาต้องมีการบริหารที่มีหลักการ รูปแบบ และวิธีการอันเหมาะสมในการกำหนดความคิดซึ่งจะมีผลออกมาในรูปของแผนงาน นโยบาย มาตรการ ฯลฯ กำหนดวิธีการจัดระบบการทำงานของทรัพยากรบุคคลและการใช้ทรัพยากรวัตถุดิบ อันได้แก่ การจัดระบบขององค์กร การปฏิบัติงานและการควบคุม

การศึกษาการบริหารงานวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์ในบทที่ 3 นี้ จะเป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับการบริหารในส่วนที่เป็นระบบและโครงสร้างการบริหารงานวัฒนธรรม

ระบบและโครงสร้างการบริหารงานวัฒนธรรม

ประเทศเนเธอร์แลนด์มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (a constitutional monarchy) เช่นเดียวกับประเทศไทย มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1815 ระบอบการปกครองเป็นประชาธิปไตยแบบที่มีรัฐสภาเป็นระบบสัดส่วนของผู้แทนรัฐสภา ประกอบด้วยสภา 2 คณะ คือ สภาสูง (The Upper House) มีสมาชิก 75 คน ซึ่งได้รับการเลือกตั้งมาจากสภาจังหวัด (Provincial Councils) 12 แห่ง และสภาล่าง (The Lower House) มีสมาชิก 150 คน ซึ่งได้รับเลือกจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาทั่วประเทศ โดยการเลือกของประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป

อำนาจทางนิติบัญญัติมีระบบของราชบัลลังก์และรัฐสภา (Parliament and the Crown) โดยราชบัลลังก์ ประกอบด้วย สมเด็จพระราชินีและคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีอำนาจนิติบัญญัติและมีสภาแห่งรัฐ (Council of State) เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาให้แก่ราชบัลลังก์ในการบัญญัติกฎหมายทุกฉบับ

ถึงแม้ประเทศเนเธอร์แลนด์จะเป็นรัฐเดี่ยว แต่การบริหารก็เป็นลักษณะการกระจายอำนาจเป็นอย่างมาก มีการแบ่งการปกครองออกเป็นจังหวัด 12 จังหวัด และส่วนปกครองท้องถิ่น 572 แห่ง แต่ละจังหวัดปกครองโดยสภาจังหวัด (Provincial Council) ซึ่งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจังหวัด (Executive Committee) ที่เลือกมาจากสมาชิกสภาจังหวัด คณะกรรมการบริหารมีหน้าที่รับผิดชอบการเตรียมการและการดำเนินงานตามกฎหมายและการกำหนดของสภาจังหวัด รวมทั้งที่กำหนดโดยรัฐบาลกลางในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจังหวัด ประธานสภาจังหวัดและคณะกรรมการบริหารเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายอำนาจจากสมเด็จพระราชินี ในระดับท้องถิ่นส่วนการปกครอง ประกอบด้วย สภาเทศบาล (Municipal Council) ซึ่งมีหัวหน้าเทศบาลเมือง (burgomaster) เป็นประธานจากการแต่งตั้งของราชบัลลังก์ และมีคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วย หัวหน้าเทศบาลเมืองและกรรมการที่ปรึกษา ซึ่งเลือกตั้งมาจากสมาชิกสภาเทศบาล

รัฐบาลกลางจัดสรรงบประมาณให้แก่จังหวัดในรูปของกองทุนจังหวัด (Province Fund) และให้แก่ส่วนปกครองท้องถิ่นในรูปของกองทุนส่วนท้องถิ่นหรือกองทุนเทศบาล (Municipality Fund) โดยอาศัยหลักการพิจารณาการจัดสรรเงินจากจำนวนประชากรและเกณฑ์ด้านองค์ประกอบทางสังคมและวัฒนธรรมของประชากร จังหวัด และส่วนปกครองท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมืองใหญ่ 4 เมือง คือ เมืองอัมสเตอร์ดัม รอตเตอร์ดัม อูเทร็คต์ และกรุงเฮก มีข้อตกลงทางการบริหารกับรัฐบาลกลางแยกเป็นการเฉพาะสำหรับการรับผิดชอบภารกิจ โดยปกติส่วนปกครองเหล่านี้จะมีอิสระในการบริหารงบประมาณของตนเองตามที่เห็นเหมาะสม ยกเว้นการจัดสรรจากกองทุนซึ่งมีผลบังคับใช้โดยกฎหมาย

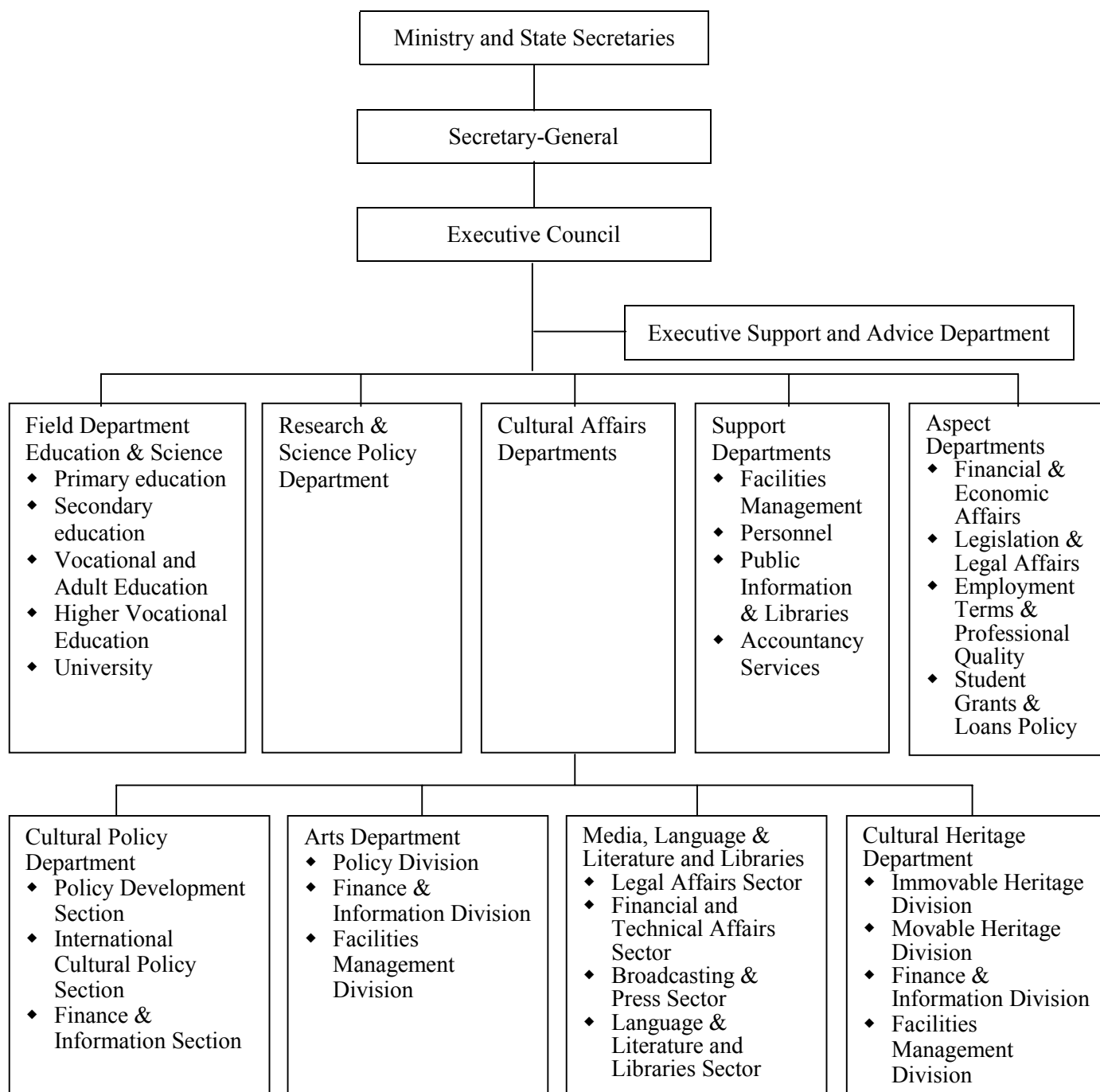
องค์กรบริหารงานวัฒนธรรม

ภาครัฐได้เข้ามาดูแลงานวัฒนธรรมในช่วงศตวรรษที่ 19 ตั้งแต่ ค.ศ. 1919 เป็นต้นมา กระทรวงการศึกษา ศิลปะ และวิทยาศาสตร์ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบนโยบายแห่งชาติด้านศิลปะและวัฒนธรรม ในปี ค.ศ. 1965 กระทรวงดังกล่าวได้มีการปรับโครงสร้างองค์กร มีการแบ่งแยกงานด้านศิลปะ โบราณสถาน โบราณวัตถุ การสงวนรักษามรดกชาติ การกระจายเสียง และหอสมุดออกจากงานด้านการศึกษาและวิทยาศาสตร์ โดยถือว่าเป็นกิจกรรมวัฒนธรรมนอกหลักสูตร และได้รวมงานเหล่านี้เข้าเป็นงานวัฒนธรรมที่อยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงใหม่คือกระทรวงวัฒนธรรม นันทนาการและ

สังคมสงเคราะห์ ซึ่งก่อตั้งขึ้นในระยะเวลาที่เนเธอร์แลนด์กำลังขยายขอบเขตของความเป็นรัฐสวัสดิการ (welfare state) ต่อมาในปี ค.ศ. 1994 งานด้านนโยบายวัฒนธรรมได้โอนกลับมาเป็นงานของกระทรวงที่รับผิดชอบด้านการศึกษาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งได้แก่ กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ โดยมีกฎหมายนโยบายวัฒนธรรมเฉพาะด้าน (Specific Cultural Policy Act) เป็นกรอบในการดำเนินงานและกำหนดความรับผิดชอบของกระทรวงดังกล่าว ซึ่งมีบทกำหนดที่สำคัญ กล่าวคือ รัฐบาลจะต้องเสนอเอกสารนโยบายวัฒนธรรมต่อสภาสูงและสภาล่างอย่างน้อยทุก ๆ 4 ปี โดยระบบนี้จะทำให้รัฐบาลสามารถควบคุมการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานวัฒนธรรมได้อย่างรัดกุม นอกจากนี้ยังจะช่วยให้สถาบันที่ดำเนินงานด้านศิลปะและวัฒนธรรมสามารถกำหนดแผนการดำเนินงานในระยะยาวได้

กฎหมายนโยบายวัฒนธรรมดังกล่าวได้กำหนดภารกิจของกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงดังกล่าวจะต้องรับผิดชอบในการสร้างเงื่อนงำที่กำหนดไว้ล่วงหน้า สำหรับการบำรุงรักษา การพัฒนา และการเผยแพร่วัฒนธรรม รวมทั้งกำหนดวิธีการที่รัฐบาลต้องดำเนินการให้บรรลุตามหน้าที่ด้วย นอกจากนี้รัฐมนตรีว่าการซึ่งรับผิดชอบการบริหารงานระดับสูงแล้ว ยังมี State Secretary อีก 2 คน เป็นผู้บริหารระดับสูงซึ่งหนึ่งในจำนวนนั้นมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานวัฒนธรรม กระทรวงดังกล่าวมีการจัดแบ่งโครงสร้างองค์กรดังที่ปรากฏในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 โครงสร้างของกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์

งบประมาณ

กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ จัดสรรงบประมาณสำหรับงานวัฒนธรรม คิดเป็น 1% ของงบประมาณภาครัฐทั้งหมด โดยยังมีได้รวมงบประมาณสำหรับศิลปศึกษาสายอาชีพ งบประมาณด้านวัฒนธรรมได้รับมาจากกองทุนสาธารณะต่าง ๆ รวมแล้วเป็นจำนวนประมาณหนึ่งพัน ล้านกิลเดอร์ ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายในส่วนของงานด้านโทรทัศน์และวิทยุ จำนวน 70% ซึ่งเท่ากับจำนวนเงิน ประมาณ 1,500 ล้านกิลเดอร์ ได้มาจากค่าธรรมเนียมการอนุญาตซึ่งประชาชนทุกคนผู้มีเครื่องรับโทรทัศน์และวิทยุอยู่ในครอบครองจะต้องเสียค่าธรรมเนียมดังกล่าว และค่าใช้จ่ายอีก 30% ได้มาจากภาษีอากรจากธุรกิจด้านโทรทัศน์และวิทยุ งบประมาณด้านวัฒนธรรมซึ่งแสดงรายละเอียดของค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ ระหว่างปี ค.ศ. 1994 – 1998 ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 งบประมาณด้านวัฒนธรรมระหว่างปี ค.ศ. 1994 – 1998 (จำนวนเงินต่อหน่วย 1 ล้านบาท)

งานวัฒนธรรม	งบประมาณประจำปี				
	ค.ศ. 1994	ค.ศ. 1995	ค.ศ. 1996	ค.ศ. 1997	ค.ศ. 1998
มรดกทางวัฒนธรรม					
◆ พิพิธภัณฑ์	110.3	194.3	211.3	194.4	195.9
◆ อุทยานประวัติศาสตร์	138.2	410.4	126.5	122.5	121.6
◆ โบราณสถาน โบราณวัตถุ	6.7	17.6	24.4	19.3	17.4
◆ งานจดหมายเหตุ	14.2	41.0	43.6	43.7	44.3
◆ อื่น ๆ	2.8			9.0	9.1
รวม	272.2	663.3	405.8	388.9	388.3
งานสื่อสาร ภาษาวรรณกรรม					
◆ งานสื่อสาร	1481.1	1498.2	1509.3	1518.0	1487.4
◆ ภาษาและวรรณกรรม	30.2	32.6	22.6	24.0	23.2
◆ หอสมุด	45.7	44.5	56.7	64.7	64.7
รวม	1557.0	1575.3	1588.6	1606.7	1575.3
งานศิลปะ					
◆ ทักษะศิลป์ การออกแบบ	127.6	119.7	117.5	127.2	143.3
◆ ภาพยนตร์	26.0	28.1	28.2	22.7	24.7
◆ การแสดง	271.2	276.3	267.4	281.8	302.8
◆ ศิลปะสมัครเล่นและศิลปะศึกษา	25.2	25.7	25.8	30.7	30.0
◆ อื่น ๆ	9.9	8.1	11.8	29.5	31.8
รวม	459.9	457.9	450.7	491.9	532.6
งานวัฒนธรรมอื่น ๆ	15.0	12.8	11.8	16.2	12.1
รวมงบประมาณด้านวัฒนธรรม	2,304.0	2,709.3	2,456.8	2,503.7	2,508.3

เมื่อพิจารณาการจัดสรรงบประมาณของรัฐในด้านวัฒนธรรมย้อนหลังไป 10 ปี จะพบการเปลี่ยนแปลงในการใช้จ่ายงบประมาณ ทั้งนี้ เนื่องจากการปรับการดำเนินงานระหว่างระดับชาติ ระดับภาค และระดับท้องถิ่น รวมทั้งการปรับโครงสร้างองค์กร เช่น การเปลี่ยนสถานะของพิพิธภัณฑสถานของรัฐเป็นองค์กรอิสระ การโอนงานห้องสมุดสาธารณะให้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของท้องถิ่น เป็นต้น อย่างไรก็ตาม งบประมาณที่เพิ่มขึ้นนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1997 เป็นต้นมา เป็นผลมาจากการประกาศใช้นโยบายด้านวัฒนธรรมซึ่งครอบคลุมระยะเวลาดำเนินงาน 4 ปี ระหว่าง ค.ศ. 1997 - 2000

การกระจายงานระหว่างงานระดับประเทศ จังหวัด และท้องถิ่น เป็นประเด็นถกเถียงมาเป็นเวลากว่า 30 ปีแล้ว ซึ่งรัฐบาลกลางก็พยายามโดยทันทีในการโอนงานจำนวนมากรวมทั้งการดำเนินงานตามนโยบายวัฒนธรรมให้แก่ท้องถิ่น ทั้งนี้ โดยเหตุผลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และเพื่อวัตถุประสงค์ในการจัดการบริหารส่วนท้องถิ่นใหม่และปรับปรุงการให้บริการของรัฐ ในขณะที่เดียวกันก็มีปัญหาความไม่คล่องตัวและขาดความต่อเนื่องของการสนับสนุนงบประมาณเกิดขึ้น ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนที่จำเป็นต้องแก้ไข การกระจายงานดังที่กล่าวมา หากโดยทฤษฎีรัฐจะมีหน้าที่ดูแลงานในระดับชาติ ในขณะที่จังหวัดจะดูแลการเผยแพร่ ประสานงาน และทำนุบำรุงกิจกรรมวัฒนธรรมในระดับจังหวัดและส่วนท้องถิ่น ดูแลการบำรุงรักษาสถานศึกษาที่ อุปกรณ์อำนวยความสะดวก และการจัดกิจกรรม แต่ในภาคปฏิบัติจริงการแบ่งภารกิจของทั้งสามส่วนตามทฤษฎีเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายนัก

ในกรณีของเมืองที่มีขนาดใหญ่ รัฐบาลได้ดำเนินวิธีการที่แตกต่างจากปกติโดยทำข้อความตกลง (covenant) กับเมืองเหล่านั้น ซึ่งได้แก่ อัมสเตอร์ดัม ร็อตเตอร์ดัมและกรุงเฮก ข้อตกลงทางการบริหารนี้จะครอบคลุมประเด็นของการจัดสรรงบประมาณร่วมกันระหว่างรัฐและส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนองค์กรวัฒนธรรม

นอกจากการกระจายงานในระดับต่าง ๆ แล้ว กฎหมายด้านนโยบายวัฒนธรรมยังมีผลให้มีการกระจายอำนาจ (decentralise) การดำเนินงานและการปรับเปลี่ยนการบริหารงานในส่วนที่มีความจำเป็นด้วย เช่น การกำหนดให้พิพิธภัณฑสถานของรัฐเป็นองค์กรอิสระ การโอนงบประมาณให้แก่ส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินงานด้านศิลปะ และการจัดตั้งกองทุนต่าง ๆ เป็นต้น ประเด็นที่สำคัญในการดำเนินงานในแนวทางนี้ก็เนื่องมาจากการที่รัฐบาลมีเป้าหมายที่จะจำกัดภารกิจที่รัฐต้องรับผิดชอบ เพื่อให้สามารถดูแลงานตามกรอบนโยบายหลักได้ดียิ่งขึ้น ในการจัดทำร่างนโยบายวัฒนธรรมครั้งล่าสุดได้มีขั้นตอนการปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิดกับจังหวัดและส่วนปกครองท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าจะมีการเน้นความรับผิดชอบร่วมกันในงานพื้นฐานทางวัฒนธรรมระหว่างองค์กรบริหารทุกระดับ นอกจากนี้ยังมีการจัดทำข้อตกลงระหว่างเมืองใหญ่ต่าง ๆ เกี่ยวกับการร่วมทุนที่จะจัดให้กับการดำเนินงานวัฒนธรรมรวมทั้งในการประสานงานระดับนโยบาย

การดำเนินงานและการสนับสนุนงานวัฒนธรรม

จากที่กล่าวมาแล้ว ประเทศเนเธอร์แลนด์มีการบริหารงานเป็นแบบการกระจายอำนาจ บทบาทของภาครัฐในส่วนกลางจึงพยายามจำกัดให้สามารถดูแลการดำเนินงานตามนโยบายวัฒนธรรมได้ในภาพรวม โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรวัฒนธรรมทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งบุคลากรวัฒนธรรมเป็นผู้ดำเนินงานวัฒนธรรม ด้วยการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนซึ่งปรากฏในรูปของเอกสารนโยบายวัฒนธรรมที่ต้องเสนอต่อรัฐสภาทุก ๆ 4 ปี การจัดสรรงบประมาณในลักษณะนี้ทำให้มีความยืดหยุ่นในการดำเนินงานมากขึ้น ผู้ขอรับการสนับสนุนมีความต่อเนื่องของการดำเนินงาน และทำให้ขั้นตอนการปฏิบัติของรัฐบาลมีความโปร่งใส การสนับสนุนของรัฐดังกล่าวมี 2 ประเภท คือ การสนับสนุนระยะยาว และการสนับสนุนเฉพาะกรณี โดยผู้ที่ขอรับการสนับสนุนจะต้องสมัครขอรับการสนับสนุน 1 ปีก่อนเริ่มการประกาศนโยบายพร้อมทั้งเสนอแผนนโยบายของตนเองเพื่อการนี้ และเมื่อได้รับอนุมัติงบประมาณแล้วจะต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีด้วย

การพิจารณาตัดสินใจของรัฐบาลในเรื่องศิลปะและวัฒนธรรม จะมีคณะที่ปรึกษาเป็นผู้ให้คำปรึกษาในด้านนโยบาย ข้อเสนอแนะในการจัดสรรงบประมาณ การประเมินคุณภาพ และการคัดเลือกบุคลากรวัฒนธรรมที่สมควรได้รับการยกย่องเป็นพิเศษ ในปัจจุบันสภาวัฒนธรรม (Council of Culture) เป็นองค์กรที่ปรึกษาของรัฐบาลเพื่อองค์กรเดียว ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ชำนาญการวัฒนธรรม และมีคณะกรรมการที่ปรึกษาในแต่ละด้านของวัฒนธรรม ในระดับจังหวัดและส่วนปกครองท้องถิ่น มีสภาศิลปะและสภาวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นคณะที่ปรึกษาเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาเฉพาะกิจขึ้นเพื่อให้คำปรึกษาเฉพาะเรื่องเป็นครั้งคราวทั้งในประเด็นของการเมืองและการบริหาร

รัฐบาลได้มีการจัดตั้งกองทุนตามกฎหมายเพื่อให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการสร้างสรรค์งานศิลปะมาเป็นเวลานานแล้ว แต่เมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายนโยบายวัฒนธรรมเฉพาะด้านในปี ค.ศ. 1993 กฎหมายกองทุนดังกล่าวก็ได้ยกเลิก และมีการประกาศกฎหมายฉบับใหม่เพื่อจัดตั้งกองทุนหลายกองทุนที่ครอบคลุมงานวัฒนธรรมในสาขาที่กำหนดไว้ตามนโยบายวัฒนธรรม กองทุนในปัจจุบันอยู่ในรูปของมูลนิธิ โดยรัฐบาลรับผิดชอบจัดสรรงบประมาณให้แก่มูลนิธิเหล่านี้ และกำหนดเงื่อนไขเฉพาะเพื่อให้มูลนิธิปฏิบัติตาม ในทางปฏิบัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ มีหน้าที่กำกับดูแลและควบคุมในเรื่องของระเบียบของมูลนิธิ และกฎเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนงานวัฒนธรรม โดยมีสภาวัฒนธรรมเป็นที่ปรึกษา รวมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารมูลนิธิซึ่งจะมีอำนาจในการพิจารณาให้การสนับสนุนงบประมาณสำหรับการดำเนินกิจกรรมและ

โครงการ ปัจจุบันมีกองทุนที่ดำเนินการอยู่ 13 กองทุน อาทิ the Literature Fund the Press Industry Fund the Fund for Visual arts, Design and Architecture Dutch Cultural Broadcasting Productions Promotion Fund Performing Arts Fund เป็นต้น

ในการกำหนดนโยบายวัฒนธรรมของเนเธอร์แลนด์ได้ให้ความสำคัญกับการวิจัย โดยมีสถาบันวิจัยซึ่งดำเนินการภายใต้กฎหมายสาธารณะ รับผิดชอบงานวิจัยทั่วไปและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบายด้านศิลปะและวัฒนธรรม นอกจากนี้ ยังมีมูลนิธิของเอกชนซึ่งเน้นในเรื่องของการวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรม โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากงบด้านวัฒนธรรมด้วย

นอกจากงบประมาณสนับสนุนงานวัฒนธรรมที่ภาครัฐจัดสรรให้ตามนโยบายวัฒนธรรมในทุก 4 ปี แล้วยังมีงบจากแหล่งอื่น ๆ อีกได้แก่

- ◆ กฎและมาตรการที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของหน่วยงานในกระทรวงการศึกษาฯ และระหว่างกระทรวง เช่น ข้อตกลงระหว่างงานวัฒนธรรมและระบบโรงเรียน กระทรวงการเคหะ การวางผังพื้นที่และสิ่งแวดล้อม จัดวิธีการสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อ งานวัฒนธรรม โดยกำหนดให้ในการก่อสร้างอาคารต้องมีการจัดงบร้อยละ 1.5 ของค่าก่อสร้างอาคารของทางการ และร้อยละ 1 ของค่าก่อสร้างอาคารเรียน เพื่อจัดซื้อผลงานศิลปะในการตกแต่งอาคารดังกล่าว กระทรวงการต่างประเทศร่วมมือกับกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรมฯ เพื่อลงทุนในการดำเนินงานตามนโยบายวัฒนธรรมด้านต่างประเทศ
- ◆ ระบบภาษี ซึ่งกระทรวงการคลังดูแลรับผิดชอบ มีการกำหนดมาตรการทางภาษีที่ช่วยสนับสนุนงานวัฒนธรรม เช่น การกำหนดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มอัตราต่ำสำหรับบัตรชมการแสดง ละคร สวนสนุก สวนสัตว์ พิพิธภัณฑ์ การแสดงดนตรี ภาพยนตร์ นิทรรศการ ฯลฯ ซึ่งตามปกติจะมีภาษีมูลค่าเพิ่มอยู่ 2 อัตรา คือ อัตราสูง (17.5%) และอัตราต่ำ (6%) เป็นต้น
- ◆ กฎหมายลิขสิทธิ์ กระทรวงยุติธรรมเป็นองค์กรที่ดูแลกฎหมายด้านนี้ ซึ่งมีประโยชน์อย่างมากต่อการดำเนินงานตามนโยบายวัฒนธรรม เช่น เจ้าของผลงานมีสิทธิได้รับค่าธรรมเนียมตอบแทนสำหรับการให้ยืมหรือให้เช่าผลงาน รวมทั้งจากการสำเนาผลงาน เป็นต้น
- ◆ สถาบันเอกชน มูลนิธิ และสมาคมของเอกชนมีส่วนสนับสนุนด้านการเงินแก่งานวัฒนธรรม

- ◆ Friends' Societies หรือสมาคมผู้สนับสนุน สถาบันวัฒนธรรมที่ได้รับงบประมาณสนับสนุน การดำเนินงาน จะมี Friends Societies หรือมูลนิธิช่วยเหลือการปฏิบัติงานและสนับสนุน ด้านการเงิน นอกจากสมาคมดังกล่าวแล้วยังมีอาสาสมัครที่จะช่วยสนับสนุนการทำงาน แก่สถาบันวัฒนธรรมเหล่านี้ด้วย
- ◆ แหล่งสนับสนุนด้านการเงิน ได้แก่ ภาคธุรกิจการค้าและอุตสาหกรรม ซึ่งมีวิธีปฏิบัติ ได้แก่ การทำข้อตกลงระหว่างบริษัทธุรกิจและสถาบันวัฒนธรรม โดยถือว่าการอุปถัมภ์ ด้านการเงินเป็นส่วนหนึ่งของการตลาด

สรุป

กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ เป็นองค์กรที่รับผิดชอบการบริหารงาน วัฒนธรรม โดยดำเนินงานภายใต้กฎหมายนโยบายวัฒนธรรมเฉพาะด้าน ซึ่งกำหนดให้รัฐบาลต้องจัดทำ เอกสารนโยบายวัฒนธรรมทุก ๆ 4 ปี เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานและการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนงานวัฒนธรรม โดยในการให้การสนับสนุนงบประมาณนั้น รัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนซึ่งอยู่ใน รูปของมูลนิธิขึ้นรับผิดชอบดำเนินการ การบริหารงานวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์มีลักษณะ เป็นการกระจายอำนาจซึ่งมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างองค์กรปกครองส่วนกลาง จังหวัด และส่วนท้องถิ่นที่ชัดเจน โดยเป็นไปในลักษณะของความรับผิดชอบร่วมกัน ที่ยึดหลักการของคุณภาพ และความหลากหลาย ดังนั้น จึงมีระบบการให้คำปรึกษาอยู่ในทุกระดับของการดำเนินงาน นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนจากแหล่งอื่น อันได้แก่ ความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ ระบบภาษี กฎหมาย ลิขสิทธิ์ เครือข่ายการดำเนินงานจากภาคเอกชน และการสนับสนุนจากภาคธุรกิจ

บทที่ 4

นโยบายและการดำเนินงานวัฒนธรรม

เมื่อพิจารณาถึงเรื่องนโยบาย มีการให้คำจำกัดความอย่างกว้าง ๆ ว่าคือข้อความซึ่งใช้สำหรับเป็นเครื่องนำทางสำหรับการบริหารงานต่าง ๆ และหากนำมาเชื่อมโยงกับการทำงานขององค์กรทุกประเภททุกขนาด ความหมายของนโยบายจะมีความชัดเจนขึ้น กล่าวคือ เป็นแนวทางกว้าง ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องนำทางสำหรับการกระทำต่าง ๆ ที่จะช่วยนำไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมาย

Alan Filley และ Robert House ได้ระบุให้เห็นถึงคุณลักษณะของนโยบาย 4 ประการที่สำคัญคือ (ธงชัย สันติวงษ์, 2539 : 174-175)

- ◆ เป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานหรือการกระทำ ซึ่งช่วยกำกับและนำกิจกรรมขององค์กรให้มุ่งไปสู่เป้าหมายที่ระบุไว้
- ◆ มักจะเป็นเครื่องช่วยจำกัดพฤติกรรม โดยมีการบรรยายความเกี่ยวกับวิธีการทำงาน (methods) ที่จะช่วยให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย นโยบายจึงสามารถใช้เป็นเครื่องมือสำหรับควบคุมพฤติกรรมพร้อมกันไปด้วย
- ◆ เป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจ ทั้งนี้ โดยวิธีการวางกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่แยกแยะให้ทราบถึงทางเลือก หรือแนวทางปฏิบัติ
- ◆ ช่วยให้เกิดความมั่นใจและช่วยประกันให้พฤติกรรมต่าง ๆ เป็นไปโดยมีความสม่ำเสมอและเป็นรูปแบบเดียวกัน เป็นพฤติกรรมที่ดีมีความถูกต้องและเป็นประโยชน์สำหรับองค์กร

นับว่านโยบายมีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินงานขององค์กร สาระของการศึกษาในบทนี้จึงนำเอานโยบายและการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์มาเป็นประเด็นการพิจารณา

นโยบายวัฒนธรรมเฉพาะด้าน : ศึกษากรณีประเทศเนเธอร์แลนด์

ในการศึกษานโยบายในเรื่องใด ควรกำหนดนิยามความหมายของเรื่องนั้นให้ชัดเจน เนื่องจากความหมายดังกล่าวจะบอกถึงขอบเขตในการดำเนินงาน ดังนั้น ในการพิจารณานโยบายวัฒนธรรมก็ควรมีนิยามเชิงปฏิบัติการที่ชัดเจนเช่นเดียวกัน สำหรับกรณีของประเทศเนเธอร์แลนด์การกำหนดความหมายของวัฒนธรรมเพื่อกำหนดขอบเขตของนโยบายด้านวัฒนธรรมนั้นอยู่บนหลักการที่พิจารณางานวัฒนธรรมเน้นเฉพาะบางสาขา โดยมีได้นำความหมายวัฒนธรรมเชิงมานุษยวิทยาซึ่งครอบคลุมกว้างขวางทุกสาระมาใช้ จึงเรียกนโยบายตามหลักการนี้ว่าเป็นนโยบายวัฒนธรรมเฉพาะด้าน (specific cultural policy) ซึ่งมุ่งดูแลงานเฉพาะเรื่องมรดกทางวัฒนธรรม (cultural heritage) ศิลปะ (the arts) หอสมุดและสื่อ (libraries & the media) การกำหนดนโยบายวัฒนธรรมลักษณะดังกล่าวเป็นการกำหนดตามสภาพของสังคมส่วนใหญ่เป็นหลัก

นโยบายวัฒนธรรมดังกล่าวกำหนดให้รัฐบาลมีหน้าที่สร้างเงื่อนไขที่กำหนดไว้ล่วงหน้าในการบำรุงรักษา การพัฒนาและเผยแพร่วัฒนธรรม นอกจากนี้ ยังกำหนดวิธีการที่รัฐจะต้องดำเนินการให้บรรลุตามหน้าที่ด้วย โดยรัฐบาลจะต้องเสนอนโยบายวัฒนธรรมอย่างน้อยทุก ๆ 4 ปี ต่อสภาผู้แทนเพื่อพิจารณาและประกาศเป็นกฎหมายต่อไป ซึ่งจะมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับแผนงานและกิจกรรม รวมทั้งมีบทกำหนดหน้าที่ของกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์ ซึ่งรับผิดชอบงานด้านวัฒนธรรมไว้ด้วย และกำหนดการดำเนินงานให้อยู่ในหลักการของคุณภาพและความหลากหลาย (quality and diversity) ทั้งนี้ ในการร่างนโยบายวัฒนธรรมแต่ละฉบับ จังหวัดและส่วนปกครองท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิด เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบกับสิ่งที่กำหนดไว้ในนโยบายด้วย อย่างไรก็ตามนโยบายวัฒนธรรมแต่ละฉบับจะมีจุดเน้นซึ่งเป็นการกำหนดโดยคณะรัฐบาลที่บริหารประเทศอยู่ในขณะนั้น ดังเช่นตัวอย่างของนโยบายวัฒนธรรมฉบับปัจจุบันมีทิศทางที่ชัดเจนในเรื่องของวัฒนธรรมศึกษา เพื่อให้ตอบรับกับสถานการณ์ขณะนี้ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมที่มีความอ่อนด้อย ในขณะที่ระดับของมาตรฐานการดำรงชีพและระดับการศึกษาสูงขึ้น รวมทั้งการเพิ่มขึ้นอย่างรุนแรงของอุปสงค์ทางวัฒนธรรม (supply of culture)

นโยบายวัฒนธรรมแบ่งออกเป็นนโยบายในแต่ละเรื่องรวม 4 เรื่อง ได้แก่

- ◆ มรดกทางวัฒนธรรม ได้แก่ พิพิธภัณฑน์ โบราณสถาน แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี และหอจดหมายเหตุ
- ◆ สื่อ ภาษาและวรรณกรรม และหอสมุด
- ◆ ศิลปะ ได้แก่ ทัศนศิลป์ สถาปัตยกรรม การออกแบบ ภาพยนตร์ ศิลปการแสดง ศิลปะสมัครเล่น และศิลปศึกษา
- ◆ นโยบายวัฒนธรรมต่างประเทศ

งานด้านมรดกทางวัฒนธรรม

นโยบายด้านมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วย พิพิธภัณฑสถาน แหล่งประวัติศาสตร์และโบราณสถาน โบราณคดี และงานจดหมายเหตุในช่วงระยะเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน มีจุดเน้นอยู่ 4 จุดเน้น ได้แก่

1. ด้านการอนุรักษ์ ในปี ค.ศ. 1990 รัฐบาลได้ประกาศการดำเนินโครงการใหญ่ ระยะเวลา 10 ปี เพื่อแก้ปัญหาด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเรียกว่า The Delta Plan for the Preservation of the Netherlands Cultural Heritage เป็นผลให้มีการจัดสรรงบประมาณเป็นพิเศษ ปีละประมาณ 28 ล้านกิลเดอร์ เพื่อดำเนินงานด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ ภายใต้แผนระยะ 10 ปี ดังกล่าว ยังได้มีการกำหนดกรอบการคัดเลือกเพื่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไว้ด้วย อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของพิพิธภัณฑสถานและหอจดหมายเหตุ จึงมีความจำเป็นที่ต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกสิ่งที่จะอนุรักษ์
2. การใช้ประโยชน์ของมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อการศึกษา ในการนี้ ได้มีข้อตกลงระหว่างองค์กรวัฒนธรรมและระบบโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากพิพิธภัณฑสถานเป็นศูนย์การศึกษา นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดตั้งสำนักมรดกทางวัฒนธรรมและการศึกษา (Bureau for cultural heritage and education) ขึ้นเป็นกลไกในการดำเนินงาน และเป็นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาและสถาบันทางด้านมรดกทางวัฒนธรรม โดยมีการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอนขึ้นใหม่ รวมทั้งการเผยแพร่ตัวอย่างการดำเนินงานด้านนี้ที่ประสบความสำเร็จ และส่งเสริมให้ครูและผู้นักปฏิบัติงานมีความชำนาญในการจัดการเรียนรู้ในแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม
3. การพัฒนาให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถาบันทางมรดกทางวัฒนธรรมและส่วนการปกครองของรัฐทั้งสามระดับ อันได้แก่ ระดับรัฐ จังหวัด และส่วนท้องถิ่น
4. การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายด้านวัฒนธรรมเชิงประวัติศาสตร์และนโยบายด้านการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายเพื่อใช้ประโยชน์จากมรดกทางวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และให้เป็นปัจจัยด้านคุณภาพเพื่อจัดสภาพแวดล้อม

งานพิพิธภัณฑ์

ภายใต้นโยบายการกระจายอำนาจของรัฐและหลักการของคุณภาพได้เปลี่ยนแปลงบทบาทความรับผิดชอบของภาครัฐต่องานด้านพิพิธภัณฑ์มาโดยลำดับ ในปี ค.ศ. 1985 ได้มีการกำหนดประเภทของพิพิธภัณฑ์ที่รัฐจะดูแล โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาในเรื่องของขอบเขตของภารกิจในด้านการเก็บรวบรวม การสงวนรักษาและการปฏิสังขรณ์ และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของที่เก็บรวบรวมไว้ในประเด็นของคุณค่าในระดับชาติ ความมีคุณภาพสูง และเป็นแบบฉบับของวัตถุสิ่งของในประเภทที่เกี่ยวข้อง ต่อมาในปี ค.ศ. 1987 รัฐได้กระจายอำนาจการดูแลงานพิพิธภัณฑ์และการสนับสนุนด้านงบประมาณให้แก่จังหวัดและส่วนปกครองท้องถิ่น เป็นผลให้รัฐบาลกลางมีภาระดูแลพิพิธภัณฑ์โดยรวมจำนวนไม่มากนัก การโอนงบประมาณของรัฐให้แก่กองทุนจังหวัดเพื่อดูแลงานพิพิธภัณฑ์ ทำให้เป็นการเพิ่มบทบาทหน้าที่ของจังหวัด ในการนี้ ได้มีการกำหนดรูปแบบการดำเนินงานโดยจังหวัดและส่วนปกครองท้องถิ่นร่วมกัน หรือเกี่ยวกับการจัดแบ่งความรับผิดชอบและการจัดสรรงบประมาณ รวมทั้งการกำหนดนโยบายในระดับจังหวัด การเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของภาครัฐต่องานพิพิธภัณฑ์เท่าที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าเป็นความพยายามลดภารกิจในการบริหารจัดการและดำเนินงานโดยภาครัฐลง การปรับลดภารกิจดังกล่าวปรากฏชัดเจนยิ่งขึ้น จากการประกาศนโยบายในปี ค.ศ. 1990 ที่มุ่งเน้นด้านคุณภาพ ซึ่งเป็นการปูรากฐานสำหรับการปรับให้พิพิธภัณฑ์ของรัฐเป็นองค์กรอิสระ โดยเปลี่ยนสถานะจากหน่วยงานที่มีการกระจายอำนาจจากระดับกระทรวง มาเป็นองค์กรที่มีอำนาจทางกฎหมายในการบริหารจัดการและดำเนินการเปลี่ยนแปลงรูปแบบองค์กรและการดำเนินงานดังกล่าวได้เสร็จสิ้นลงเมื่อปี ค.ศ. 1995 ทั้งนี้ โดยกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่พิพิธภัณฑ์ในการดำเนินงาน ซึ่งปรากฏอยู่ในแผนนโยบายทุก ๆ รอบ 4 ปี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายวัฒนธรรม

ในปัจจุบันมีพิพิธภัณฑ์ในประเทศเนเธอร์แลนด์ที่เปิดบริการแก่สาธารณะ จำนวน 750 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่มีมูลนิธิ สมาคม บริษัทประกอบการและกลุ่มเอกชนดูแลการบริหารงาน จำนวน 130 แห่ง มีองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นดูแลการบริหาร และประมาณ 50 แห่ง อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาลกลาง โดยกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ มีหน่วยงานซึ่งดูแลพิพิธภัณฑ์ คือ กรมที่รับผิดชอบด้านนโยบายวัฒนธรรมซึ่งสนับสนุนงบประมาณแก่พิพิธภัณฑ์ ประมาณ 30 แห่ง ภายหลังจากที่พิพิธภัณฑ์ของรัฐได้แปรรูปเป็นองค์กรอิสระ การสนับสนุนดังกล่าวก็เปลี่ยนเป็นในรูปของมูลนิธิ นอกจากนี้ ยังมีกระทรวงอื่น ๆ ที่ดูแลพิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย เช่น กระทรวงการคลังซึ่งให้การสนับสนุนงบประมาณแก่พิพิธภัณฑ์เหรียญกษาปณ์และพิพิธภัณฑ์ทางด้านภาษีอากร กระทรวงกลาโหมที่รับผิดชอบพิพิธภัณฑ์ทางการทหาร เป็นต้น

สถิติการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ของประเทศเนเธอร์แลนด์เพิ่มสูงขึ้นมากในช่วง 20 ปี ที่ผ่านมา ในปี ค.ศ. 1970 จำนวนผู้เข้าชมประมาณ 7.5 ล้านคน จนถึงในปี ค.ศ. 1990 จำนวนผู้เข้าชมสูงถึง 20 ล้านคน ขณะนี้จำนวนผู้ชมพิพิธภัณฑ์ค่อนข้างคงที่ประมาณ 22 ล้านคน ต่อปี ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 โดยพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์มีผู้เข้าชมโดยรวมเป็นจำนวนมากที่สุดซึ่งมากกว่าร้อยละ 30 ของจำนวนผู้ชมทั้งหมด แต่ถ้าหากเปรียบเทียบพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่งปรากฏว่ามีผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะมากที่สุดประมาณ 60,000 คน ในขณะที่พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์มีผู้เข้าชม ประมาณ 20,000 คน

ในการดำเนินงานพิพิธภัณฑ์ กลุ่มผู้สนับสนุน (friends) มีบทบาทมากในการสนับสนุนงานพิพิธภัณฑ์ทั้งทางด้านงบประมาณและกำลังคน ในปี ค.ศ. 1996 มีจำนวนผู้ให้การสนับสนุนงานพิพิธภัณฑ์ถึง 200,000 คน ซึ่งเป็นสมาชิกขององค์กรสนับสนุนพิพิธภัณฑ์ จำนวน 400 องค์กร องค์กรเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสมาพันธ์สนับสนุนงานพิพิธภัณฑ์แห่งประเทศเนเธอร์แลนด์ (the Netherlands Federation of Museum Friends) ซึ่งอำนวยความสะดวกติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้ ในปี ค.ศ. 1995 ผู้สนับสนุนเหล่านี้ได้สนับสนุนเงินประมาณ 10 ล้านกิลเดอร์แก่พิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังสนับสนุนอาสาสมัครเพื่อช่วยงานพิพิธภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ ด้วย

กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ รับผิดชอบนโยบายแห่งชาติว่าด้วยระบบพิพิธภัณฑ์ ระบบดังกล่าวรวมทั้งพิพิธภัณฑ์และสถาบันที่สนับสนุนงานพิพิธภัณฑ์ซึ่งดำเนินงานร่วมกันทั้งในระดับชาติ ระดับภาค และระดับท้องถิ่น ในการรวบรวม อนุรักษ์ และศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับมรดกวัฒนธรรมของชาติและเผยแพร่แก่ประชาชน นโยบายด้านพิพิธภัณฑ์มีวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

- ◆ เพื่อดำเนินการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมอย่างมีการเลือกสรร
- ◆ เพื่อพัฒนาให้มีการเข้าถึงและการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม
- ◆ เพื่อพัฒนาและรักษาไว้ซึ่งเครือข่ายพิพิธภัณฑ์

กระทรวงดังกล่าวรับผิดชอบระบบพิพิธภัณฑ์ โดยมีภารกิจหลักในการจัดสรรงบประมาณ และให้การสนับสนุนแก่องค์กรและสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานพิพิธภัณฑ์ โดยการให้งบประมาณในการดำเนินโครงการในด้านการอนุรักษ์และการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ได้แก่ การจัดซื้อสิ่งของจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ นิทรรศการ การพิมพ์หนังสือและสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ในต่างประเทศ และทุนสำหรับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังมีองค์กรและสถาบันต่าง ๆ ให้การสนับสนุนงานพิพิธภัณฑ์อีกด้วย โดยมีภารกิจกรม ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมวัตถุสิ่งของ การบริหาร การให้บริการข้อมูลข่าวสาร การฝึกอบรม การศึกษาวิจัย การจัดประชุม ฯลฯ การสนับสนุนของภาครัฐแก่องค์กร

ด้านพิพิธภัณฑ์จะรวมถึงสมาคมพิพิธภัณฑ์แห่งเนเธอร์แลนด์ ซึ่งส่งเสริมผลประโยชน์ของพิพิธภัณฑ์ทั้งหมดในประเทศเนเธอร์แลนด์ The Museum Pass Trust ซึ่งเป็นองค์กรบริษัทดำเนินธุรกิจด้านการออกบัตรเข้าชมพิพิธภัณฑ์ (museum pass) ซึ่งใช้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ได้ทุกแห่งที่ร่วมรายการ รวมทั้งมีส่วนลดพิเศษสำหรับการเข้าชมนิทรรศการพิเศษด้วย นอกจากนี้ ยังระดมทุนให้งานพิพิธภัณฑ์โดยร่วมมือกับผู้สนับสนุนด้านการเงิน เช่น อาจารย์ร่วมมือกับธนาคารด้วยการออกบัตรเข้าชมพิพิธภัณฑ์แก่ผู้ที่เปิดบัญชีธนาคารใหม่หรือจัดบัตรเข้าชมพิพิธภัณฑ์ซึ่งลดราคาเป็นพิเศษแก่ผู้สนับสนุนรายย่อยอื่น ๆ เป็นต้น

ประเทศเนเธอร์แลนด์มีการออกกฎหมายเพื่อเป็นกลไกในการบริหารจัดการและดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ถึงแม้จะไม่มีกฎหมายทั่วไปเพื่อการพิพิธภัณฑ์ แต่ก็มีกฎหมายอื่นซึ่งครอบคลุมงานพิพิธภัณฑ์และวัตถุพิพิธภัณฑ์ ในปี ค.ศ. 1985 มีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage Preservation Act) ซึ่งมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการป้องกันการลักลอบขนโบราณวัตถุออกนอกประเทศ กฎหมายด้านภาษีอากรก็มีข้อกำหนดซึ่งส่งผลแก่พิพิธภัณฑ์ ตัวอย่างเช่น พิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในเกณฑ์ที่จะได้รับการลดหย่อนหรือในบางกรณีเว้นภาษีบางประเภท อาทิ ภาษีมรดก เป็นต้น กฎหมายภาษีอากรซึ่งประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1997 ที่ผู้รับมรดกอาจจ่ายภาษีมรดกด้วยการโอนกรรมสิทธิ์ความเป็นเจ้าของศิลปะวัตถุให้แก่รัฐ นอกจากนี้ ก็มีมาตรการสำคัญซึ่งนำมาใช้ในปี ค.ศ. 1996 เพื่อสนับสนุนงานพิพิธภัณฑ์ ซึ่งได้แก่ การกำหนดภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราต่ำร้อยละ 6 เนื่องจากพันธะในการจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่มทำให้พิพิธภัณฑ์สามารถขอลดภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับค่าใช้จ่ายได้ เป็นผลให้ได้รับประโยชน์คิดเป็นเงินประมาณปีละ 24 ล้านกิลเดอร์ โดยเฉลี่ย

สิ่งที่ควรกล่าวถึงอีกประเด็นหนึ่ง คือ กฎหมายสากลและสนธิสัญญาระหว่างประเทศ เพื่อควบคุมการปกป้องผลผลิตทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่า สนธิสัญญาปารีสซึ่งประกาศใช้เมื่อปี ค.ศ. 1970 (Treaty of Paris) ขององค์การยูเนสโกก็เป็นตัวอย่างหนึ่ง ซึ่งมีเป้าหมายที่จะต่อต้านการกระทำที่ผิดกฎหมายทั้งในด้านการนำเข้า ส่งออก และโอนกรรมสิทธิ์ความเป็นเจ้าของในผลผลิตทางวัฒนธรรม ต่อมาในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1992-1993 ประชาคมยุโรปก็ได้มีความเคลื่อนไหวในการปกป้องมรดกทางวัฒนธรรมผลที่ตามมาก็คือ มีการประกาศระเบียบปฏิบัติในการส่งออกผลผลิตทางวัฒนธรรมไปยังประเทศที่สาม และกำหนดแนวทางปฏิบัติในการคืนสมบัติทางวัฒนธรรมที่ถูกลักลอบออกไปจากประเทศสมาชิกประชาคมยุโรปอย่างผิดกฎหมาย ในทางปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายของประชาคมยุโรปดังที่กล่าวมา กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ของประเทศเนเธอร์แลนด์ได้จัดตั้งหน่วยงานในสังกัดเมื่อปี ค.ศ. 1997 เพื่อรับผิดชอบภารกิจดังกล่าว นอกจากนี้ ยังมีกลไกทางการบริหารที่มีส่วนรับผิดชอบ

ปกป้องการลักลอบส่งออกมรดกทางวัฒนธรรม โดยสภาวัฒนธรรม (Council of Culture) ซึ่งเป็นกลไกการบริหารงานวัฒนธรรมในภาพรวมซึ่งมีคณะกรรมการ 2 คณะ ที่ดูแลงานพิพิธภัณฑ์ ได้แก่ คณะกรรมการด้านพิพิธภัณฑ์ (Museums Committee) และคณะกรรมการด้านกฎหมายการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage Preservation Act Committee) คณะกรรมการด้านกฎหมายดังกล่าวจะทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ในเรื่องการป้องกันการลักลอบส่งวัตถุทางวัฒนธรรมออกนอกประเทศ

งานด้านอาคารและแหล่งประวัติศาสตร์

การสงวนรักษาอาคารและแหล่งประวัติศาสตร์ ได้รับการกำหนดให้เป็นเป้าหมายของรัฐบาลมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1874 และมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง การดำเนินงานสงวนรักษาอาคารและแหล่งประวัติศาสตร์มีความชัดเจนขึ้นอันเป็นผลมาจากความจำเป็นในการซ่อมแซมอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ซึ่งถูกทำลายจากผลของสงคราม ในปี ค.ศ. 1961 ได้มีการประกาศกฎหมายว่าด้วยอนุสาวรีย์และอาคารทางประวัติศาสตร์ ซึ่งครอบคลุมทั้งอาคารแต่ละหลังและกลุ่มอาคาร รวมทั้งพื้นที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนอาคารทางประวัติศาสตร์ที่อยู่ในแต่ละท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังมีข้อกำหนดในการห้ามเปลี่ยนแปลงหรือทำลายอาคารที่ได้รับการขึ้นทะเบียน โดยมีได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

ระยะต่อมาได้มีการพัฒนาการดำเนินงานสงวนรักษาฯ ใน 3 ประการ กล่าวคือ **ประการแรก** การกระจายอำนาจการบริหารจัดการของภาครัฐ ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยอนุสาวรีย์และอาคารทางประวัติศาสตร์ฉบับใหม่ซึ่งประกาศใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 ทำให้มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นในการพิจารณาอนุมัติการซ่อมแซมอาคารทางประวัติศาสตร์ การพัฒนาใน **ประการที่สอง** คือ การเปลี่ยนแปลงนโยบายการเลือกสรรและขอบเขตของการสงวนรักษา การพิจารณาว่าอาคารที่ขึ้นบัญชีไว้แห่งใดจะได้รับการสงวนรักษา จะพิจารณาจากเกณฑ์ของคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเป็นหลักสำคัญ นอกจากนี้ ยังพิจารณาจากคุณค่าของหน้าที่และประโยชน์ของอาคารประกอบด้วย และขยายขอบเขตการสงวนรักษาครอบคลุมถึงอาคารที่ก่อสร้างเมื่อไม่นานมานี้ แต่มีคุณค่าตามเกณฑ์ด้วย การพัฒนางานใน **ประเด็นที่สาม** คือ การเชื่อมโยงงานสงวนรักษาอาคารและแหล่งประวัติศาสตร์ในระดับนโยบายให้มีส่วนสัมพันธ์กับงานด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การเชื่อมโยงกับนโยบายด้านพิพิธภัณฑ์อันเนื่องมาจากวัตถุสิ่งของซึ่งจัดแสดงอยู่ในอาคารทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งเป็นผลให้การปฏิบัติในระดับกระทรวงหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการประสานงานและติดต่อสัมพันธ์กันด้วย

เมื่อมีการกระจายความรับผิดชอบด้านการสงวนรักษาให้แก่ส่วนภูมิภาค ทำให้บทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นเข้มข้นขึ้น ในการทำหน้าที่กำหนดการใช้ประโยชน์ของอาคารทางประวัติศาสตร์ การจัดทำแผนงบประมาณ การจัดหาวิศวกรและผู้เชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์ ตลอดจนความร่วมมือกับองค์กรเอกชน นอกจากนี้ ยังรับผิดชอบนโยบายการอนุรักษ์การสงวนรักษาซึ่งเป็นข้อกำหนดตามกฎหมายด้านอนุสาวรีย์และอาคารทางประวัติศาสตร์ ปี ค.ศ. 1988 โดยมีขั้นตอนให้เจ้าของอาคารที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นอาคารที่ต้องอนุรักษ์ซึ่งประสงค์จะรื้อถอน เปลี่ยนแปลงสถานที่หรืออาคาร ต้องได้รับการอนุมัติจากผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในขั้นตอนการอนุมัติผู้บริหารส่วนท้องถิ่นจะปรึกษาหารือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ ก่อนการตัดสินใจ ทั้งนี้ เจ้าของอาคารดังกล่าวว่ามีสิทธิยื่นท้วงติงการตัดสินใจ หรืออาจจะเสนอขออุทธรณ์

กฎหมายว่าด้วยอนุสาวรีย์และอาคารทางประวัติศาสตร์ได้กำหนดอำนาจหน้าที่อย่างกว้าง ๆ ของรัฐมนตรีว่าการการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ ไว้ดังนี้

- ◆ กำหนด คัดเลือก และขึ้นบัญชีอาคารและแหล่งทางประวัติศาสตร์
- ◆ ให้คำปรึกษาแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพิจารณาอนุมัติใบสมัครที่ขึ้นขอเปลี่ยนแปลงอาคารที่ขึ้นบัญชีเป็นอาคารอนุรักษ์ หรือเป็นผู้ตัดสินใจอนุมัติในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการได้
- ◆ สนับสนุนการซ่อมแซมและบำรุงรักษาอาคารที่อนุรักษ์ไว้
- ◆ กำหนดพื้นที่อนุรักษ์ในเมืองและหมู่บ้าน โดยความร่วมมือจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการเคหะ การวางผังพื้นที่และสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ ยังมีหน้าที่ที่กำหนดโดยกฎหมายฉบับอื่น ๆ ด้วย เช่น กฎหมายการเคหะ กฎหมายผังเมือง เป็นต้น

นอกเหนือจากภาครัฐแล้ว องค์กรภาคเอกชนรวมทั้งปัจเจกบุคคลยังมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งในการอนุรักษ์ การซ่อมแซม และบำรุงรักษาอาคารทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะองค์กรเอกชนได้เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดในการจัดทำนโยบายด้านการอนุรักษ์และการดำเนินงานตามนโยบายนั้น

ในปี ค.ศ. 1985 ได้มีการก่อตั้งกองทุนแห่งชาติเพื่อการปฏิสังขรณ์ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือกันระหว่างสถาบันนักกลางทุนและภาครัฐในการให้บริการเงินยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำแก่เจ้าของอาคารที่ขึ้นบัญชีการอนุรักษ์เพื่อใช้ในการซ่อมแซมอาคาร รวมทั้งการจัดเงินทุนสมทบ การสำรองเงินล่วงหน้า และให้คำแนะนำด้านงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการซ่อมแซมปฏิสังขรณ์อาคารทางประวัติศาสตร์

รัฐบาลมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการปกป้องและสงวนรักษาอาคารที่มีคุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรม โดยการจัดหาเงินสนับสนุนการซ่อมแซมปฏิสังขรณ์และการบำรุงรักษาอาคารเหล่านั้น ซึ่งในขณะนี้มีความโน้มเอียงว่าในอนาคตนโยบายของรัฐในด้านอาคารและแหล่งประวัติศาสตร์จะมีจุดเน้นที่เปลี่ยนไป กล่าวคือ จะให้ความสำคัญกับการจัดบสนับสนุนการบำรุงรักษามากกว่าการซ่อมแซม นอกจากนี้ จะมีแนวโน้มที่จะรวมแผนการดำเนินงานในระดับชาติ ระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่นเข้าไว้ด้วยกัน

กฎหมายและระเบียบในการดำเนินงานของรัฐบาลในการสงวนรักษาอาคารและแหล่งประวัติศาสตร์นั้น กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยอนุสาวรีย์และอาคารทางประวัติศาสตร์ ปี ค.ศ. 1988 และมีการกำหนดระเบียบในการสนับสนุนด้านงบประมาณในการปฏิสังขรณ์และบำรุงรักษาอนุสาวรีย์แห่งชาติไว้ 3 ฉบับ นอกจากกลไกทางกฎหมายแล้ว ในการดำเนินงานของภาครัฐยังมีกลไกทางการบริหารในรูปของคณะที่ปรึกษาด้วย โดยสภาวัฒนธรรม (The Council for Culture) ซึ่งเป็นคณะที่ปรึกษาอิสระของรัฐมนตรีด้านวัฒนธรรม จะให้คำปรึกษาหารือการดำเนินงานด้านอาคารและแหล่งประวัติศาสตร์ และตามที่กำหนดไว้ในนโยบายวัฒนธรรม สภาวัฒนธรรมมีคณะกรรมการถาวรซึ่งมีหน้าที่ให้คำปรึกษาเรื่องประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายด้านอนุสาวรีย์และอาคารทางประวัติศาสตร์ด้วย

งานด้านโบราณคดี

รัฐบาลเนเธอร์แลนด์ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการสงวนรักษาแหล่งโบราณคดีและโบราณวัตถุมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 ในกิจกรรม 2 ด้าน คือ การขุดค้นและการกระจายสิ่งขุดค้นพบไปเก็บรักษาไว้ยังพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สองรัฐบาลได้รับความกดดันให้กำหนดกรอบของระเบียบในการดำเนินงานและส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน จึงได้ดำเนินการโดยได้ปรับใช้วิธีการดำเนินงานในเรื่องอาคารและแหล่งประวัติศาสตร์ และเล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องจัดระบบการสงวนรักษาแหล่งโบราณคดี เป็นผลให้มีการจัดตั้งองค์กรเพื่อการขุดค้นทางโบราณคดีขึ้นในปี ค.ศ. 1947 นอกจากนี้ ยังได้มีการวางกรอบระเบียบปฏิบัติในเรื่องการสงวนรักษาโบราณคดี ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยอนุสาวรีย์และอาคารทางประวัติศาสตร์ ปี ค.ศ. 1961 ด้วย ในปัจจุบันงานด้านการอนุรักษ์ทางโบราณคดี ประกอบด้วย งานปฏิบัติหลายด้าน เช่น งานเอกสาร การปกป้อง การขุดค้นทางโบราณคดีทั้งบนบก ใต้ดิน และใต้น้ำ เป็นต้น ซึ่งปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยอนุสาวรีย์และอาคารทางประวัติศาสตร์ปี ค.ศ. 1988 ซึ่งยังคงใช้บังคับจนถึงปัจจุบัน โดยกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ มีหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายฉบับดังกล่าว ขั้นตอนการดำเนินงานเป็นไปในการทำงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งประวัติศาสตร์ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์

จะประกาศขึ้นทะเบียนแหล่งโบราณคดี หลังจากการปรึกษาหารือกับองค์กรปกครองท้องถิ่นซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานที่ดังกล่าว รวมทั้งการหารือกับสภาวัฒนธรรม แต่ในการอนุมัติให้ทำการขุดค้นหลักฐานทางโบราณคดียังคงเป็นอำนาจตัดสินใจจากส่วนกลาง โดยมีได้มีการกระจายอำนาจให้แก่ส่วนท้องถิ่น เนื่องจากข้อเท็จจริงที่ว่าในการขุดค้นทางโบราณคดีผู้ดำเนินการจำเป็นต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญ มิฉะนั้น อาจสร้างความเสียหายต่อโบราณวัตถุหรือวัตถุที่กำลังทำการสืบหาอยู่ได้ ดังนั้น ในกรณีนี้ กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ จะเป็นผู้อนุมัติการขุดค้นทางโบราณคดีให้กับผู้ดำเนินการ ซึ่งต้องเป็นหน่วยงานของรัฐ มหาวิทยาลัย หรือองค์กรส่วนท้องถิ่นซึ่งมีคุณสมบัติตรงตามหลักเกณฑ์เท่านั้น นอกจากนี้ ในขณะที่พิพิธภัณฑสถานของรัฐได้ออกจากระบบราชการ กลายเป็นองค์กรอิสระ แต่หน่วยงานด้านการอนุรักษ์ทางโบราณคดียังคงขึ้นตรงกับกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์

ประชาชนได้ให้ความสนใจทางด้านโบราณคดีเพิ่มมากขึ้นในระยะไม่นานมานี้ การศึกษาค้นคว้าทางโบราณคดีได้กลายเป็นกิจกรรมยามว่างที่กำลังเป็นที่นิยม นักโบราณคดีสมัครเล่นจำนวนหนึ่งยังได้เข้าเป็นสมาชิกของสมาคมโบราณคดีแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรที่มีเครือข่ายกระจายไปตามภาคต่าง ๆ ทำให้นักโบราณคดีอาชีพและนักโบราณคดีสมัครเล่นได้มีโอกาสติดต่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ นอกจากนี้ ยังมีองค์กรเอกชนอื่น ๆ ที่มีส่วนร่วมในงานด้านการอนุรักษ์ทางโบราณคดี สำหรับองค์กรด้านโบราณคดีขนาดใหญ่ขณะนี้ คือ Foundation for Dutch Archaeology ซึ่งให้การส่งเสริมผลประโยชน์ทางด้านการเมืองและสังคมของงานโบราณคดีในประเทศเนเธอร์แลนด์ และให้คำปรึกษาแก่สถาบันและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานโบราณคดี ทั้งนี้ กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ ได้ช่วยสนับสนุนเครือข่ายขององค์กรเหล่านี้ และจัดสรรงบประมาณจำนวนหนึ่งแก่สถาบันเอกชนดังกล่าวมาข้างต้นด้วย

นโยบายว่าด้วยงานโบราณคดีของประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นการรวมศูนย์อำนาจของส่วนกลางเป็นอย่างมาก แต่ในขณะนี้แนวโน้มที่จะมีการกระจายอำนาจไปยังส่วนภูมิภาคมากขึ้น โดยรัฐบาลกลางดำเนินงานในหลักการที่ว่าให้มีการรับผิดชอบร่วมกันกับจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นความพยายามที่จะดำเนินการให้สำเร็จในการกระจายอำนาจและกระจายงานอย่างครอบคลุม ในระหว่างองค์กรการปกครองของรัฐในทุกระดับ ดังตัวอย่างเช่น ในอนาคตจังหวัดจะมีอำนาจในการดำเนินงานด้านการขุดค้นทางโบราณคดี นอกจากนี้ จะมีการจัดทำข้อตกลงทางการบริหารกับองค์กรปกครองระดับจังหวัดในเรื่องต่าง ๆ เช่น การพัฒนานโยบายโบราณคดีของจังหวัด เป็นต้น นอกจากการเปลี่ยนแปลงในด้านนโยบายแล้วยังจะมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในการดำเนินงานโบราณคดีของประเทศเนเธอร์แลนด์ด้วย ซึ่งสืบเนื่องมาจากการที่เนเธอร์แลนด์ได้ร่วมลงนามในสนธิสัญญาอมลต้า (The Treaty of Malta) ในปี ค.ศ. 1992 ซึ่งเป็นสนธิสัญญาที่จัดทำขึ้นโดยสภาแห่งยุโรป (Council of Europe) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปกป้องมรดกทางโบราณคดีของยุโรป

กลไกการด้านกฎหมายและการบริหารสำหรับงานด้านโบราณคดีเป็นไปในลักษณะเดียวกับงานด้านอาคารทางประวัติศาสตร์ กล่าวคือ มีกฎหมายว่าด้วยอนุสาวรีย์และอาคารทางประวัติศาสตร์ ปี ค.ศ. 1988 ครอบคลุมถึงแหล่งโบราณคดีและโครงสร้างงานด้านนี้ด้วย อำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ ที่กำหนดโดยกฎหมายฉบับดังกล่าว มีดังนี้

- ◆ กำหนดการขึ้นทะเบียนแหล่งโบราณคดีเพื่อการปกป้องในระดับชาติ
- ◆ สงวนรักษาโบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนการอนุรักษ์
- ◆ ออกใบอนุญาตการขุดค้นทางโบราณคดี
- ◆ รับผิดชอบการจ่ายเงินทดแทน
- ◆ กำหนดสถานที่ที่จะใช้เป็นคลังเก็บสิ่งของที่ถูกลักขโมยจากการขุดค้นทางโบราณคดี

สภาวัฒนธรรมทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในประเด็นปัญหาด้านโบราณคดี ส่วนในระดับการบริหารรัฐบาลทำหน้าที่ร่วมกับจังหวัดต่าง ๆ และสมาคมองค์กรส่วนท้องถิ่นของเนเธอร์แลนด์ (Association of Netherlands Municipalities)

งานด้านจดหมายเหตุ

การจัดตั้งหอจดหมายเหตุนอกจากเป็นการรวบรวมข้อมูลและสิ่งที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในอดีตแล้ว ยังเป็นเครื่องมือที่รัฐบาลและประชาชนจะได้แสดงออกถึงสิทธิที่มีอยู่ รวมทั้งเป็นสิ่งจำเป็นในฐานะเป็นเครื่องมือสำหรับการบริหารจัดการที่ดีและเครื่องป้องกันรัฐที่ปกครองตามรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งการศึกษาวิจัยเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีต งานจดหมายเหตุจึงมีคุณค่าทั้งทางวัฒนธรรมและวิชาการที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการเมืองของคนรุ่นใหม่

ภาครัฐเข้ามาดูแลการบริหารจัดการการบันทึกเหตุการณ์สาธารณะตั้งแต่ทางการได้เริ่มใช้เอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อบันทึกการตัดสินใจและการสื่อสารระหว่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ กล่าวคือ เพื่อให้การสงวนรักษาเอกสารสำคัญต่าง ๆ เป็นไปอย่างปลอดภัย เพื่อรับรองให้เป็นการดำเนินงานเพื่อการสาธารณะ และยึดมั่นในสิทธิของประชาชนในการตรวจสอบ

งานด้านจดหมายเหตุและเอกสารสำคัญได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่เมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยหลักฐานสาธารณะเมื่อวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1996 ซึ่งกำหนดให้หลักฐานของภาครัฐซึ่งมีอายุ 20 ปี ขึ้นไป ต้องนำไปมอบให้แก่หน่วยงานด้านจดหมายเหตุแห่งชาติ (Dutch State Archives

Service) เอกสารทั้งหมดที่เก็บรักษาไว้ที่หน่วยงานนี้ถือเป็นเอกสารหรือหลักฐานสาธารณะ ซึ่งแต่เดิมได้เคยกำหนดอายุของเอกสารที่ต้องนำไปยังหน่วยงานจดหมายเหตุแห่งชาติไว้ 50 ปี กฎหมายฉบับใหม่นี้มีขอบเขตที่กว้างขึ้น และยังสะท้อนให้เห็นแนวโน้มทั่วไปในการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังมีการเปลี่ยนแปลงในองค์กรดำเนินงาน โดยในขณะนี้ State Archives Services มีฐานะเป็นหน่วยงานบริการ ซึ่งยังมีได้เป็นองค์กรอิสระอย่างเป็นทางการ แต่ก็ดำเนินงานอย่างอิสระในการบริหารงบประมาณ บุคลากร การจัดองค์กร การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ฯลฯ

กฎหมายว่าด้วยหลักฐานสาธารณะดังกล่าวบังคับให้องค์กรภาครัฐต้องดำเนินการให้มีการจัดเก็บหลักฐานที่ดี นอกจากนี้ ยังกำหนดเกี่ยวกับการตกแต่งสถานที่คลังเก็บหลักฐาน วิธีการอนุรักษ์เอกสาร การคัดเลือกและการทำลาย เกณฑ์เพื่อพิจารณาว่าเป็นหลักฐานสาธารณะ การค้นหาเอกสาร ฯลฯ กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ เป็นองค์กรของรัฐที่รับผิดชอบงานด้านจดหมายเหตุและเอกสารสำคัญ มีการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับประเด็นปัญหาด้านเอกสารโดยทั่วไป เช่น การคัดเลือกการศึกษา การใช้ประโยชน์ ลักษณะที่เป็นสาธารณะ การก่อสร้างคลังจัดเก็บเอกสาร การบันทึกข้อมูลดิจิทัล เกณฑ์ด้านคุณภาพในการขนส่ง และงานด้านต่างประเทศ กระทรวงกิจการภายใน เป็นหน่วยงานประสานงานการบริหารจัดการด้านเอกสารสำคัญซึ่งกระทรวงต่าง ๆ เก็บรักษาไว้โดยกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและตรวจสอบ

ค่าใช้จ่ายของรัฐสำหรับงานด้านเอกสารสำคัญส่วนใหญ่จัดสรรให้กับการดำเนินงานของ State Archives Services แต่ก็มีการจัดงบประมาณให้กับหน่วยงานอื่นด้วย เช่น ให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่ KVAN ซึ่งเป็นองค์กรของรัฐซึ่งส่งเสริมการให้บริการแก่ผู้ที่ทำงานด้านเอกสารในด้านข้อมูลการฝึกอบรม เป็นต้น

ในช่วงระยะเวลาระหว่างปี ค.ศ. 1997-2000 การประกาศนโยบายด้านจดหมายเหตุและเอกสารสำคัญจะทำให้มีการดำเนินงานที่สำคัญในด้าน

- ◆ การพัฒนาหน่วยงานจดหมายเหตุให้สามารถให้บริการตามความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น การเชื่อมโยงกับงานด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น หอสมุด พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น รวมทั้ง การพัฒนาความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานจดหมายเหตุของรัฐในทุกระดับ

- ◆ ความร่วมมือระหว่างกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ และกระทรวงกิจการภายใน ในการดำเนินโครงการ “Digital Sustainability” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์ข้อมูลดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์ในอนาคตและจะได้มีการกำหนดกฎสำหรับการอนุรักษ์ข้อมูลดิจิทัล ให้สามารถเผยแพร่และบริการได้
- ◆ การพัฒนาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ให้เป็นข้อมูลดิจิทัล ซึ่งประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ เช่น การเผยแพร่ทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

มาตรการด้านกฎหมายและกลไกการบริหารสำหรับงานด้านจดหมายเหตุและเอกสารสำคัญนั้น กฎหมายหลัก ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยหลักฐานสาธารณะ ซึ่งมีบทบังคับให้องค์กรภาครัฐทุกองค์กรต้องดำเนินการจัดเก็บและสงวนรักษาเอกสารสำคัญทั้งหมดให้อยู่ในสภาพที่ดี มีระบบ และผู้ใช้บริการสำหรับเข้าถึงข้อมูลได้ รวมทั้งกำหนดผู้รับผิดชอบด้านต่าง ๆ ในแต่ละสถานการณ์ด้วย ได้แก่ ด้านการบริหาร งานเอกสาร การควบคุมการบริหาร การจัดการข้อมูล การควบคุมการจัดการข้อมูล

งานด้านสื่อ ภาษา และวรรณกรรม และหอสมุด

รัฐบาลรับผิดชอบงานด้านสื่อทุกประเภท โดยปลัดกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ รับผิดชอบการดำเนินงานตามนโยบายว่าด้วยการสื่อสารมวลชน รวมทั้งการประสานงานกิจการด้านสื่อ กรมที่เกี่ยวข้องนอกจากดูแลงานตามนโยบายว่าด้วยการสื่อสารมวลชนแล้ว ยังมีความรับผิดชอบในงานด้านภาษา วรรณกรรม และหอสมุดด้วย ซึ่งมีนโยบายว่าด้วยการส่งเสริมการอ่านเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

กฎหมายว่าด้วยสื่อมวลชน ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1988 โดยกำหนดหลักการพื้นฐานสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์และการกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- ◆ พิทักษ์ปกป้องเสรีภาพในการแสดงออก การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความหลากหลายของการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน
- ◆ ปกป้องวัฒนธรรมของเนเธอร์แลนด์ และเพิ่มพูนโอกาสในการแสดงผลผลิตทางวัฒนธรรมให้เป็นที่ปรากฏ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางวิทยุและโทรทัศน์
- ◆ จัดหาสื่อที่ผู้ชมหรือผู้รับสื่อนิยมชมชอบและมีความประสงค์

ในการนี้ สภาวัฒนธรรมทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ ในประเด็นที่เกี่ยวกับนโยบายด้านสื่อ รวมทั้งมาตรการในการดำเนินงานของรัฐบาลซึ่งจะมีผลกระทบต่อนโยบายดังกล่าว

งานด้านการกระจายเสียง

งานด้านวิทยุกระจายเสียงของประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้เริ่มขึ้นในปี ค.ศ. 1919 ต่อมากลุ่มต่าง ๆ ในสังคมซึ่งมีอิทธิพลทางด้านการเมืองและสังคมได้เข้ามามีบทบาทดำเนินการกระจายเสียง รัฐบาลในขณะนั้นมีบทบาทในการควบคุมเนื้อหาของการเผยแพร่รายการซึ่งพิจารณาโดยคณะกรรมการซึ่งรัฐแต่งตั้งขึ้น และมีได้มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน สมาคมวิทยุกระจายเสียงเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการถ่ายทอดเสียงและการจัดรายการของตนเอง ซึ่งถือเป็นบริการส่วนหนึ่งที่ให้กับสมาชิกของสมาคม ต่อมาเมื่อมีการดำเนินงานด้านโทรทัศน์ได้มีการผลักดันจากภาคการค้าและอุตสาหกรรมให้มีการดำเนินงานด้านโทรทัศน์เชิงธุรกิจขึ้น จนในที่สุดในปี ค.ศ. 1967 ได้มีการประกาศกฎหมายด้านการกระจายเสียง ซึ่งเปิดโอกาสให้มีการโฆษณาธุรกิจทางวิทยุและโทรทัศน์ได้ นอกจากนี้ ยังให้โอกาสแก่สมาคมด้านกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ที่จัดตั้งขึ้นใหม่ ให้ได้รับใบอนุญาตประกอบการจัดรายการทางวิทยุและโทรทัศน์ด้วย อย่างไรก็ตาม การบริการด้านการกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ยังคงอยู่ในระบบผูกขาด จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1991 จึงเริ่มมีการดำเนินงานเชิงพาณิชย์

ระบบการบริการกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์แก่สาธารณชน ประกอบด้วย ผู้ประกอบการ 8 ราย และองค์กรหลัก 1 องค์กร ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ จำนวน 7 ราย ดำเนินงานภายใต้ภาครัฐ อีก 1 รายเป็นการดำเนินงานของภาคธุรกิจ และตั้งแต่ปี ค.ศ. 1995 เป็นต้นไป ผู้ประกอบการจะได้รับใบอนุญาตประกอบการมีอายุ 5 ปี สำหรับองค์กรหลัก ได้แก่ มูลนิธิกระจายเสียงแห่งเนเธอร์แลนด์ (The Netherlands Broadcasting Foundation) ซึ่งมีภารกิจหลักในการประสานงานด้านรายการเสียงอนิเมชันการกระจายเสียง และส่งเสริมผลประโยชน์ขององค์กรด้านวิทยุโทรทัศน์

สมาคมที่ประกอบการกระจายเสียงวิทยุและโทรทัศน์จะต้องนำเสนอรายการที่ครอบคลุมสาระ ดังนี้ ร้อยละ 20 ของรายการทั้งหมดต้องจัดให้เป็นรายการด้านวัฒนธรรม(ร้อยละ 10 ในสัดส่วนนี้ต้องเป็นรายการทางศิลปะ) และร้อยละ 30 ต้องเน้นด้านข่าวสารและการศึกษา นอกจากนี้ อย่างน้อยร้อยละ 50 ของรายการที่ถ่ายทอดต้องเป็นการผลิตของภูมิภาคยุโรป และอย่างน้อยร้อยละ 25 ต้องเป็นผลงานของผู้ผลิตอิสระ นอกเหนือจากสัดส่วนของผังรายการดังกล่าวมา รายการด้านวัฒนธรรมยังได้รับการส่งเสริมเป็นพิเศษ อันเป็นผลจากการก่อตั้งกองทุนส่งเสริมการผลิตรายการวัฒนธรรม (Dutch Cultural Broadcasting Productions Promotion Fund) ตลอดจนงบประมาณจากรัฐบาลที่จัดสรรเป็นการเฉพาะเพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ด้านดนตรีและการขับร้องประสานเสียงทางวิทยุและโทรทัศน์ จากกองทุนส่งเสริมดังกล่าวทำให้มีงบประมาณเพิ่มให้กับรายการด้านวัฒนธรรม โดยพิจารณาจากเกณฑ์ด้านคุณภาพเป็นหลัก เป็นผลให้คุณภาพของรายการด้านวัฒนธรรมมีการพัฒนาไปอย่างมากสำหรับด้านการศึกษา กฎหมายว่าด้วยสื่อสารมวลชนยังได้กำหนดให้มีการออกใบอนุญาตให้ช่องการศึกษาต่างหากด้วย

จากการที่คลื่นความถี่มีจำนวนน้อยและข้อจำกัดของขีดความสามารถของเครือข่ายเคเบิล ทำให้รัฐบาลต้องมีความชัดเจนว่าการจัดสรรช่องการออกอากาศที่มีอยู่จำกัดเป็นไปอย่างยุติธรรม และมีการสงวนความถี่การถ่ายทอดไว้จำนวนหนึ่งสำหรับผู้ประกอบการของภาครัฐ โดยการบริการด้านวิทยุ มีสถานีกระจายเสียง 6 สถานี สำหรับการบริการด้านเครือข่ายเคเบิล ผู้ดำเนินการต้องจัดให้มีการออกอากาศด้วยสัดส่วนที่ประกอบด้วยช่องโทรทัศน์ 15 ช่อง และช่องวิทยุ 25 ช่อง ซึ่งจะต้องมีการถ่ายทอดของผู้ประกอบการภาครัฐรวมอยู่ด้วย การจัดสัดส่วนพื้นฐานของการออกอากาศดังกล่าวมาในทางปฏิบัติ จะมีสภาพการจัดรายการซึ่งองค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นผู้แต่งตั้ง เป็นองค์กรที่ปรึกษา ช่องออกอากาศที่ให้บริการนี้จะต้องเสนอรายการที่หลากหลาย สะท้อนเรื่องราวความสนใจในปัจจุบันของสังคม วัฒนธรรม ศาสนา และความรู้สึกนึกคิดของชุมชนในท้องถิ่น

รัฐได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการผูกขาดด้านข้อมูลข่าวสาร โดยในกฎหมายว่าด้วยสื่อสารมวลชนมีบทกำหนดควบคุมการเป็นเจ้าของกิจการสื่อสารมวลชน รัฐจะไม่อนุญาตให้องค์กรที่ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์รายวัน ร้อยละ 25 ขึ้นไป เป็นผู้ดำเนินการกิจการด้านวิทยุและโทรทัศน์

หากพิจารณาถึงแนวโน้มทางการตลาดของงานด้านวิทยุและโทรทัศน์ พบว่าตั้งแต่กิจการถ่ายทอดวิทยุโทรทัศน์มีการดำเนินงานเชิงพาณิชย์ การบริการดังกล่าวของภาครัฐได้เสียส่วนแบ่งทางการตลาดไปครั้งหนึ่ง เช่น ข้อมูลในปี ค.ศ. 1990 ส่วนแบ่งทางการตลาดมีอยู่ประมาณร้อยละ 75 ในขณะที่ในปัจจุบันเหลือเพียง ร้อยละ 35 ถึง 40 เป็นต้น นอกจากนี้ กิจการวิทยุโทรทัศน์ได้ดึงดูดให้เกิดการใช้จ่ายทางการโฆษณาที่เพิ่มสูงขึ้นในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา ตั้งแต่ ค.ศ. 1994 เป็นต้นมา ค่าใช้จ่ายในการโฆษณาทางโทรทัศน์และวิทยุสูงขึ้นกว่าค่าใช้จ่ายในการโฆษณาทางสื่อสิ่งพิมพ์

การบริการด้านวิทยุและโทรทัศน์ของประเทศเนเธอร์แลนด์มีขอบข่ายการเผยแพร่ที่ครอบคลุมทั้งระดับนานาชาติ ระดับภาค และระดับท้องถิ่น ในระดับนานาชาติ The Radio Netherlands International Foundation เป็นองค์กรที่ให้บริการรายการวิทยุภาคภาษาจัดสรรสำหรับผู้ฟังในยุโรปและภูมิภาคอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังมีกระจายเสียงรายการภาคภาษาอังกฤษ สเปน โปรตุเกส ภาษาฮอลันดา โครเอเชีย ฯลฯ สำหรับในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นนั้น แต่เดิมงานด้านวิทยุและโทรทัศน์เป็นกิจการที่ภาครัฐรับผิดชอบเกือบทั้งหมด แต่ในระยะ 2-3 ปี ที่ผ่านมากิจการวิทยุและโทรทัศน์ในระดับภาคและท้องถิ่นเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยระดับภาคมีสถานีวิทยุของรัฐ จำนวน 13 สถานี ซึ่งมีส่วนแบ่งของตลาดที่ค่อนข้างน่าพอใจ คือ เฉลี่ยร้อยละ 17 ทำนองเดียวกับสถานีโทรทัศน์ก็มีการดำเนินงานที่ก้าวหน้าเช่นกัน ทั้งนี้ จังหวัดและรัฐบาลกลางเป็นผู้จัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานให้แก่สถานีวิทยุและโทรทัศน์ดังกล่าว ซึ่งอาจทำได้โดยการเพิ่มภาษีค่าธรรมเนียมใบอนุญาตโทรทัศน์และวิทยุ

กฎหมายว่าด้วยสื่อสารมวลชนได้กำหนดให้องค์กรดำเนินงานบริการถ่ายทอดวิทยุโทรทัศน์ของภาครัฐในระดับภาคและระดับท้องถิ่นปฏิบัติดังนี้

- ◆ ต้องเป็นตัวแทนของภาค เขต หรือเมือง ซึ่งมีการเผยแพร่รายการวิทยุและโทรทัศน์
- ◆ ผู้บริหารของท้องถิ่นหรือจังหวัดต้องให้การปรึกษาในด้านการเป็นตัวแทน
- ◆ ต้องเสนอผังรายการที่ตอบสนองต่อความต้องการด้านวัฒนธรรมและสังคมของผู้ชมหรือผู้ฟัง โดยอย่างน้อยร้อยละ 50 ของเวลาการถ่ายทอดทั้งหมดเป็นรายการด้านวัฒนธรรม การศึกษา และข้อมูลข่าวสาร
- ◆ ต้องไม่ดำเนินการเชิงพาณิชย์

นโยบายด้านการบริการวิทยุและโทรทัศน์ มีข้อกำหนดให้ผู้ดำเนินการให้บริการดังกล่าวต้องจัดรายการที่ให้สาระด้านข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรม โดยยึดถือหลักการของควมมีคุณภาพและมีความหลากหลาย รวมทั้งสนองต่อความต้องการของกลุ่มของผู้ชมและผู้ฟังให้มากที่สุด นอกจากนี้ นโยบายของรัฐยังมีผลให้มีการศึกษาระบบการบริการด้านวิทยุและโทรทัศน์ของภาครัฐเพื่อพัฒนาการดำเนินงาน ซึ่งรัฐบาลได้ใช้ผลของการศึกษาดังกล่าวในการจัดทำร่างกฎหมายซึ่งกำลังอยู่ในการพิจารณาของสภาสูง หากร่างดังกล่าวผ่านการพิจารณาก็จะมีการพัฒนาที่สำคัญคือ จะมีมาตรการในระยะสั้นเพื่อกระตุ้นให้สมาคมกระจายเสียงวิทยุและโทรทัศน์มุ่งพัฒนาไปสู่การดำเนินงานอย่างมืออาชีพ และให้มีความร่วมมือระหว่างกันอย่างใกล้ชิด

การดำเนินงานวัฒนธรรมของรัฐโดยทั่วไป จะมีการจัดสรรงบประมาณดำเนินการให้แก่งานวัฒนธรรมสาขาต่าง ๆ จากงบประมาณปกติ แต่งานบริการด้านวิทยุโทรทัศน์ของภาครัฐได้รับการจัดสรรสนับสนุนจาก 2 แหล่ง คือ ค่าทะเบียนวิทยุและโทรทัศน์ซึ่งเท่ากับร้อยละ 70 ของงบทั้งหมด และภาษีจากรุกิจด้านวิทยุและโทรทัศน์ซึ่งครอบคลุมประมาณหนึ่งในสี่ของประมาณทั้งหมด งบที่เหลือได้มาจากการบริจาค รายได้ต่าง ๆ และดอกเบี้ย

มาตรการทางกฎหมายที่ใช้ควบคุมการดำเนินงานด้านวิทยุและโทรทัศน์ของทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยสื่อสารมวลชนซึ่งประกาศใช้มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988 และมีการปรับปรุงหลายครั้งในเวลาที่ผ่านมานี้ นอกจากนี้ ยังมีพิธีสารที่กำหนดไว้ใน Treaty of Amsterdam ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1977 ซึ่งมีความสำคัญต่อการบริการด้านวิทยุโทรทัศน์ของประเทศเนเธอร์แลนด์ และประเทศสมาชิกประชาคมยุโรป โดยมีสาระในเรื่องการพิทักษ์ปกป้องสถานะของการบริการด้านวิทยุโทรทัศน์แก่ประชาชนและวิธีต่าง ๆ ในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพื่อการนี้ เช่น จัดสรรจากค่าธรรมเนียมทะเบียนวิทยุและโทรทัศน์ ทุนสำรอง เป็นต้น

ในการบริหารงานวิทยุและโทรทัศน์ กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ รับผิดชอบการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายทั่วไปด้านการถ่ายทอดวิทยุและโทรทัศน์ รวมทั้งการควบคุมดูแลในส่วนที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังมีกลไกการบริหารซึ่งอยู่ในรูปของคณะกรรมการทำหน้าที่ควบคุมดูแลการดำเนินงานวิทยุและโทรทัศน์ในระดับภาคและท้องถิ่น รวมทั้งดูแลการวางผังรายการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการสื่อสารมวลชน สำหรับสภาวัฒนธรรมยังคงมีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาการดำเนินงาน

งานด้านสิ่งพิมพ์

สิ่งพิมพ์โดยทั่วไปแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ หนังสือ หนังสือพิมพ์ และวารสาร นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1996 เป็นต้นมา ผู้จัดพิมพ์สิ่งพิมพ์ทั้งสามประเภทได้รวมกันเป็นสมาคมผู้พิมพ์ผู้โฆษณาแห่งประเทศไทยเนเธอร์แลนด์ (The Netherlands Publishers' Association)

กิจการหนังสือพิมพ์เจริญรุ่งเรืองมาโดยลำดับ โดยที่การพัฒนาของหนังสือพิมพ์และกิจการด้านวิทยุโทรทัศน์เป็นไปอย่างแยกส่วนจากกันอย่างสิ้นเชิง จนกระทั่งในช่วง 40 ปีที่แล้วมา เมื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ได้เข้ามามีบทบาทในกิจการวิทยุและโทรทัศน์ ผู้บริหารของภาครัฐได้ดำเนินการให้มีการจัดรายได้จากภาษีการโฆษณาส่วนหนึ่งนำไปสนับสนุนการดำเนินงานหนังสือพิมพ์รายวัน หลังจากนั้น รัฐก็ได้เพิ่มการสนับสนุนด้านงบประมาณมากขึ้น และในที่สุดได้มีการจัดตั้งกองทุนอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ขึ้นในปี ค.ศ. 1974

หนังสือพิมพ์ที่มีการพิมพ์เผยแพร่สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ หนังสือรายวัน หนังสือรายสัปดาห์ และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นซึ่งมีการแจกจ่ายโดยไม่คิดมูลค่า ในปี ค.ศ. 1996 มีการพิมพ์หนังสือพิมพ์รายวันเผยแพร่อยู่ 35 ฉบับ แบ่งเป็นระดับประเทศ 8 ฉบับ ระดับภาค 25 ฉบับ และหนังสือพิมพ์รายวันฉบับพิเศษ 2 ฉบับ จำนวนผู้อ่านหนังสือพิมพ์มีประมาณ 4.7 ล้านคน โดยมีสัดส่วนของหนังสือพิมพ์ระดับประเทศ ร้อยละ 45 และหนังสือพิมพ์ระดับท้องถิ่น ร้อยละ 55

เมื่อพิจารณาถึงนโยบายด้านสิ่งพิมพ์ ประเทศเนเธอร์แลนด์ก็มีสภาพการณ์ในตนเองเดียวกับประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอื่น ๆ ที่มีหลักการในเรื่องเสรีภาพของสื่อมวลชน บทบาทของรัฐอยู่ในสถานะของผู้ให้การส่งเสริม กฎหมายว่าด้วยสื่อมวลชนได้กำหนดให้รัฐยึดถือและกระตุ้นในเรื่องของความหลากหลายของสื่อในด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการเพิ่มพูนความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วน่าจะเป็นประเด็นของการส่งเสริมในเรื่องของคุณภาพของกระบวนการ

ประชาธิปไตยมากกว่าจะเป็นเป้าหมายของนโยบายวัฒนธรรม นอกจากนี้ นโยบายยังได้กำหนดให้หนังสือพิมพ์รายวัน ต้องจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่มอัตราต่ำ (low VAT rate) สำหรับรายได้ที่ได้มาจากการโฆษณาค่าสมาชิก และการขายปลีกย่อยอื่น ๆ ในขณะที่กิจการด้านวารสารต้องจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราสูง และด้านหนังสือในอัตราต่ำ

ตามที่ได้กล่าวถึงแล้วว่ารัฐได้จัดตั้งกองทุนอุตสาหกรรมสื่อสิ่งพิมพ์ขึ้น ซึ่งกฎหมายว่าด้วยสื่อมวลชนได้กำหนดเป้าหมายของกองทุนนี้ว่า เพื่อให้เป็นการยึดถือและกระตุ้นการปฏิบัติที่หลากหลายของสื่อมวลชนซึ่งเกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการเพิ่มการแสดงความคิดเห็นของประชาชน เงินทุนของกองทุนดังกล่าวมิได้มาจากงบประมาณของรัฐ แต่ได้รับมาจากรายได้จากการโฆษณาของผู้ประกอบการวิทยุและโทรทัศน์ทั้งของภาครัฐและเอกชน โดยการสนับสนุนอยู่ในรูปของทุน เงินยืม และให้กับสิ่งพิมพ์ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- ◆ จัดพิมพ์ในประเทศนอร์เวย์และมีเป้าหมายที่ประชาชนชาวคัตซ์
- ◆ มีสาระเนื้อหาที่ครอบคลุมด้านข่าว การวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น และข้อมูลภูมิหลังในประเด็นต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ซึ่งรวมบางส่วนที่เกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นด้านการเมือง
- ◆ ตรวจสอบและเรียบเรียงเนื้อหาโดยคณะบรรณาธิการอิสระ
- ◆ มีการพิมพ์เผยแพร่อย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 1 ฉบับ
- ◆ เผยแพร่แก่ทุกคนโดยการวางจำหน่าย
- ◆ เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีได้จัดพิมพ์โดยหรือภายใต้พันธะของภาครัฐ
- ◆ เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีได้จัดพิมพ์หรือแจกจ่ายให้แก่สมาชิก ผู้สนับสนุน หรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมของสมาคม โบสถ์ หรือองค์กรใดเป็นการเฉพาะ

นอกจากนี้ กองทุนดังกล่าวยังให้การสนับสนุนแก่โครงการวิจัยและโครงการร่วมระหว่างผู้พิมพ์หนังสือฉบับต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้ การดำเนินงานของกองทุนสามารถกระทำได้ในฐานะองค์กรที่มีอำนาจการบริหารงานอิสระภายในของเขตของภารกิจที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยสื่อมวลชน โดยมีปลัดกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินการของคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย

สำหรับหนังสือซึ่งเป็นทั้งผลผลิตในเชิงวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ มีหน้าที่รับผิดชอบในประเด็นของวัฒนธรรม โดยการเสนอแนะวิธีการปรับให้เหมาะสมกับสภาพการตลาดและมาตรการเพื่อสร้างความเข้มแข็งในเชิงเศรษฐกิจให้กับอุตสาหกรรมการผลิต

หนังสือ ซึ่งเป็นมาตรการที่กำหนดไว้ในนโยบายด้านหนังสือทั่วไป นอกจากนี้ ยังมีมาตรการที่สำคัญที่กำหนดขึ้นเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเลือกสรรหนังสือที่กว้างขวางขึ้น ได้แก่ การกำหนดราคาหนังสือคงที่ (fixed book price)

งานด้านภาษาและวรรณกรรม

การประกาศใช้กฎหมายลิขสิทธิ์เมื่อปี ค.ศ. 1972 เป็นผลให้ลิขสิทธิ์ในหนังสือเป็นของผู้เขียนหนังสือ ซึ่งในทางปฏิบัติได้ทำให้ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้เขียนหนังสือดีขึ้น ได้มีความพยายามของกลุ่มนักเขียนที่จะทำให้ฐานะของตนดีขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงดีขึ้นเพียงเล็กน้อยจากการที่รัฐได้จัดตั้งกองทุนวรรณกรรมขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1965 โดยในช่วงต้นของการก่อตั้งมีเงินทุนประมาณ 300,000 กิลเดอร์ จนในปัจจุบันมีเงินทุนอยู่มากกว่า 9.5 ล้านกิลเดอร์ กองทุนนี้ตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนงานวรรณกรรมภาษาดัตช์ โดยให้ออกาสนักเขียนและนักแปลที่มีคุณภาพได้ทำงานด้านวรรณกรรมอย่างเต็มที่ ด้วยการสนับสนุนเงินทุนในการทำงานและค่าใช้จ่ายสนับสนุนต่าง ๆ รวมทั้งการสนับสนุนค่าครองชีพแก่นักเขียนสูงอายุซึ่งได้เคยสร้างสรรค์งานวรรณกรรมที่ดีไว้ในอดีต

ในปี ค.ศ. 1992 รัฐได้จัดตั้งกองทุนเพื่อการผลิตวรรณกรรมและการแปล (the Netherlands Fund for Literary Production and Translation) ซึ่งมีการกิจกรรมครอบคลุมในเรื่องให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดพิมพ์งานวรรณกรรม วารสารด้านวรรณกรรม หนังสือเด็ก หนังสือสำหรับคนรุ่นเยาว์ รวมทั้งงานนโยบายด้านการแปลโดยมีเป้าหมายในต่างประเทศ นอกจากนี้ ยังดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการส่งออกวรรณกรรมด้วยการส่งเสริมให้สำนักพิมพ์ในต่างประเทศจัดพิมพ์วรรณกรรมดัตช์ที่แปลเป็นภาษาต่างประเทศ ส่งเสริมงานวรรณกรรมดัตช์ในต่างประเทศด้วยการสร้างความร่วมมือกับครูที่สอนวรรณกรรมดัตช์ในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งการเข้าร่วมงานเทศกาลหนังสือนานาชาติ

นอกจากการสนับสนุนทางด้านงบประมาณดังที่กล่าวมาแล้ว รัฐบาลยังให้งบประมาณในการจัดรางวัลด้านภาษาและวรรณกรรมที่สำคัญ 3 รางวัล คือ รางวัลสำหรับวรรณกรรมดัตช์ รางวัลสำหรับวรรณกรรมสำหรับเด็กและคนรุ่นเยาว์ และรางวัลสำหรับภาษาและวรรณกรรม ในทำนองเดียวกันองค์กรปกครองระดับภาคและระดับท้องถิ่นก็ให้การสนับสนุนงบประมาณสำหรับการให้รางวัลด้านวรรณกรรมจำนวนหลายรางวัล

กิจกรรมด้านวรรณกรรมที่สำคัญระดับชาติส่วนใหญ่ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงการศึกษาวัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์ รวมทั้งจากองค์กรปกครองระดับภาคและระดับท้องถิ่น เช่น กิจกรรมส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมฟริชแลนด์ เทศกาลกวีนานาชาติซึ่งจัดเป็นประจำทุกปีในเมือง ร็อดเตอร์ดัม เป็นต้น นอกจากนี้สนับสนุนกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นประจำแล้ว องค์กรภาครัฐดังกล่าวยังจัดสรรเงินสนับสนุนแก่การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวรรณกรรมอื่น ๆ เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่านหนังสือ กิจกรรมการเยี่ยมชมโรงเรียนของนักเขียน หอสมุด ศูนย์วัฒนธรรมและร้านหนังสือ เป็นต้น ค่าธรรมเนียมที่จ่ายให้แก่ักเขียนหรือผู้ประพันธ์วรรณกรรมสำหรับรายการเขียนนี้ได้มาจากการสนับสนุนของสถาบันต่าง ๆ และจากภาครัฐ ซึ่งรวมแล้วเป็นเงินประมาณ 2.1 ล้านกิลเดอร์ต่อปี ซึ่งสามารถจัดรายการเขียนของนักเขียนได้เป็นจำนวน 480 คน ขณะนี้ประชาชนกำลังให้ความสนใจกับรายการเขียนของนักเขียนมากขึ้นเรื่อย ๆ

นโยบายด้านภาษาและวรรณกรรมมักจะมี ความหมายที่กว้างซึ่งรวมนโยบายในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ นโยบายด้านหนังสือทั่วไป นโยบายส่งเสริมการอ่าน และนโยบายส่งเสริมวรรณกรรมและภาษาศาสตร์และฟริชเขียน ซึ่งถือได้ว่าเป็นนโยบายภาษาและวรรณกรรมเฉพาะด้าน ซึ่งจะครอบคลุมในเรื่องของการสงวนรักษา การบริหารจัดการ การเผยแพร่และส่งเสริมทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วย

ทำนองเดียวกับการดำเนินงานวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ สภาวัฒนธรรมทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับขอบข่ายงานสำหรับนโยบายด้านภาษาและวรรณกรรม รวมทั้งเสนอแนะองค์ประกอบของกรรมการตัดสินรางวัลสำหรับวรรณกรรม ซึ่งคณะกรรมการยุโรป (the European Commission) จัดตั้งขึ้น

งานด้านหอสมุด

หอสมุดและห้องอ่านหนังสือสาธารณะสำหรับประชาชนเริ่มก่อตั้งในประเทศเนเธอร์แลนด์ ในปี ค.ศ. 1900 หลักการในการจัดหอสมุดสำหรับประชาชนได้อาศัยแนวความคิดของการจัดหอสมุดของประเทศอังกฤษ โดยใน ความหมายของหอสมุดสาธารณะของประเทศเนเธอร์แลนด์ หมายถึง หอสมุดที่เปิดบริการทั่วไปสำหรับทุกกลุ่มของสังคม มีความเป็นกลาง บริการให้กับผู้นับถือศาสนาทุกศาสนา นอกจากนี้ ยังหมายถึงเป็นหอสมุดซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสาธารณชน

หอสมุดต่าง ๆ ได้รวมตัวกันเป็นสมาคมสำหรับห้องอ่านหนังสือและหอสมุดสาธารณะ (Central Association for Public Reading – Rooms and Libraries) ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ ในปี ค.ศ. 1987 มีการประกาศใช้กฎหมายสวัสดิการทั่วไป (the General Welfare Act) เป็นผลให้กิจกรรมหอสมุดเปลี่ยนไปอยู่ในการดูแลของการปกครองระดับท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองระดับชาติและระดับจังหวัดมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุน นอกจากนี้ ยังมีผลให้รัฐบาลไม่มีหน้าที่โดยตรงในการบริหารและดำเนินงานหอสมุดสาธารณะอีกต่อไป

หอสมุดโดยทั่วไปสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ หอสมุดเพื่อการวิจัยซึ่งปกติจะเป็นของมหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัย หอสมุดสาธารณะซึ่งเปิดบริการแก่สาธารณชน และหอสมุดพิเศษซึ่งเป็นของบริษัทธุรกิจ หรือสถาบันต่าง ๆ ในเกือบทุกระดับของการปกครองท้องถิ่นจะมีบริการหอสมุดสาธารณะ นอกจากนี้ ในเทศบาลขนาดเล็กจะมีบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ไปด้วย หอสมุดสาธารณะเหล่านี้มีการรวมกันเป็นเครือข่ายของทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัดและระดับชาติ โดยดำเนินงานเพื่อประโยชน์ของสมาชิกในเครือข่าย สำหรับหอสมุดแห่งชาติเนเธอร์แลนด์ซึ่งตั้งอยู่ในกรุงเฮกจะเป็นองค์กรพิเศษซึ่งเกื้อกูลการวิจัยของชาติและเครือข่ายการรวบรวมเอกสาร รวมทั้งรับผิดชอบระบบเอกสารของชาติ การรวบรวมสำเนาเรื่องต่าง ๆ ที่พิมพ์ในเนเธอร์แลนด์ ทั้งนี้ หอสมุดแห่งชาติดังกล่าวได้รับงบประมาณดำเนินการจากกระทรวงวัฒนธรรม

หากพิจารณาถึงนโยบายด้านหอสมุด ก็พบข้อมูลว่า รัฐบาลกลางและองค์กรปกครองส่วนจังหวัดและส่วนท้องถิ่นเกี่ยวข้องกับการทำนุบำรุงเครือข่ายหอสมุดสาธารณะ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาและรับประกันการให้บริการที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทั้งที่อยู่ในรูปของหนังสือ ข้อมูลที่เป็นในรูปของเสียงและภาพ และข้อมูลดิจิทัลที่ทันเหตุการณ์และหลากหลาย นอกจากนี้ นโยบายของรัฐในด้านหอสมุดยังประกอบด้วยวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- ◆ เพื่อสนับสนุนด้านคุณภาพ การปฏิบัติอย่างหลากหลาย การเชื่อมโยง และประสิทธิภาพภายในระบบของหอสมุดสาธารณะ
- ◆ เพื่อกระตุ้นให้หอสมุดสาธารณะ หอสมุดเพื่อการวิจัย และสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมเอกสารและให้บริการข้อมูลได้ทำงานประสานกันอย่างสอดคล้อง
- ◆ เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในวัฒนธรรม ด้วยการสนับสนุนให้มีการอ่านหนังสือและด้วยแรงจูงใจอื่น
- ◆ เพื่อสงวนรักษาและเผยแพร่ผลงานที่มีคุณค่าด้านวัฒนธรรมและวรรณกรรม

ทั้งนี้ รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์สองประการสุดท้ายและได้มีการจัดสรรงบประมาณให้เป็นพิเศษ นอกจากนี้ นโยบายยังกำหนดให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหอสมุดสาธารณะและโรงเรียนในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอาชีวศึกษาชั้นสูง ตลอดจนในการศึกษาผู้ใหญ่และการสอนภาษาตัดซ์ รวมทั้งระบุถึงข้อกำหนดของรัฐธรรมนุญในเรื่องเสรีภาพในการแสดงออก รัฐบาลจึงจะไม่เข้ามาควบคุมเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของหนังสือที่หอสมุดจะให้บริการยืม หอสมุดต่าง ๆ มีอิสระที่จะคัดเลือกหนังสือที่จะเก็บรวบรวมไว้เพื่อเผยแพร่และให้บริการ นอกจากนี้ หอสมุดจะมีการดำเนินการเพื่อให้บริการข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แก่ประชาชน และให้สามารถเข้าไปค้นคว้าข้อมูลจากทางด่วนข้อมูลข่าวสารได้

นอกจากนโยบายในด้านหอสมุดแล้ว รัฐบาลยังกำหนดนโยบายส่งเสริมการอ่านขึ้นด้วย ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาวิจัยที่พบว่า แม้จะมีการยกระดับการศึกษาและการดำเนินนโยบายด้านวรรณกรรม อุตสาหกรรมหนังสือ และหอสมุดก็ตาม แต่ทักษะการอ่านของประชาชนเนเธอร์แลนด์ยังคงอยู่อย่างคงที่ ซึ่งก่อให้เกิดความวิตกกังวลแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องเนื่องจากข้อเท็จจริงที่ว่า ชีตความสามารถของประเทศในการแข่งขันในสังคมโลกตลอดจนการรวมพลังของสังคมขึ้นอยู่กับความสามารถของประชาชนในการเข้าใจทัศนคติของคนต่างถิ่น การคิดค้นวิธีการ การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาที่เป็นนามธรรม ซึ่งความสามารถเหล่านี้เกิดขึ้นได้จากความสามารถทางภาษาทั้งในด้านการเขียนและการอ่าน นโยบายส่งเสริมการอ่านนี้มีได้จำกัดเฉพาะในเรื่องหนังสือเท่านั้น แต่มีความมุ่งหมายที่จะกระตุ้นความสนใจโดยรวมในการอ่านหนังสือและความซาบซึ้งในคุณค่าของหนังสือในฐานะที่เป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมด้วย ในการดำเนินงานรัฐบาลได้จัดตั้งองค์กรมูลนิธิเพื่อรับผิดชอบเป็นแกนกลางในการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ ซึ่งสนับสนุนการอ่าน รวมทั้งพิจารณาโครงการส่งเสริมการอ่านเพื่อให้การสนับสนุนงบประมาณ ซึ่งกิจกรรมของโครงการจะเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการจูงใจการอ่าน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานหอสมุด ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยนโยบายวัฒนธรรมเฉพาะด้าน (The Specific Cultural Policy Act) ซึ่งระบุข้อกำหนดทั่วไปในเรื่องหอสมุดสาธารณะ นอกจากนี้ ยังมีกลไกทางการบริหารซึ่งได้แก่สภาวัฒนธรรม ซึ่งทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับหอสมุดสาธารณะ และสภาที่ปรึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งรับผิดชอบให้คำแนะนำแก่หอสมุดเพื่อการวิจัย

งานด้านศิลปะ

งานด้านศิลปะที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ดำเนินการอยู่ ประกอบด้วย งานด้านการสร้างสรรค์ และศิลปะการแสดง ซึ่งได้แก่ ทัศนศิลป์และการออกแบบ สถาปัตยกรรม ภาพยนตร์ ศิลปะการแสดง ศิลปะสมัครเล่นและศิลปะศึกษา

งานด้านทัศนศิลป์และการออกแบบ

ภาครัฐได้ให้การสนับสนุนงานด้านทัศนศิลป์มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1923 โดยในระยะแรกเป็นการสนับสนุนด้านเงินทุนสำหรับศิลปิน และมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการให้ทุนสนับสนุนมาโดยลำดับ จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1935 กระทรวงแรงงานร่วมกับสมาคมวิชาชีพด้านช่างฝีมือและศิลปะประยุกต์ ได้จัดตั้งกองทุนสำหรับศิลปิน ซึ่งเรียกว่า The Provision Fund for Artists เป็นกองทุนที่ให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่ศิลปินและนักดนตรี โดยได้รับเงินทุนจากค่าธรรมเนียมสมาชิกของสมาคม รวมทั้งจากภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในปัจจุบันกองทุนดังกล่าวยังคงดำเนินการ

รัฐบาลได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับงานด้านการออกแบบตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยให้การสนับสนุนการจัดตั้งสถาบันการออกแบบ และต่อมาได้มีการประกาศนโยบายด้านการออกแบบ เนื่องจากมีความต้องการด้านคุณภาพของสินค้าส่งออกเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการฟื้นฟูภาพเศรษฐกิจของประเทศภายหลังภาวะสงคราม หลังจากนั้น รัฐบาลได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนด้านการเงินแก่ศิลปินมาโดยตลอด แต่ก็ประสบปัญหาจากการที่จำนวนศิลปินที่ขอรับการสนับสนุนมีจำนวนมาก และส่วนใหญ่อาศัยเงินจากกองทุนในการเลี้ยงชีพ มีจำนวนน้อยที่สามารถเลี้ยงตัวเองได้จากผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้น จึงมีการแลกเปลี่ยนวิธีการสนับสนุนศิลปินซึ่งเริ่มขึ้นในปี ค.ศ. 1987 โดยบางส่วนหนึ่งซึ่งเคยสนับสนุนศิลปิน สถาปนิกและนักออกแบบเป็นรายบุคคลได้โอนเป็นสมทบเป็นกองทุนเพื่อทัศนศิลป์ การออกแบบและสถาปัตยกรรม (Fund for Visual Arts, Design and Architecture) และต่อมาในปี ค.ศ. 1988 เป็นต้นมาบางส่วนหนึ่งได้มีการจัดสรรให้แก่ส่วนภูมิภาค 12 จังหวัด และเมืองใหญ่ 4 เมือง คือ กรุงอัมสเตอร์ดัม ร็อตเตอร์ดัม กรุงเฮก และอูเทร็คต์ หลังจากที่เริ่มมีกฎหมายที่เข้มงวดขึ้นในการจัดความช่วยเหลือทางสังคมให้แก่ศิลปิน รัฐบาลก็ได้ผลักดันให้มีกฎหมายขึ้นเป็นการเฉพาะในการควบคุมการจัดสิทธิพิเศษทางสังคมให้แก่ศิลปินทุกสาขา

สำหรับการกำหนดนโยบายของรัฐ ในปี ค.ศ. 1984 กระทรวงซึ่งรับผิดชอบงานวัฒนธรรม ได้กำหนดเครื่องมือด้านนโยบายสำหรับการออกแบบเพื่อให้การสนับสนุนแก่นักออกแบบซึ่งทำงานอยู่ในสาขาการผลิตทางอุตสาหกรรมหรือศิลปะประยุกต์ เป็นผลให้สาขาการออกแบบเป็นจุดเน้นที่แยกออกมาเป็นการเฉพาะที่ปรากฏอยู่ในแผนงานด้านศิลปะ และเมื่อพิจารณาสาระหลักของนโยบายทั้งด้านทัศนศิลป์และนโยบายด้านออกแบบ ก็พบว่านโยบายด้านทัศนศิลป์มีจุดมุ่งหมายในเรื่องต่อไปนี้

- ◆ คุณภาพของทัศนศิลป์ร่วมสมัย
- ◆ การทำให้ทัศนศิลป์เป็นส่วนหนึ่งในสังคมดัตช์
- ◆ การทำให้ศิลปะของดัตช์รวมทั้งศิลปินเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

สำหรับนโยบายด้านการออกแบบ ซึ่งครอบคลุมงานด้านการออกแบบอุตสาหกรรม การออกแบบเครื่องแต่งกาย การตกแต่งภายใน การออกแบบกราฟฟิก และการออกแบบสื่อดิจิทัล มีวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ดังนี้

- ◆ เพื่อส่งเสริมคุณภาพการออกแบบ
- ◆ เพื่อสนับสนุนความสนใจทั่วไปในด้านการออกแบบ โดยเฉพาะความต้องการผลิตภัณฑ์ที่มีการออกแบบอย่างดี
- ◆ เพื่อสนับสนุนการอภิปรายในเรื่องการออกแบบและขบวนการที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินงานให้เป็นที่ไปตามนโยบายดังกล่าว รัฐบาลกลางให้ความสำคัญกับการสนับสนุนงานศิลปะในการพัฒนาคุณภาพของการผลิตผลงานด้านทัศนศิลป์และทักษะของศิลปิน โดยให้การสนับสนุนทั้งแก่ศิลปินแต่ละบุคคลและสถาบันด้านศิลปะ รวมทั้งศูนย์ปฏิบัติการและสถาบันจัดแสดงผลงานทางศิลปะ สำหรับองค์กรปกครองระดับภาคและท้องถิ่นเน้นในเรื่องการจำหน่าย การจัดซื้อผลงาน และการสนับสนุนความสนใจในทัศนศิลป์อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง ประเทศเนเธอร์แลนด์มีเครือข่ายกว้างขวางที่ให้การสนับสนุนศิลปะร่วมสมัย ประกอบไปด้วยพิพิธภัณฑท์ทั้งในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่นประมาณ 30 แห่ง ศูนย์ให้ยืมผลงานศิลปะมากกว่า 80 ศูนย์ และหอศิลป์หลายร้อยแห่ง จังหวัดและส่วนปกครองท้องถิ่นให้การสนับสนุนเครือข่ายเหล่านี้จากงบประมาณของตนเอง รวมทั้งการให้ทุนสำหรับงานด้านทัศนศิลป์และการออกแบบ โดยในบางส่วนหนึ่งให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมสำคัญและการจัดแสดงผลงาน อีกส่วนหนึ่งจัดให้แก่พิพิธภัณฑท์ หอศิลป์ สถาบันและเอกชนเพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานศิลปะ ทั้งนี้ วัตถุประสงค์หลักคือ การสนับสนุนการใช้จ่ายเพื่อการจัดหาผลงาน ในการจัดสรรเงินทุน คณะผู้เชี่ยวชาญจะให้คำปรึกษาแก่จังหวัดและส่วนปกครองท้องถิ่น และสถาบันการออกแบบเป็นองค์กรที่ปรึกษาและควบคุมโครงการต่าง ๆ ด้านการออกแบบ

จากการกำหนดนโยบายดังที่กล่าวมาข้างต้น มีรายละเอียดของการดำเนินงานตามนโยบายที่สำคัญ ได้แก่

มูลนิธิเนเธอร์แลนด์สำหรับงานด้านทัศนศิลป์ การออกแบบ และสถาปัตยกรรม (The Netherlands Foundation For Fine Arts, Design and Architecture) เป็นการดำเนินงานสนองต่อนโยบาย โดยมีเป้าหมายที่ศิลปิน สถาปนิก และนักออกแบบเป็นรายบุคคล ภารกิจหลักของมูลนิธิ คือ การส่งเสริมคุณภาพของการออกแบบ โดยการให้รางวัลแก่ศิลปินและการให้ทุน (basic grants) รวมทั้งการจัดกิจกรรมสนับสนุนการวิพากษ์วิจารณ์ทางด้านศิลปะ การจัดนิทรรศการ และการส่งเสริมสถานะของศิลปินชาวต่างชาติในระดับนานาชาติให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น การให้การสนับสนุนแก่ศิลปินเป็นรายบุคคลดังกล่าวจะทำให้ศิลปินสามารถตั้งใจและเพ่งเล็งความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งในการพัฒนางานพิเศษทางศิลปะในการให้ทุนจะมีคณะกรรมการพิจารณา โดยประเมินจากหลักเกณฑ์ทางด้านคุณภาพทางศิลปะ การให้ทุนนี้มีหลายรูปแบบ เช่น ทุนในการทำงาน ทุนการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการจัดแสดงผลงาน เป็นต้น

สำหรับการให้การสนับสนุนอีกประเภทหนึ่ง คือ การให้ทุน (basic grant) มีขั้นตอนการให้การสนับสนุนเช่นเดียวกับการให้ทุนเป็นรายบุคคล คือ มีคณะกรรมการพิจารณาโดยมีเกณฑ์ทางด้านคุณภาพของผลงานเป็นหลัก รวมทั้งมีข้อกำหนดอื่น ๆ ที่ใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเพิ่มเติมด้วย คือ ทุนดังกล่าวมีระยะเวลาการให้ทุนอย่างน้อย 2 ปี โดยผู้รับทุนสามารถเลือกระยะเวลาของทุนได้ ศิลปินแต่ละคนมีสิทธิขอรับทุนชนิดนี้ได้ไม่เกิน 2 ครั้ง ฯลฯ

โครงการฝึกอบรมขั้นสูง

การจัดการศึกษาหลักด้านวิชาชีพศิลปะเป็นความรับผิดชอบของกรมอุดมศึกษาซึ่งอยู่ในกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ ดังนั้น ศิลปศึกษาซึ่งกรมศิลปะรับผิดชอบดำเนินการจึงมีเพียงโครงการฝึกอบรมขั้นสูงเท่านั้น ซึ่งการฝึกอบรมดังกล่าวในสาขาทัศนศิลป์และการออกแบบเป็นที่รู้จักกันในชื่อของศูนย์ปฏิบัติการ (workshop centres) เช่น The National Academy for Visual Arts และ the Ateliers ในกรุงอัมสเตอร์ดัม the Jan van Eyck Akademic เป็นต้น ซึ่งองค์กรเหล่านี้ล้วนเป็นศูนย์เพื่อความเป็นเลิศ (centres of excellence) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกฝนความชำนาญและพัฒนาคุณภาพผลงานของผู้รับการฝึกอบรม รวมทั้งจัดให้มีโอกาสสร้างเครือข่ายทางวิชาชีพด้วย ศูนย์เหล่านี้มีการจัดรูปแบบการศึกษาที่แตกต่างกัน โดยแต่ละปีสามารถรับนักศึกษาซึ่งจบการฝึกอบรมวิชาชีพแล้วได้จำนวน 120 คน ซึ่งผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมขั้นสูงได้จะต้องเป็นผู้ที่มีมาตรฐานด้านคุณภาพที่สูงมาก

สถาบันส่งเสริมการผลิตและการจัดแสดงเผยแพร่ผลงาน

นอกจากรัฐบาลจะให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนและสนับสนุนด้านการฝึกอบรมให้แก่ศิลปินและนักออกแบบแล้ว ยังสนับสนุนงบประมาณแก่สถาบันต่าง ๆ ที่ดำเนินงานให้ความช่วยเหลือศิลปินในการจัดแสดงเผยแพร่ผลงานและจัดทำโครงการซึ่งมีความแตกต่างจากพิพิธภัณฑ์ตรงที่สถาบันเหล่านี้มีได้รวบรวมผลงานศิลปะที่เป็นกรรมสิทธิ์ของสถาบันเอง แต่เป็นเพียงสถาบันเพื่อการจัดแสดงผลงานศิลปะ โดยในการดำเนินงานสถาบันเหล่านี้จะเฝ้าดูแลแนวโน้มของศิลปะนานาชาติ และนำแนวทางมาจัดนิทรรศการแสดงผลงานศิลปะร่วมสมัยเผยแพร่เป็นตัวอย่างแก่ศิลปินดัตช์ นอกจากนี้ ยังสนับสนุนการอภิปรายและการแสดงความคิดเห็นในด้านการพัฒนาทางศิลปะ รวมทั้งยังมีบทบาทเป็นห้องทดลองทางศิลปะเพื่อส่งเสริมการผลิตผลงานด้วยสื่อและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ด้วย ทั้งนี้ แต่ละสถาบันเน้นการส่งเสริมในแต่ละด้านที่แตกต่างกัน

สถาบันการออกแบบแห่งประเทศเนเธอร์แลนด์

สถาบันการออกแบบแห่งประเทศเนเธอร์แลนด์ (The Netherlands Design Institute) จัดตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1993 ในอัมสเตอร์ดัม จากการริเริ่มของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสวัสดิการ สาธารณสุข และการวัฒนธรรมในอดีต และเริ่มดำเนินการในปี ค.ศ. 1994 ปัจจุบันกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ จัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินงานกิจกรรมของสถาบัน และเทศบาลเมืองอัมสเตอร์ดัมดูแลงบประมาณสำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกของสถาบัน

ภารกิจของสถาบันดังกล่าวกำหนดขึ้นเพื่อรองรับนโยบายด้านการออกแบบ ซึ่งมีสาระที่สำคัญดังนี้

- ◆ ให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจด้วยการจัดระบบข้อมูลและบริการด้านห้องสมุด
- ◆ จัดการสัมมนาและการประชุมสำหรับนักออกแบบ และผู้มีวิชาชีพในสาขาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการพบกับผู้ผลิตเพื่อให้ข้อมูลการออกแบบในการพัฒนาผลิตภัณฑ์
- ◆ พัฒนาและดำรงรักษาเครือข่ายทั้งในระดับชาติและนานาชาติเพื่อส่งเสริมงานด้านการออกแบบ
- ◆ ร่วมมือกับผู้ร่วมโครงการในการส่งเสริมการเผยแพร่งานออกแบบของดัตช์ในสถาบันต่างประเทศ

กิจกรรมของสถาบันครอบคลุมงานออกแบบ 3 ด้าน คือ การออกแบบกราฟฟิก การออกแบบ
 อุตสาหกรรม และการออกแบบสื่อดิจิทัลและสื่อปฏิสัมพันธ์ (digital and interactive media)

ศูนย์ให้ยืมงานศิลปะ

ศูนย์ให้ยืมงานศิลปะ (Art Lending centres) เป็นวิธีการดำเนินงานที่สำคัญในการส่งเสริม
 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านทัศนศิลป์ ศูนย์เหล่านี้ได้รับงบประมาณดำเนินการจากจังหวัดและ
 องค์กรปกครองท้องถิ่น ส่วนรัฐบาลกลางนั้นให้การสนับสนุนงบประมาณผ่านทางสมาพันธ์ (the Art
 Lending Federation)

มูลนิธิ Mondriaan

มูลนิธิ Mondriaan ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลในด้าน
 การจำหน่ายและการจัดซื้อผลงานทัศนศิลป์ ทั้งในประเทศเนเธอร์แลนด์และในต่างประเทศ โดยมูลนิธิ
 ทำหน้าที่ให้การสนับสนุนการใช้จ่ายเพื่อให้ได้กรรมสิทธิ์ในผลงานด้านทัศนศิลป์และการออกแบบ เพื่อ
 ยกระดับมาตรฐานกิจกรรมพิพิธภัณฑ์ ด้วยการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่สถาบันทางด้านศิลปะ
 และการออกแบบ รวมทั้งให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับ

- ◆ กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ เช่น การสงวนรักษา การประสานงาน การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์
 ในผลงาน โครงการด้านการศึกษา การจัดแสดง เป็นต้น
- ◆ คณะกรรมการด้านทัศนศิลป์และด้านภาพถ่าย
- ◆ นิทรรศการและงานเทศกาลสำคัญอื่น ๆ สิ่งพิมพ์ และวารสารที่เกี่ยวกับศิลปะและการ
 ออกแบบ
- ◆ กิจกรรมและโครงการที่เกิดจากการริเริ่มของศิลปิน
- ◆ กิจกรรมนานาชาติในสาขาที่เกี่ยวข้อง

งานที่มูลนิธิดำเนินการเป็นการขยายตลาดด้านศิลปะและการออกแบบ ซึ่งมีคณะกรรมการ
 ที่ปรึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนด้านการตลาดจากองค์กรต่าง ๆ เป็นผู้พิจารณาให้คำแนะนำในการสนับสนุน
 งบประมาณแต่ละประเภท

สำหรับมาตรการด้านกฎหมายและกลไกทางการบริหารนั้น มาตรการทางกฎหมายที่เป็นหลักคือ กฎหมายนโยบายวัฒนธรรมเฉพาะด้าน (the Specific Cultural Policy Act) ซึ่งเป็นกรอบในการควบคุมการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการ สถาบันเพื่อการจัดแสดงและเผยแพร่ผลงานด้านศิลปะ มูลนิธิสำหรับงานทัศนศิลป์ การออกแบบและสถาปัตยกรรมของเนเธอร์แลนด์และมูลนิธิ Mondriaan นอกจากนี้ จาก การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมยุโรป ทำให้แนวทางที่กลุ่มยุโรปกำหนดขึ้นมีผลต่อมาตรการทางกฎหมายในประเทศเนเธอร์แลนด์ด้วย ดังเช่นกรณีของการที่ยุโรปกำหนดให้มีสิทธิได้รับค่าลิขสิทธิ์ในการขายผลงานใหม่ (resale royalty rights) ซึ่งจะทำให้ประเทศเนเธอร์แลนด์ต้องมีการปรับกฎหมายลิขสิทธิ์ให้สอดคล้อง และจะมีผลให้ศิลปินได้รับผลประโยชน์ทางการเงินจากการขายผลงานของตนเองครั้งใหม่

ในทำนองเดียวกับงานวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ สถาปัตยกรรมเป็นองค์กรที่ปรึกษาของภาครัฐ ในด้านทัศนศิลป์และการออกแบบ

งานด้านสถาปัตยกรรม

นโยบายของรัฐด้านสถาปัตยกรรมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับนโยบายด้านการเคหะ ซึ่งการประสานเชื่อมโยงนโยบายดังกล่าวเริ่มมาตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 หรือเมื่อเกือบ 100 ปีมาแล้ว กฎหมายด้านการเคหะซึ่งประกาศใช้เมื่อปี ค.ศ. 1901 ได้มีบทบังคับให้เทศบาลต้องกำหนดไว้ในระเบียบการก่อสร้างอาคาร ความว่านอกจากมาตรฐานทางเทคนิคแล้ว อาคารต่าง ๆ จะต้องมีความงามทางศิลปะตามที่กำหนดไว้ด้วย และต่อมาได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการวางแผนเพื่อเป็นเครื่องมือในการกำหนดคุณภาพด้านสถาปัตยกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองใหญ่ กล่าวได้ว่าภาครัฐทำหน้าที่ดูแลคุณภาพทางสถาปัตยกรรม โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์ในการก่อสร้างอาคารและมีคณะกรรมการควบคุมคุณภาพทางศิลปะ นอกจากนี้ สถาปัตยกรรมยังเป็นองค์ประกอบหนึ่งของนโยบายวัฒนธรรมด้วย นโยบายด้านสถาปัตยกรรมและนโยบายด้านทัศนศิลป์ของกระทรวงวัฒนธรรมมีการประสานกันอย่างใกล้ชิด ซึ่งปรากฏชัดในแผนการของกระทรวงการเคหะ การวางแผนพื้นที่และสิ่งแวดล้อมด้วยโดยมีการกำหนดให้งบประมาณ ร้อยละ 1.5 ของงบก่อสร้างอาคารที่ทำการของรัฐ และร้อยละ 1 ของงบก่อสร้างอาคารของโรงเรียน สามารถนำไปใช้ในการจ่ายค่าลิขสิทธิ์หรือในการจัดหาผลงานทางศิลปะหรือการออกแบบได้

นโยบายด้านสถาปัตยกรรมเป็นแกนหลักระหว่างนโยบายด้านการก่อสร้างอาคารและนโยบายวัฒนธรรม เป็นนโยบายที่มีลักษณะพิเศษในประเด็นบทบาทของรัฐบาลซึ่งมีหลายสถานะ ซึ่งนอกจากจะมีบทบาทในฐานะผู้กำหนดนโยบายในการติดตามและดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบายแล้ว รัฐบาลยังมีบทบาทในฐานะผู้มีอำนาจสั่งการในเรื่องอาคารและสิ่งก่อสร้างด้วย โดยแต่ละปีรัฐบาลลงทุนในโครงการก่อสร้างอาคารและโครงสร้างพื้นฐานหลายโครงการ ทำให้รัฐอยู่ใน

สถานะของผู้อำนวยการหรือคู่สัญญาของโครงการเหล่านี้ซึ่งมีภาระหน้าที่ควบคุมดูแลคุณภาพของโครงการอีกด้านหนึ่งด้วย จากข้อเท็จจริงดังที่กล่าวมาทำให้ในการกำหนดนโยบายด้านสถาปัตยกรรมจึงเป็นการมีส่วนร่วมกันระหว่างกระทรวงการเคหะ การวางผังพื้นที่และสิ่งแวดล้อม และกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเน้นให้เห็นถึงหน้าที่พิเศษของภาครัฐในบทบาทของผู้อำนวยการโครงการด้านสถาปัตยกรรม โครงการใหญ่ ๆ ซึ่งกำลังจะมีการดำเนินการใน 2-3 ปี ข้างหน้า เช่น การสร้างเส้นทางรถไฟเพื่อการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศเนเธอร์แลนด์และเขตอุตสาหกรรมของเยอรมนี การสร้างทางรถไฟความเร็วสูง การก่อสร้างในเขตที่อยู่อาศัยใหม่ เป็นต้น ในกรณีเหล่านี้รัฐบาลในฐานะผู้บริหารประเทศและในขณะเดียวกันก็มีฐานะเป็นผู้อำนวยการโครงการใหญ่ดังกล่าวด้วย ได้พิจารณาจัดให้การลงทุนในการพัฒนาพื้นที่เหล่านี้เป็นโครงการด้านวัฒนธรรมด้วย ดังนั้น จึงมีความพยายามของภาครัฐที่จะผสมผสานนโยบายด้านอาคารและสิ่งก่อสร้าง ด้านเขตเมือง และภูมิทัศน์ให้มีการประสานสอดคล้องกัน ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในด้านภูมิสถาปัตยกรรมและการออกแบบด้านโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructural design) มีกระทรวงเกษตร การจัดการธรรมชาติและประมง (Ministry of Agriculture, Nature Management and Fisheries) และกระทรวงการขนส่ง งานสาธารณะ และชลประทานเป็นกระทรวงที่มีบทบาทสำคัญ ซึ่งต้องมีการพิจารณาในเรื่ององค์ประกอบของวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการขนาดใหญ่ในการพัฒนาพื้นที่ ในขณะเดียวกันจึงปรากฏว่าการกำหนดนโยบายด้านสถาปัตยกรรมได้วางรากฐานให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องทั้งสี่กระทรวงข้างต้นได้ร่วมกันรับผิดชอบภารกิจที่เกี่ยวข้องด้วย

นอกจากประเด็นสำคัญของนโยบายด้านสถาปัตยกรรมที่กล่าวมาแล้ว จะมีการเพิ่มจุดเน้นของนโยบายอีก 2 ด้าน ได้แก่

1. จะมีการขยายขอบเขตของนโยบายให้ครอบคลุมการวางผังเมือง การวางผังพื้นที่ภูมิสถาปัตยกรรมและการออกแบบด้านโครงสร้างพื้นที่ ซึ่งในเบื้องต้นจะมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ขึ้นเพื่อรองรับการดำเนินงานตามจุดเน้น ได้แก่

- ◆ กลไกซึ่งเปรียบเสมือนเวทีร่วมระหว่างรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามนโยบายด้านสถาปัตยกรรม จะทำหน้าที่ประสานงาน
- ◆ การสร้างเครือข่ายระหว่างกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงเกษตร การจัดการธรรมชาติและประมง และกระทรวงขนส่ง งานสาธารณะ และชลประทาน ประกอบด้วยบุคคลและสถาบันจากกระทรวงดังกล่าว ซึ่งสามารถช่วยเหลือและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพของงานด้านภูมิสถาปัตยกรรม และการออกแบบโครงสร้างพื้นฐาน

- ◆ การจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะด้านการออกแบบสำหรับโครงการขนาดใหญ่
- ◆ สนับสนุนให้องค์กรและประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องประเด็นปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของการใช้พื้นที่สาธารณะ ในการนี้ องค์กรที่เป็นหลัก ได้แก่ สถาบันสถาปัตยกรรมแห่งเนเธอร์แลนด์ (the Netherlands Architecture Institute) กองทุนส่งเสริมสถาปัตยกรรม (Architecture Promotion Fund) และองค์กรสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น (Local Architecture) จะมีส่วนช่วยเหลือในการกระตุ้นให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องการวางผังและการออกแบบ

2. จะมีการศึกษาวิจัยเพื่อแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุดในการชักจูงให้ภาคเอกชนมีการลงทุนในเรื่องคุณภาพของสถาปัตยกรรม และทำให้ความเข้าใจเรื่องคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งในเงื่อนไขทางการตลาด จุดเน้นนี้เกิดขึ้นจากการที่ภาคเอกชนมักเข้าใจว่าเกณฑ์ทางด้านคุณภาพเป็นความต้องการของสังคม ในการรองรับการดำเนินงานตามจุดเน้นนี้ จะมีแนวทาง ได้แก่

- ◆ การจัดทำข้อตกลงด้านคุณภาพของสถาปัตยกรรมระหว่างภาคเอกชนและองค์กรด้านสถาปัตยกรรม ได้แก่ กองทุนส่งเสริมสถาปัตยกรรม สถาบันสถาปัตยกรรมแห่งเนเธอร์แลนด์ และองค์กรสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น
- ◆ การจัดให้มีรางวัลระดับชาติ (The National Prize for Excellence) เพื่อมอบให้แก่ผู้อำนวยการ โครงการที่ดีเด่น

องค์กรหลักสำหรับงานด้านสถาปัตยกรรมซึ่งได้กล่าวถึงข้างต้น จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับนโยบายด้านสถาปัตยกรรม และมีขอบเขตการดำเนินงานดังนี้

- ◆ กองทุนส่งเสริมสถาปัตยกรรม (Architecture Promotion Fund) จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1993 เพื่อรับผิดชอบแผนการสนับสนุนงบประมาณของกระทรวงสวัสดิการ สาธารณสุข และงานวัฒนธรรมในขณะนั้น ซึ่งในปัจจุบันโอนมาขึ้นกับกระทรวงการเคหะการวางผังพื้นที่และสิ่งแวดล้อม กองทุนนี้ให้การสนับสนุนกับการจัดกิจกรรม เช่น งานขนาดใหญ่ นิทรรศการ สิ่งพิมพ์ การประกวดด้านสถาปัตยกรรม โครงการเพื่อส่งเสริมความสนใจทางด้านสถาปัตยกรรม โครงการเพื่อเพิ่มการรับรู้ในเรื่องคุณภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง การส่งเสริมความชำนาญของผู้อำนวยการโครงการก่อสร้าง การจัดทำแผนนโยบายด้านสถาปัตยกรรมของเทศบาล เป็นต้น ทั้งนี้ กองทุนมิได้เป็นผู้ดำเนินโครงการเอง แต่จะให้การสนับสนุนงบประมาณซึ่งพิจารณาการจัดสรรเงินให้แก่โครงการ จากหลักเกณฑ์ในเรื่องคุณภาพ ความเป็นไปได้และประโยชน์ที่จะได้รับโดยในการนี้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่กองทุน

◆ สถาบันสถาปัตยกรรมแห่งเนเธอร์แลนด์ (The Netherlands Architecture Institute)

จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1993 มีภารกิจหลักในการบริการเผยแพร่ข้อมูลเรื่องสถาปัตยกรรมและการวางผังเมืองให้แก่สมาชิกในวิชาชีพดังกล่าว ผู้อำนวยการโครงการก่อสร้างและประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่จัดนิทรรศการ และมีศูนย์ศึกษารวมทั้งหน่วยผลิตสิ่งพิมพ์ด้วย กระทรวงการเคหะฯ ได้ให้การสนับสนุนการก่อสร้างสถาบันดังกล่าว การดำเนินงานของสถาบันได้รับงบประมาณจากกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์

◆ องค์การสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น (Local Architecture)

จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1993 เช่นเดียวกัน มีภารกิจเพื่อการพัฒนา นโยบายด้านสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น และการดำเนินงานของภาครัฐในท้องถิ่น โดยการสนับสนุนด้านเอกสารและข้อมูลให้แก่ทางรัฐบาล และทำหน้าที่เป็นองค์กรที่ปรึกษาให้กับองค์กรต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานนโยบายด้านสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น และกำลังมีแผนงานที่จะขยายขอบเขตงานบริการให้แก่ภาคเอกชนต่อไปด้วย ในการดำเนินงานได้รับงบประมาณจากกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ และกระทรวงการเคหะ การวางผังพื้นที่และสิ่งแวดล้อม

มาตรการทางกฎหมายที่มีการใช้ในการควบคุมงานด้านสถาปัตยกรรม ได้แก่ กฎหมายนโยบายวัฒนธรรมเฉพาะด้านซึ่งมีผลบังคับใช้กับงานของกองทุนส่งเสริมสถาปัตยกรรม กฎหมายการขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรม การวางผังเมือง ภูมิสถาปัตยกรรม และการตกแต่งภายใน นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายการเคหะ กฎหมายการฟื้นฟูเมืองและชนบท กฎหมายว่าด้วยอนุสาวรีย์และอาคารประวัติศาสตร์ เป็นต้น

ในทำนองเดียวกับการดำเนินงานวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ สภาวัฒนธรรมทำหน้าที่เป็นองค์กรที่ปรึกษาแก่รัฐบาลในเรื่องนโยบายด้านสถาปัตยกรรม

งานด้านภาพยนตร์

ในช่วงต้นของกิจการด้านอุตสาหกรรมภาพยนตร์ของประเทศเนเธอร์แลนด์ รัฐบาลยังไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้อง ขณะนั้นสมาคมภาพยนตร์เนเธอร์แลนด์ (the Netherlands Cinema Association) ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1918 เป็นองค์กรที่มีบทบาทหลักและเป็นที่รวมของผู้ประกอบการด้านอุตสาหกรรมภาพยนตร์

ได้แก่ ผู้สร้างภาพยนตร์ ผู้อำนวยการผลิต ผู้จัดจำหน่าย และเจ้าของโรงภาพยนตร์ ต่อมาสมาคมดังกล่าวได้เปลี่ยนสถานะทางกฎหมายเป็นสมาพันธ์ภาพยนตร์ดัตช์ (Dutch Cinematographic Federation) และเป็นแกนหลักในการรวบรวมสมาคมที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมภาพยนตร์เข้าไว้ในสมาพันธ์ รัฐบาลได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับงานด้านภาพยนตร์เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1947 เมื่อมีการจัดแผนการงบประมาณในการผลิตภาพยนตร์เรื่องสั้นและภาพยนตร์ด้านศิลปะและวัฒนธรรม ในปี ค.ศ. 1956 นโยบายของรัฐได้ขยายครอบคลุมงานภาพยนตร์เรื่องยาว และในปี ค.ศ. 1958 มีการจัดตั้งสถาบันภาพยนตร์ขึ้นซึ่งในปัจจุบันคือ สถาบันภาพยนตร์และโทรทัศน์ของเนเธอร์แลนด์ (The Netherlands Academy For Film and Television) ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการศึกษาวิชาชีพ โดยได้รับงบประมาณจากกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์

เนื่องจากการผลิตอุตสาหกรรมภาพยนตร์ของยุโรปอาศัยเงินทุนจากการช่วยเหลืองบประมาณในประเทศมากขึ้นไป รวมทั้งมีการจัดจำหน่ายในต่างประเทศน้อยมาก ประชาคมยุโรปจึงกำลังปฏิบัติการตามนโยบายเพิ่มการค้าของยุโรป ในปี ค.ศ. 1995 ได้เริ่มดำเนินโครงการ MEDIA II Programme ซึ่งมีมูลค่า 310 ล้านยูโร และมีระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี โดยมีเป้าหมายเพื่อลดจุดด้อยของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ของยุโรป โดยจะดำเนินการในเรื่องการฝึกอบรม การพัฒนาโครงการและการจัดจำหน่าย นอกจากนี้ คณะกรรมาธิการยุโรป (The European Commission) กำลังศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดกองทุนยุโรปสนับสนุนโครงการ MEDIA II เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนกับกิจการผลิตภาพยนตร์

นโยบายด้านภาพยนตร์ของประเทศเนเธอร์แลนด์มีลักษณะเป็นส่วนประกอบที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์กับงานภาพยนตร์ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างให้เกิดสถานะที่มีส่วนช่วยในเรื่องงบประมาณ การพัฒนา การผลิต และการจัดจำหน่ายภาพยนตร์ดัตช์ที่มีความดีเลิศทางศิลปะ รวมทั้งอนุรักษ์และทำให้มรดกทางภาพยนตร์สามารถเข้าถึงได้ง่าย นโยบายดังกล่าวมีจุดประสงค์ดังนี้

- ◆ ส่งเสริมการจัดสิ่งจำเป็นและพัฒนาคุณภาพของการผลิตภาพยนตร์ รวมทั้งการร่วมผลิตกับนานาชาติ
- ◆ กระตุ้นการจัดจำหน่ายภาพยนตร์ที่มีคุณค่าทางศิลปะซึ่งผลิตขึ้น โดยมีได้มุ่งประโยชน์เชิงธุรกิจ
- ◆ เพิ่มความเข้มแข็งด้านการตลาดของภาพยนตร์ดัตช์
- ◆ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกิจการภาพยนตร์และโทรทัศน์
- ◆ สร้างกรอบการดำเนินงานสำหรับการจัดการมรดกด้านภาพยนตร์ และทำให้สามารถเข้าถึงได้ง่าย
- ◆ ดำเนินมาตรการปกป้องเยาวชน

กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ ดูแลเฉพาะงานตามกรอบนโยบายหลักเท่านั้น ในทำนองเดียวกับนโยบายวัฒนธรรมด้านอื่น ภารกิจในการตัดสินใจเกี่ยวกับงานด้านศิลปะเฉพาะทางจะเป็นความรับผิดชอบของกองทุนต่าง ๆ เช่น กองทุนภาพยนตร์ดัตช์ (The Dutch Film Fund Dutch) Cultural Broadcasting Productions Promotion Fund เป็นต้น

จากการกำหนดนโยบายด้านภาพยนตร์ดังที่กล่าวมา มีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญเกิดขึ้นได้แก่

การสร้างความเข้มแข็งทางการตลาด

รัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาคุณภาพของการผลิตภาพยนตร์ของเนเธอร์แลนด์ และต้องสร้างความแข็งแกร่งทางการตลาด ซึ่งปรากฏสาระในเรื่องดังกล่าวในเอกสารนโยบายวัฒนธรรมระหว่างปี ค.ศ. 1997 – 2000 กระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะมีการกำหนดมาตรการเพื่อสนับสนุน ได้แก่ กระทรวงเศรษฐกิจจะกำหนดมาตรการลดความเสี่ยงสำหรับผู้สนับสนุนด้านการเงินจากภายนอก กระทรวงการคลังจะพิจารณาว่าแผนด้านภาษีจะให้ประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ได้อย่างไร กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ กำลังพิจารณาการลงทุนร่วมในโครงการ Telifilm ซึ่งเป็นความร่วมมือของหลายฝ่าย เช่น สมาคมผู้สร้างภาพยนตร์สารคดี กองทุนภาพยนตร์ดัตช์ เป็นต้น

กองทุนภาพยนตร์ดัตช์

จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1993 เพื่อรับผิดชอบการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลด้านการผลิตภาพยนตร์ โดยกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการผลิตภาพยนตร์ในประเทศเนเธอร์แลนด์ที่เน้นด้านคุณภาพและความหลากหลาย ในกรณีนี้ กองทุนจึงรับผิดชอบสนับสนุนให้เกิดสถานะที่สามารถรับได้กับกิจการภาพยนตร์ และเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ รัฐบาลกลางจึงได้จัดสรรงบประมาณปีละ 18 ล้านกิลเดอร์ให้แก่กองทุน

จากนโยบายที่กำหนดใช้ระหว่างปี ค.ศ. 1997 – 2000 กองทุนจะทำหน้าที่ 3 ประการ ได้แก่ การพัฒนาเครื่องมือทางการเงิน การสนับสนุนเงินทุนสำหรับบริษัทผู้ผลิตภาพยนตร์และการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาความเชี่ยวชาญของบุคลากร

ความร่วมมือระหว่างงานด้านภาพยนตร์และโทรทัศน์

นโยบายวัฒนธรรม ปี ค.ศ. 1997 – 2000 ได้ระบุถึงความร่วมมือระหว่างอุตสาหกรรมภาพยนตร์และการบริการออกอากาศของรัฐ มีประเด็นพิจารณาที่สำคัญคือ โทรทัศน์มิใช่เป็นเพียงสื่อเผยแพร่ภาพยนตร์เท่านั้น แต่ผู้ประกอบการโทรทัศน์ยังมีบทบาทในฐานะผู้อำนวยการร่วมในการผลิตภาพยนตร์ รวมทั้งเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านเงินทุนในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ด้วย แต่ละปีจะมีการนำเงินทุนจากค่าธรรมเนียมใบอนุญาตโทรทัศน์และวิทยุ จำนวน 5 ล้านกิลเดอร์ ไปสมทบในกองทุนเพื่อการผลิตร่วม (the Co-production Fund for National Broadcasters) รวมทั้งมีข้อตกลงร่วมกันระหว่างกองทุนภาพยนตร์ ดัตช์และกองทุนเพื่อการผลิตร่วมเพื่อสนับสนุนความร่วมมือดังกล่าวข้างต้น นอกจากนี้ รายได้ของกองทุนเพื่อการผลิตร่วมยังได้รับมาจากภาษีอากรจากการถ่ายทอดรายการ โทรทัศน์ของดัตช์ในประเทศเบลเยียม และโครงการ telefilm อีกด้วย

ความร่วมมือระหว่างประเทศ

ประชาคมยุโรปมีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในงานด้านภาพยนตร์ ดังตัวอย่างของโครงการ MEDIA II สำหรับกรณีของประเทศเนเธอร์แลนด์ก็มีความร่วมมือกับนานาประเทศนอกเหนือจากกรอบความร่วมมือของประชาคมยุโรป เช่น ความร่วมมือตามข้อตกลงระหว่างเนเธอร์แลนด์ เบลเยียม ฝรั่งเศส และแคนาดา ในการผลิตภาพยนตร์ เป็นต้น ประเทศเนเธอร์แลนด์ยังเป็นผู้ร่วมก่อตั้งกองทุนเพื่อการผลิตภาพยนตร์ของยุโรป ซึ่งเรียกว่า Eurimages โดยกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ จัดสรรงบประมาณสนับสนุนกองทุนดังกล่าวทุกปี

การส่งเสริมภาพยนตร์ของดัตช์

มูลนิธิ The Holland Film Promotion ทำหน้าที่ส่งเสริมภาพยนตร์ของดัตช์ในระดับนานาชาติ ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สร้างและผู้อำนวยการผลิตภาพยนตร์โดยการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับภาพยนตร์ของดัตช์ที่มีส่วนร่วมในเทศกาลและตลาดภาพยนตร์ รวมทั้งติดต่อประสานงานกับผู้จัดเทศกาลที่สำคัญ ๆ เพื่อส่งเสริมภาพยนตร์ของเนเธอร์แลนด์

เทศกาลภาพยนตร์

การจัดเทศกาลจะเป็นวิธีการที่ดีมากในการเผยแพร่ชื่อเสียงของประเทศเนเธอร์แลนด์ในฐานะแหล่งจัดกิจกรรมนานาชาติ ดังนั้น จึงปรากฏว่ามีการจัดเทศกาลภาพยนตร์หลายเทศกาลในประเทศเนเธอร์แลนด์ทุกปีทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ โดยรัฐบาลให้การสนับสนุนการจัดงาน เช่น the Rotterdam International Film Festival ซึ่งเป็นหนึ่งในเทศกาลภาพยนตร์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก the Netherlands Film Festival The Holland Animation Film Festival เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์ภาพยนตร์

The Netherlands Film Museum ซึ่งตั้งอยู่ในเมืองอัมสเตอร์ดัม ทำหน้าที่เก็บรวบรวมบริหารจัดการ และจัดแสดงภาพยนตร์และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สาธารณชนสามารถเข้าชมได้ โดยมีภาพยนตร์ที่เก็บรวบรวมไว้ถึง 30,000 เรื่อง นอกจากนี้ ยังมีบริการห้องสมุดและข้อมูลเกี่ยวกับภาพยนตร์ด้วย

การส่งเสริมความชำนาญการด้านภาพยนตร์

The Maurits Binger Film Institute ในเมืองอัมสเตอร์ดัม เป็นศูนย์เพื่อสร้างความเป็นเลิศ (centre of excellence) ทางด้านอุตสาหกรรมภาพยนตร์ ตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1994 โดยเปิดสอนในระดับสูงกว่าปริญญาตรี รวมทั้งเป็นศูนย์ฝึกอบรมด้วย

มาตรการทางกฎหมายที่ใช้กับงานด้านภาพยนตร์ ได้แก่ กฎหมายนโยบายวัฒนธรรมเฉพาะด้าน ซึ่งเป็นกรอบการดำเนินงานของรัฐบาล นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องอีก เช่น กฎหมายลิขสิทธิ์ กฎหมายว่าด้วยสื่อสารมวลชน เป็นต้น

สภาวัฒนธรรมเป็นองค์กรที่ปรึกษาแก่รัฐบาลภายในกรอบการดำเนินงานตามนโยบายด้านภาพยนตร์

งานศิลปะการแสดง

ประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นประเทศที่มีความมั่งคั่งทางศิลปะการแสดง ซึ่งได้แก่ ดนตรีซิมโฟนี ละครเพลงโอเปร่า และการละคร อย่างไรก็ตามในอดีตที่ผ่านมา ภาครัฐให้การสนับสนุนงานด้านศิลปะการแสดงค่อนข้างน้อยและไม่เต็มที่นัก ซึ่งมีสาเหตุหลายประการ เช่น รัฐบาลต้องใช้จ่ายงบประมาณสูงมากเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการแสดงบางประเภท ความนิยมของประชาชนที่มีต่อการแสดงบางรายการเริ่มลดลง การยอมรับของประชาชนมีน้อย เป็นต้น

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 เป็นต้นมา กองทุนศิลปะการแสดง (the Performing Arts Fund) ซึ่งรัฐจัดตั้งขึ้น เป็นองค์กรที่ให้การสนับสนุนงบประมาณสมทบให้แก่งานศิลปะการแสดงในแขนงการละคร การเต้นรำ ดนตรี และละครเพลง โดยสนับสนุนให้แก่การจัดแสดงแต่ละรายการจากการพิจารณาหลักเกณฑ์ในเรื่องคุณภาพ ความหลากหลาย และการแพร่หลายไปตามภูมิภาคต่าง ๆ การสนับสนุนในรูปแบบของกองทุนมีความคล่องตัว และมีประสิทธิภาพมากกว่าการที่องค์กรภาครัฐ เช่น กระทรวงจะดำเนินการเอง นอกจากการสนับสนุนรายการแสดงดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว กองทุนยังให้ความช่วยเหลือในเรื่องทุนการเดินทางและทุนการศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมศิลปะการแสดงของเนเธอร์แลนด์ในต่างประเทศด้วย

ในแต่ละปี รัฐจัดสรรงบประมาณมูลค่า 21 ล้านกิลเดอร์ ให้แก่สถาบันต่าง ๆ ซึ่งสนับสนุนการเผยแพร่การแสดงไปยังผู้ชมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น หรือที่ให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่กิจกรรมการแสดง เช่น The Netherlands Theatre Institute ซึ่งเป็นศูนย์สารสนเทศทางด้านการละคร ดนตรี ละครใบ้ และการแสดงหุ่นกระบอก รวมทั้งจัดแสดงพิพิธภัณฑสถานและส่งเสริมการศึกษาวิจัย The Gaudeamus Foundation ซึ่งเป็นศูนย์สำหรับงานดนตรีร่วมสมัย เป็นต้น นอกจากนี้ ยังจัดสรรงบประมาณมากกว่า 5 ล้านกิลเดอร์ในแต่ละปีเพื่อสนับสนุนเทศกาลการแสดง

หากพิจารณาการสนับสนุนงบประมาณของรัฐที่ให้แก่งานศิลปะการแสดงแต่ละแขนง ซึ่งคิดเป็นมูลค่ารวม 300 ล้านกิลเดอร์ต่อปี จะมีรายละเอียดการจัดสรรงบประมาณหลักดังกล่าวเป็นส่วนรวมทั้งการสนับสนุนในรูปแบบอื่นสรุปได้ดังนี้

- ◆ ด้านดนตรีได้รับการจัดสรรจากงบประมาณหลักเกือบร้อยละ 40 ซึ่งในจำนวนนี้ ส่วนใหญ่สนับสนุนให้กับวงดนตรีซิมโฟนีออร์เคสตรา จำนวน 11 วง งบประมาณดังกล่าวครอบคลุมดนตรีแชมเบอร์ ดนตรีแจ๊ส ดนตรีร่วมสมัย ดนตรีร็อก ด๊วย และนอกจากงบประมาณที่ได้รับจากรัฐโดยตรงข้างต้นแล้ว มูลนิธิที่เกี่ยวข้องยังให้งบประมาณช่วยเหลืออีกด้วย

- ◆ ด้านละครเพลง ได้รับการจัดสรรจากงบประมาณหลัก ร้อยละ 20 ให้แก่คณะละคร 4 คณะใหญ่ นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนด้านการฝึกอบรม โดยมี The Opera Studio Netherland ให้มีความร่วมมือในการจัดการฝึกอบรมทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถให้แก่ักรื่อง
- ◆ ด้านการเต้นรำ ได้รับการจัดสรรจากงบประมาณหลัก ร้อยละ 12 ให้แก่คณะนาฏศิลป์ ซึ่งมีทั้งบัลเลต์ นาฏศิลป์สมัยใหม่และพื้นบ้าน
- ◆ ด้านการละคร ได้รับการจัดสรรจากงบประมาณหลัก ร้อยละ 22 ซึ่งรวมการสนับสนุนที่ให้แก่ละครสำหรับเด็กด้วย นอกจากนี้ มูลนิธิศิลปะการแสดงยังให้การสนับสนุนในรูปของงบประมาณสมทบเพื่อการผลิตละครด้วย ซึ่งจะอำนวยความสะดวกให้ผู้ผลิตละครสามารถดำเนินโครงการของตนเองได้ตามความประสงค์

รัฐบาลได้กำหนดนโยบายด้านศิลปะการแสดงขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการให้หลักประกันในเรื่องคุณภาพของการแสดง และทำให้เกิดความชัดเจนว่าการจัดแสดงจะเป็นไปอย่างหลากหลายและแพร่หลายทั่วประเทศ โดยรัฐบาลได้ใช้วิธีการให้การสนับสนุนด้านการเงินเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ การให้การสนับสนุนดังกล่าวจะพิจารณาจากคุณภาพของผู้สมัครขอรับการสนับสนุน ทั้งนี้ ผู้ขอรับการสนับสนุนจะต้องสามารถรับประกันได้ว่าจะมีสถานที่จัดแสดงรองรับผลผลิตของตนอย่างเพียงพอ และการแสดงจะต้องส่งผลต่อความสนใจของผู้ชมทั้งในเชิงลึกและการขยายในเชิงกว้าง นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ที่ผู้รับการสนับสนุนมีกับสื่อมวลชนก็เป็นประเด็นการพิจารณาด้วย การสนับสนุนจากภาครัฐส่วนมากมักมีเงื่อนไขให้ผู้รับการสนับสนุนกระจายการจัดการแสดงในสถานที่อื่น ๆ ด้วย นอกเหนือจากสถานที่ที่จัดแสดงตามปกติแล้ว และกำหนดให้ผู้รับการสนับสนุนต้องนำรายได้ร้อยละ 15 ของรายได้ทั้งหมดมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการเชิงธุรกิจ แต่มีข้อยกเว้นเงื่อนไขนี้ให้กับสถาบันซึ่งมีวัตถุประสงค์การดำเนินงานที่มีได้มุ่งเพื่อการพาณิชย์ นอกจากนี้ กองทุนศิลปะการแสดงซึ่งรัฐจัดตั้งขึ้นยังให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่มูลนิธิ สมาคม และสถาบันที่ส่งเสริมเรื่องดนตรีอีกด้วย

ประเทศเนเธอร์แลนด์ได้มีการจัดแบ่งความรับผิดชอบระหว่างภาครัฐส่วนกลาง จังหวัด และท้องถิ่นในงานด้านศิลปะการแสดงไว้ชัดเจน โดยส่วนกลางรับผิดชอบงานด้านศิลปะการแสดงให้มีความต่อเนื่องและหลากหลายในภาพรวม ส่วนจังหวัดรับผิดชอบการสนับสนุนด้านการผลิตผลงานและการเผยแพร่ในระดับจังหวัด ในขณะที่ส่วนท้องถิ่นดูแลในเรื่องการบำรุงรักษาสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก อย่างไรก็ตาม ส่วนกลางยังคงรับผิดชอบสนับสนุนการผลิตผลงานด้านศิลปะการแสดง

ซึ่งมีความสำคัญระดับชาติ ทั้งนี้ องค์การบริหารทั้งสามระดับมีการประสานงานด้านนโยบายกันด้วย การดำเนินการดำเนินงาน ที่เรียกว่า cultural covenants ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ของจังหวัดและเมืองใหญ่ที่รวมกันเป็นภาค

กฎหมายนโยบายวัฒนธรรมเฉพาะด้าน (The Specific Cultural Policy Act) เป็นกฎหมายหลักที่ประกาศใช้ซึ่งมีขอบเขตการดำเนินงานครอบคลุมงานด้านศิลปะการแสดง ซึ่งกรอบการสนับสนุนงานวัฒนธรรมระยะ 4 ปี และกองทุนศิลปะการแสดงเป็นการดำเนินงานภายใต้กฎหมายดังกล่าว นอกจากนี้ ในด้านกลไกการบริหาร สภาวัฒนธรรมทำหน้าที่เป็นองค์กรที่ปรึกษาให้กับรัฐบาล โดยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและการดำเนินนโยบายของรัฐ รวมทั้งให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลให้กับการดำเนินงานด้านศิลปะการแสดงด้วย

งานด้านศิลปะสมัครเล่นและศิลปศึกษา

ในอดีตที่ผ่านมา ศิลปศึกษาและศิลปะสมัครเล่นถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายเพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งปรากฏชัดในนโยบายด้านศิลปะในช่วงปี ค.ศ. 1976 ได้ระบุถึงประเด็นดังกล่าวว่าการเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมศิลปะและวัฒนธรรม เป็นวิธีการส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของประชากร ยกกระตือรือร้นทางสังคม และริเริ่มให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น และการดำเนินการให้บรรลุแนวทางดังกล่าวการส่งเสริมในเรื่องศิลปศึกษาและศิลปะสมัครเล่นเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งในปัจจุบันจุดเน้นในเรื่องนี้มุ่งไปที่การพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพของศิลปะ รวมทั้งการเข้าถึงประชาชนทุกระดับให้มากที่สุด

ในปัจจุบันมีศิลปินสมัครเล่นอยู่เป็นจำนวนมาก กิจกรรมส่วนใหญ่เกิดจากการริเริ่มและการดำเนินการของกลุ่มศิลปินเหล่านี้ จนถือได้ว่าศิลปะสมัครเล่นเป็นรูปแบบของกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรมที่สำคัญ หากพิจารณาข้อมูลสถิติจะพบว่าประชาชนประมาณ 6 ล้านคน มีส่วนร่วมกับกิจกรรมศิลปะสมัครเล่นทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ สำหรับช่วงอายุของผู้เข้าร่วมกิจกรรมพบว่าผู้ที่อยู่ในช่วงอายุ 6-16 ปี เข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 ข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าเยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมศิลปะสมัครเล่นมากที่สุด ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นถึงความสนใจของผู้ปกครองในด้านศิลปะ อย่างไรก็ตาม มีการศึกษาวิจัยพบว่าขณะนี้แรงจูงใจของประชาชนในการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นเพราะความชื่นชอบทางศิลปะมากกว่าเหตุผลทางสังคม

จากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคมปรากฏว่างานด้านศิลปะสมัครเล่นและศิลปศึกษามีได้แยกส่วนออกจากงานศิลปะอาชีพ แต่ทั้งสองส่วนได้ผนวกกันอยู่ในรูปของเครือข่ายของบุคคลและสื่ออำนวยความสะดวก ผลงานของศิลปะอาชีพได้กลายเป็นตัวอย่างให้กับศิลปะสมัครเล่น ประชาชนซึ่งมีส่วนร่วมในงานศิลปะสมัครเล่นก็มักจะนิยมการแสดงผลงานของศิลปินอาชีพมากกว่า นอกจากนี้ การเรียนศิลปะในศูนย์ศิลปศึกษาก็พบว่ามักมีศิลปินอาชีพเป็นผู้สอน

รัฐบาลได้เข้ามามีส่วนร่วมกับงานด้านศิลปะสมัครเล่นและศิลปศึกษา เนื่องจากตระหนักดีว่าศิลปะสมัครเล่นและงานศิลปศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในการขยายขอบเขตการมีส่วนร่วมของแต่ละบุคคลในด้านวัฒนธรรม ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของนโยบายวัฒนธรรม รัฐบาลได้กำหนดนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องศิลปะสมัครเล่นและศิลปศึกษาในปี ค.ศ. 1985 โดยให้เป็นองค์ประกอบหนึ่งในนโยบายด้านศิลปะที่มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนด้านทักษะและคุณภาพทางศิลปะของศิลปะสมัครเล่น และเพื่อพัฒนาคุณภาพและการแพร่หลายของศิลปศึกษา รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาและศิลปะอาชีพ ดังที่ได้มีข้อตกลงด้านวัฒนธรรมกับระบบโรงเรียนเมื่อไม่นานมานี้ ซึ่งกำหนดให้วัฒนธรรมศึกษาเป็นสาขาหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาหลัก สำหรับการสนับสนุนด้านงบประมาณของรัฐบาล ขณะนี้มีสถาบันหลักซึ่งสนับสนุนงานศิลปะสมัครเล่นและศูนย์ศิลปศึกษา จำนวน 25 สถาบันที่ได้รับงบประมาณจากรัฐบาล นอกจากนี้ การสนับสนุนของภาครัฐยังรวมไปถึงการสนับสนุนโครงการศิลปะสมัครเล่นด้วย และนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1997 เป็นต้นไป การสนับสนุนจากรัฐจะเป็นการดำเนินงานผ่านกองทุนศิลปะสมัครเล่น

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎหมายนโยบายวัฒนธรรมเฉพาะด้าน และสภาวัฒนธรรมทำหน้าที่เป็นองค์กรที่ปรึกษาให้แก่รัฐบาลเช่นเดียวกับกรณีกิจงานวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ

นโยบายวัฒนธรรมต่างประเทศ

ประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นประเทศที่ดำเนินธุรกิจการค้าขายเป็นหลัก ดังนั้น จึงมีทิศทางในเรื่องนานาชาติที่มั่นคง รวมทั้งในด้านวัฒนธรรม และในระยะไม่กี่ปีที่ผ่านมา ทิศทางดังกล่าวยิ่งเพิ่มพูนขึ้นอันเนื่องมาจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี การเมือง และการปกครอง โดยมีแรงสนับสนุนจากความเจริญทางเศรษฐกิจ แนวโน้มของสื่อและการรวมตัวของประชาคมยุโรป ทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน และประชาชนต่างก็เล็งเห็นความจำเป็นทั้งในการติดต่อกับประเทศต่าง ๆ หรือได้รับการติดต่อจากต่างประเทศ สภาวะที่ต้องเผชิญกับการเปิดรับอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติ และความวิตกกังวล

เกี่ยวกับศักยภาพของประเทศในการแข่งขันกับนานาชาติ ทำให้เป็นความจำเป็นที่จะต้องคงไว้ซึ่งสถานะของศิลปะและวัฒนธรรมดัตช์ในภูมิภาคยุโรปและในชุมชนวัฒนธรรมโลก และเป็นที่เชื่อกันว่าวัฒนธรรมจะสามารถพัฒนาและเพิ่มความแข็งแกร่งขึ้น ได้จากการมีส่วนร่วมปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องกับวัฒนธรรมอื่น ด้วยเหตุนี้ ทำให้นโยบายด้านวัฒนธรรมต่างประเทศของประเทศเนเธอร์แลนด์จึงมุ่งสนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาวัฒนธรรมในระดับชาติและระดับนานาชาติ ในทัศนะของเนเธอร์แลนด์ นโยบายวัฒนธรรมต่างประเทศมิใช่เป็นเครื่องมือในการปกป้องวัฒนธรรมของตนเอง แต่เป็นหนทางที่จะเผชิญหน้ากับวัฒนธรรมอื่น โดยอยู่บนพื้นฐานทัศนคติของการรับรู้วัฒนธรรมของตนเอง เพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์และนำวัฒนธรรมดัตช์ให้มีสถานะอยู่ในสังคมนานาชาติ

ตามความเข้าใจโดยทั่วไปนโยบายวัฒนธรรมต่างประเทศก็คือนโยบายต่างประเทศลักษณะหนึ่ง ซึ่งเท่าที่ผ่านมามักถือว่าเป็นนโยบายที่มีความสำคัญในลำดับรองลงมาเมื่อเปรียบเทียบกับด้านผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและด้านความมั่นคง โดยทางปฏิบัติแต่ดั้งเดิมกระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมต่างประเทศร่วมกับกระทรวงที่ดูแลงานด้านการศึกษาและวิทยาศาสตร์ ซึ่งต่อมาขยายขอบเขตครอบคลุมงานวัฒนธรรมที่ชัดเจนขึ้น โดยในปี ค.ศ. 1994 ได้ปรับโครงสร้างเป็นกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้ ในการประสานงานระหว่างกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามนโยบายข้างต้น รัฐบาลได้กำหนดให้มีคณะกรรมการประสานงานสำหรับงานวัฒนธรรมสัมพันธ์ต่างประเทศ (the Co-ordination Committee for International Cultural Relations) เป็นกลไกประสานงาน ในปี ค.ศ. 1987 รัฐบาลได้เปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายวัฒนธรรมกับต่างประเทศ โดยกำหนดจุดมุ่งหมายของนโยบายว่าเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางวัฒนธรรมของดัตช์ ซึ่งประกอบด้วย การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเนเธอร์แลนด์ในเวทีวัฒนธรรมนานาชาติ การส่งเสริมวัฒนธรรมดัตช์ด้านต่าง ๆ ในระดับนานาชาติ และการขยายตลาดสำหรับศิลปินและวัฒนธรรม หลังจากนั้น ได้มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานขึ้นโดยกระทรวงที่ดูแลงานวัฒนธรรมจะเป็นองค์กรหลักในการดำเนินงานตามนโยบาย และกระทรวงการต่างประเทศให้การสนับสนุน

ในปี ค.ศ. 1995 รัฐบาลได้มีการทบทวนนโยบายด้านต่างประเทศ อันเนื่องจากสถานการณ์การพัฒนาของสังคมโลกและการสูญเสียความเชื่อมั่นเกี่ยวกับธรรมเนียมประเพณี ซึ่งการทบทวนดังกล่าวได้รวมถึงความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมระหว่างประเทศด้วย รัฐบาลได้กำหนดหลักการขึ้นใหม่หลายประการ กล่าวคือ ความร่วมมือทางด้านวัฒนธรรมนอกจากเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างประชาชนแล้ว ยังเป็นการเพิ่มความสำคัญของทั้งสองฝ่าย รวมทั้งทำให้เกิดความกระฉับกระเฉงในงานต่างประเทศของเนเธอร์แลนด์ด้วย นอกจากนี้ เน้นว่านโยบายด้านวัฒนธรรมต่างประเทศและ

การต่างประเทศเป็นสิ่งที่ต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน การเชื่อมโยงกันจะเป็นการเสริมงานทั้งสองด้านให้เข้มแข็งขึ้น ในการนี้ รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้เป็นพิเศษสำหรับการดำเนินงานของกระทรวงที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายต่างประเทศที่กำหนดขึ้นใหม่ดังกล่าว

ในเอกสารนโยบายวัฒนธรรมฉบับล่าสุด ได้กำหนดวิธีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ทั้งภาควัฒนธรรมและนโยบายต่างประเทศ โดยเสนอแนวคิดใหม่ที่จะทำให้ประเทศเนเธอร์แลนด์เป็น Free Port ซึ่งสืบเนื่องมาจากข้อเท็จจริงที่ว่าประเทศนี้เป็นแหล่งการติดต่อสมาคมของนานาชาติมาตลอดระยะเวลาหลายร้อยปีที่ผ่านมา นโยบายที่แล้ววามีแนวทางหลักในการส่งออกผลผลิตทางวัฒนธรรมของเนเธอร์แลนด์ แต่ขณะนี้มีการเปลี่ยนแปลงจุดเน้นของนโยบายโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการส่งเสริมภาพพจน์ความเป็นเมืองท่านานาชาติของประเทศเนเธอร์แลนด์ในสังคมโลก ซึ่งมีนัยที่สื่อความหมายให้เห็นว่าจะมีการดำเนินโครงการที่เกิดขึ้นในประเทศเนเธอร์แลนด์เองมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การจัดการศึกษาแก่นักเรียนต่างชาติเนื่องจากเนเธอร์แลนด์มีสถาบันการศึกษาชั้นเยี่ยมที่รับนักศึกษาต่างชาติเข้าเรียน รัฐบาลจึงจัดงบประมาณพิเศษให้แก่สถาบันเหล่านี้เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาต่างชาติซึ่งเรียนดีมาเข้าเรียนที่สถาบันเหล่านี้มากขึ้น รวมทั้งจะขยายแนวทางนี้ให้ครอบคลุมสาขาวิชาอื่น ๆ โดยพัฒนาให้เป็นศูนย์ส่งเสริมความเป็นเลิศในระดับนานาชาติมากขึ้น นอกจากนี้ ยังเน้นความสำคัญของการจัดเทศกาลต่าง ๆ ของเนเธอร์แลนด์ที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ เพื่อให้สามารถส่งเสริมความมีชื่อเสียงให้มากขึ้น ด้วยการเชิญชวนสื่อมวลชนและผู้เข้าร่วมงานที่มีชื่อเสียงจากต่างประเทศ โครงการเพื่อสนองตอบต่อนโยบาย free port ยังรวมถึงการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการจัดประชุมนานาชาติซึ่งมีเป้าหมายที่ศิลปินต่างชาติ ผู้จัดงานวัฒนธรรม สื่อมวลชน ราชการดูงาน และการส่งเสริมให้ประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นที่ตั้งของสำนักงานใหญ่ขององค์กรวัฒนธรรมต่างประเทศ

นโยบายวัฒนธรรมที่กำหนดระหว่างปี ค.ศ. 1997 – 2000 ได้จัดลำดับความสำคัญของประเทศและภูมิภาคเป้าหมายไว้ เนื่องจากมีงบประมาณดำเนินการจำกัดจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาเลือกเป้าหมายในการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถสร้างความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมได้ในเชิงลึกและมีนัยสำคัญ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ◆ ประเทศในทวีปยุโรป
- ◆ ประเทศที่มีความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์และมีมรดกทางวัฒนธรรมร่วม ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย ชูรินัมและอัฟริกาใต้
- ◆ ประเทศที่เพิ่งมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ ประเทศแถบอัฟริกาใต้ รัสเซีย ฮังการี และสาธารณรัฐเช็ก

- ◆ ดินแดนในเครือราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์
- ◆ ประเทศในทวีปเอเชีย ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่นในการเฉลิมฉลองความสัมพันธ์ ครบรอบ 400 ปี ของประเทศทั้งสองซึ่งจะครบรอบในปี ค.ศ. 2000 ประเทศมออคโค และตุรกี เนื่องจากมีผู้อพยพจากประเทศทั้งสองอยู่ในประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นจำนวนมาก
- ◆ ประเทศในทวีปอเมริกาเหนือ เนื่องจากเป็นตลาดที่สำคัญสำหรับงานวัฒนธรรม

การรวมตัวกันของประเทศในทวีปยุโรปมีผลกระทบต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นของแต่ละชาติ กล่าวคือ ความเคลื่อนไหวทางด้านวัฒนธรรมมีเพิ่มมากขึ้นในประเทศประชาคมยุโรป เช่น การจัดตั้งเครือข่ายวัฒนธรรมของยุโรป กฎหมายของประชาคมยุโรปซึ่งส่งผลกระทบต่อภาควัฒนธรรมในแต่ละประเทศสมาชิก เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ได้เพิ่มความสำคัญของความสัมพันธ์ทวิภาคีมากขึ้นในฐานะที่เป็นเครื่องมือของการดำเนินนโยบายด้านวัฒนธรรมต่างประเทศ

นอกจากแนวทางการดำเนินงานหลักข้างต้นแล้ว ประเทศเนเธอร์แลนด์ยังมีการดำเนินงานวัฒนธรรมในด้านต่างประเทศในแนวทางใหม่อีกบางประการ เช่น การเพิ่มพูนความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับประเทศที่เป็นประเทศเป้าหมายพิเศษ โดยการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมไปประจำการในประเทศนั้นเพื่อดำเนินงานพัฒนาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศทั้งสองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การลดการทำความตกลงทางวัฒนธรรมที่สนองตอบเฉพาะจุดประสงค์ทางการเมืองระหว่างประเทศ แต่เปลี่ยนไปให้ความสำคัญกับความตกลงทางด้านวัฒนธรรมระดับทวิภาคีเฉพาะเรื่องที่เป็นรูปธรรมชัดเจนและในการแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ

สรุป

ในการกำหนดนโยบายวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์ได้ยึดถือในเรื่องของคุณภาพและความหลากหลาย (quality and diversity) เป็นหลักการการดำเนินที่สำคัญมาตลอดระยะเวลากว่า 15 ปี ที่ผ่านมา และมีรูปแบบการดำเนินงานตามนโยบายที่สำคัญซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. หลักการของคุณภาพและความหลากหลาย

คุณภาพและความหลากหลายได้กลายเป็นหลักการสำคัญของนโยบายวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ปรากฏในกฎหมายนโยบายวัฒนธรรม ในการกำหนดนโยบายวัฒนธรรมในปัจจุบันรัฐบาลมีจุดมุ่งหมายหลักที่จะพยายามให้เกิดความสมดุลระหว่างคุณภาพและความหลากหลาย และเพื่อให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าวได้มีการกำหนดขอบเขตของงานและแนวทาง ประกอบด้วย

- ◆ การกำหนดองค์ประกอบของคุณภาพ

คุณภาพตามนัยของนโยบายวัฒนธรรมและตามข้อกำหนดของรัฐบาล ประกอบด้วย หลักการ 3 ประการ คือ ประการแรก ได้แก่ ความชำนาญการด้านงานฝีมือและความ เป็นมืออาชีพ (craftsmanship and professionalism) ซึ่งสะท้อนให้เห็นในเรื่องของ ทักษะ ประสิทธิภาพ และการฝึกฝน ประการที่สองคือ ความริเริ่มที่เป็นแบบฉบับ โดยเฉพาะ (originality) ซึ่งเป็นไปในเชิงพัฒนางานในด้านนั้น และประการที่สามคือ คุณลักษณะที่เป็นจริง (authenticity)

- ◆ การกำหนดขอบเขตของความหลากหลาย ให้รวมถึงความแตกต่างทั้งในด้านสาขาของ วัฒนธรรม ประเภทและรูปแบบ ลักษณะการแสดงออกและคุณค่า รสนิยม ขอบเขตนี้ จึงครอบคลุมทั้งวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมทั้งในอดีตและสมัยปัจจุบัน

- ◆ การเปลี่ยนแปลงจุดเน้น ให้สอดคล้องกับสภาพของสังคม

- ◆ การประเมินผล ทิศทางของนโยบายวัฒนธรรมของเนเธอร์แลนด์โดยหลักใหญ่เป็น การพัฒนาวัฒนธรรม ดังนั้นการควบคุมการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่ความมีคุณภาพและ ความหลากหลายในทิศทางแห่งการพัฒนาจึงเป็นเรื่องสำคัญ ประเทศเนเธอร์แลนด์ จึงได้กำหนดให้มีการประเมินผลอย่างอิสระขึ้น โดยคณะที่ปรึกษาจากภายนอกองค์กร ภาครัฐจะทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพและความหลากหลายของงานวัฒนธรรมที่รัฐ จะให้การสนับสนุน กระบวนการตรวจสอบเป็นไปอย่างอิสระโดยไม่มีนักการเมือง ผู้บริหารภาครัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาเกี่ยวข้อง

2. การมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมของประชาชน รัฐส่งเสริมด้วยวัฒนธรรมศึกษา สำหรับ ในภาคธุรกิจการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมมีความหมายในนัยของการกระตุ้นความสนใจของผู้ชม

3. แนวโน้มการบริหารงานวัฒนธรรม

รัฐบาลได้มีการปรับการดำเนินงานตามนโยบายวัฒนธรรมหลายครั้งเท่าที่ผ่านมาเพื่อพัฒนา ประสิทธิภาพ และเพื่อให้นำไปสู่สภาพการณ์ที่รัฐบาลจะสามารถเอาใจใส่ในงานตามบทบาทได้อย่าง เต็มที่ในการพัฒนาสาระหลักของนโยบาย โดยกำหนดวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

- ◆ โอนการดำเนินงานตามนโยบายไปยังองค์กรกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้เกิดขอบการสนับสนุนงบประมาณให้กับการดำเนินงานวัฒนธรรมสาขาต่าง ๆ โดยอยู่ภายใต้กฎหมายนโยบายวัฒนธรรมเฉพาะด้าน และดำเนินงานโดยมีคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญและผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องเป็นที่ปรึกษา
- ◆ กระจายงานด้านการควบคุมและการบริหารระบบการกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ให้เป็นความรับผิดชอบขององค์กรบริหารอิสระ
- ◆ เปลี่ยนสถานภาพขององค์กรภาครัฐให้มีความอิสระในการบริหารงาน เช่น การปรับพิพธิภัณฑ์ของรัฐให้มีสถานะเป็นมูลนิธิที่มีอิสระในการบริหารงาน การเปลี่ยนองค์กรรัฐที่ดูแลงานด้านการสงวนรักษาอาคารและแหล่งประวัติศาสตร์ การสำรวจทางโบราณคดี การบริการเอกสารสำคัญให้เป็นองค์กรอิสระ เป็นต้น องค์กรเหล่านี้ยังคงเป็นองค์กรบริการของภาครัฐ แต่มีความคล่องตัวในการบริหารงาน ในขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ขององค์กรดังกล่าวก็เปลี่ยนสถานภาพโดยมิได้เป็นเจ้าหน้าที่ของทางการ และต้องพัฒนาให้สามารถดำเนินงานในเชิงการบริหารธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย
- ◆ กำหนดรูปแบบการบริหารงานให้เกิดความรับผิดชอบและการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานวัฒนธรรมร่วมกันระหว่างองค์กรบริหารทุกระดับ ถึงแม้จะมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในงานวัฒนธรรมขององค์กรบริหารของรัฐระดับต่าง ๆ เอาไว้ชัดเจนก็ตาม แต่ชีวิตวัฒนธรรมในความเป็นจริงไม่อาจแบ่งแยกตามรูปแบบดังที่กล่าวมาได้ ดังนั้น โดยทางปฏิบัติจึงความรับผิดชอบงานวัฒนธรรมขององค์กรส่วนกลางส่วนจังหวัดและส่วนท้องถิ่นจึงไม่อาจแบ่งแยกออกจากกันโดยเด็ดขาด
- ◆ กระจายอำนาจเฉพาะเท่าที่มีความจำเป็น งานวัฒนธรรมบางด้านมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากกว่าเมื่อมีการกระจายอำนาจการบริหารไปยังท้องถิ่น ซึ่งในกรณีของประเทศเนเธอร์แลนด์ มีงานวัฒนธรรมที่ดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว ได้แก่ งาน หอสมุด ศิลปะสมัครเล่น และศิลปศึกษา
- ◆ การจัดทำข้อตกลงด้านการบริหารระหว่างองค์กรบริหารของรัฐ ซึ่งจะช่วยเน้นในเรื่องความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองของรัฐในระดับต่าง ๆ

โดยสรุป งานวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นความรับผิดชอบของภาครัฐที่จะให้การสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานด้วยกลไกและมาตรการในเรื่องของนโยบาย กฎหมาย การสนับสนุนงบประมาณ และการบริหารจัดการ ด้วยการมีส่วนร่วมรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดและท้องถิ่น รวมทั้งเครือข่ายการดำเนินงานทั้งภาครัฐและเอกชนและประชาชน

บทที่ 5

การวิเคราะห์สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์ เพื่อนำมาวิเคราะห์สรุปและเสนอข้อเสนอแนะในการนำมาปรับใช้กับการดำเนินงานของประเทศไทยนั้น จะพิจารณาจุดเด่นหรือข้อดีของการดำเนินงานวัฒนธรรมดังกล่าว โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบบางประเด็นระหว่างการดำเนินงานวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศ แนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และประสิทธิภาพที่คาดว่าจะดีขึ้นเป็นหลักในการพิจารณา ทั้งนี้ จะศึกษาใน 2 ประเด็นหลัก คือ การบริหาร รูปแบบและวิธีการดำเนินงานวัฒนธรรม โดยรวมรายละเอียดย่อย ๆ ของแต่ละประเด็นหลักไว้ด้วย

การวิเคราะห์สรุป

1. ประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นรัฐเดี่ยว ซึ่งมีการปกครองแบบกระจายอำนาจไปยังจังหวัดและส่วนปกครองท้องถิ่น นอกจากนี้ เป็นประเทศที่มีความมั่งคั่งและมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่สะท้อนให้เห็นจากค่าเงินกิลเดอร์ที่คงที่ ผลผลิตทางแรงงานสูงและความสัมพันธ์ที่กลมกลืนระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง รวมทั้งมีสภาพทางสังคมที่ดีอันเป็นผลมาจากการมุ่งสร้างสังคมให้เป็นรัฐสวัสดิการ (welfare state) จึงทำให้การกำหนดนโยบายของรัฐบาลมีการเน้นในเรื่องการส่งเสริมการศึกษา การสาธารณสุข การดูแลคนยากจนและผู้สูงอายุ ความมั่นคงทางสังคม การบริการทางสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้น จึงปรากฏการดำเนินงานของรัฐที่สนองตอบแนวทางดังกล่าว เช่น การขยายโอกาสและเสรีภาพทางการศึกษา ซึ่งรัฐจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายจนถึงอายุ 16 ปี การดูแลงานวัฒนธรรมโดยรัฐจัดสรรงบประมาณสนับสนุนและกำหนดนโยบายที่มุ่งเน้นในด้านคุณภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นต้น

2. ประเทศเนเธอร์แลนด์มีการบริหารงานวัฒนธรรม โดยรัฐบาลกลางซึ่งในกรณีนี้คือ กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ จำกัดบทบาทอยู่ที่การกำหนดนโยบาย การระดมทรัพยากร การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรม และการติดตามประเมินผล ซึ่งเป็นแนวทางลักษณะเดียวกับที่ประเทศไทยกำลังปฏิรูประบบบริหารงานทางการศึกษา การศาสนา และ

วัฒนธรรมจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ปรากฏอยู่ในหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา การดำเนินงานตามแนวทางดังกล่าวมาเป็นการบริหารแบบการกระจายอำนาจ ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงประเด็นนี้ เนเธอร์แลนด์มีรูปแบบการกระจายอำนาจที่น่าสนใจกล่าวคือ การกระจายอำนาจเป็นไปเท่าที่มีความจำเป็นซึ่งมีหลักการที่ว่า รัฐจะดูแลการดำเนินงานเองเป็นส่วนใหญ่ หากเป็นงานที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อชาติ รวมทั้งในกรณีการบริหารงานที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าหากรัฐรับผิดชอบการดำเนินงานเอง ซึ่งงานวัฒนธรรมที่เป็นไปตามหลักการนี้และรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ก็ได้กระจายอำนาจออกไปทั้งหมด คือ การขุดค้นทางโบราณคดี งานศิลปะการแสดง งานวัฒนธรรมสัมพันธ์กับต่างประเทศ จึงอาจเป็นแนวทางที่สามารถนำมาพิจารณาปรับใช้กับการดำเนินงานของประเทศไทย

3. ประเทศเนเธอร์แลนด์มีการกำหนดมาตรการและกลไกต่าง ๆ เพื่อให้รัฐบาลสามารถดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ตามที่กล่าวถึงในข้อ 2 อันได้แก่ การกำหนดมาตรการทางกฎหมายและนโยบายที่มีความเฉพาะสำหรับงานวัฒนธรรมแต่ละสาขาที่กำหนดให้ภาครัฐรับผิดชอบ การกำหนดขั้นตอนการปรึกษาหารือเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้อง ชัดเจนและโปร่งใส โดยมุ่งหลักการความมีคุณภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรม การจัดระบบสนับสนุนงานวัฒนธรรมทั้งในด้านงบประมาณและรูปแบบอื่น ตลอดจนการระดมทรัพยากรด้วยวิธีการต่าง ๆ

4. ในการจัดทำนโยบายด้านวัฒนธรรมของเนเธอร์แลนด์ มิได้กำหนดบนพื้นฐานที่พิจารณาว่าวัฒนธรรมเป็นมิติหนึ่งในสังคมที่แยกส่วนออกจากองค์ประกอบอื่น ๆ แต่พิจารณาว่าวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประชาชนซึ่งเชื่อมโยงกับสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การศึกษา เทคโนโลยี และความสัมพันธ์กับสังคมโลก ดังนั้น จากข้อมูลที่ศึกษาวิจัยจึงพบว่าเนเธอร์แลนด์กำหนดแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงดังกล่าว โดยจัดทำเป็นนโยบายร่วม มาตรการทางกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน รวมทั้งกลไกการประสานงานระหว่างงานวัฒนธรรมกับงานด้านอื่น ๆ

5. ถึงแม้วัฒนธรรมจะมีความหมายกว้างที่รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตวัฒนธรรม แต่ภาครัฐกำหนดภารกิจที่รัฐจะดูแลเฉพาะงานมรดกทางวัฒนธรรม ศิลปะ หอสมุดและสื่อ รวมทั้งงานด้านวัฒนธรรมสัมพันธ์กับต่างประเทศ ในประเด็นนี้ยังปรากฏข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าที่ยังไม่ชัดเจนว่าเป็นเพราะมาตรฐานทางการศึกษาของเนเธอร์แลนด์อยู่ในระดับสูง ทำให้กระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนมีการปลูกฝังความพร้อมทางด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะในเรื่องระเบียบของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งอาจจะมีส่วนการสนับสนุนมาจากการที่เนเธอร์แลนด์มีกฎหมายหรือกฎข้อบังคับเพื่อให้เกิดระเบียบของสังคมที่มีประสิทธิภาพหรือไม่ ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าจะมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง

6. ในเอกสารนโยบายวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์ มีการระบุสาระที่เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ทางวัฒนธรรม ตัวอย่างเช่น

- ◆ รัฐมีหน้าที่บำรุงรักษา พัฒนาและเผยแพร่วัฒนธรรม โดยการเสนอเป็นนโยบายวัฒนธรรมต่อรัฐสภาทุก ๆ 4 ปี รวมทั้งมีหน้าที่จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานวัฒนธรรมให้แก่องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน บุคลากรทางวัฒนธรรม รวมทั้งสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมของประชาชน โดยมีกำหนดหน้าที่สำหรับงานวัฒนธรรมแต่ละด้าน เช่น รัฐมีหน้าที่ปกป้องและสงวนรักษาอาคารที่มีคุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรม การขึ้นบัญชีอาคารและแหล่งทางประวัติศาสตร์ที่ต้องอนุรักษ์ เป็นต้น
- ◆ สิทธิในการดำเนินงานวัฒนธรรม นโยบายวัฒนธรรมของรัฐได้กำหนดให้การบริหารงานวัฒนธรรมเป็นแบบกระจายอำนาจ โดยบทบาทของรัฐส่วนกลางจำกัดให้อยู่ที่การดูแลงานวัฒนธรรมในภาพรวมตามนโยบาย และสนับสนุนในองค์กรภาครัฐและเอกชน ตลอดจนบุคลากรทางวัฒนธรรมเป็นผู้ดำเนินงานวัฒนธรรม
- ◆ สิทธิในการรับการสนับสนุนจากภาครัฐในการดำเนินงานวัฒนธรรม องค์กรภาครัฐและเอกชน รวมทั้งบุคลากรทางวัฒนธรรมมีสิทธิในการเสนอแผนนโยบายเพื่อขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐในการดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรม

7. งานวัฒนธรรมด้านต่างประเทศของงานเนเธอร์แลนด์ เป็นการบริหารโดยมิได้มีการกระจายอำนาจ แต่มีแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งของการปฏิบัติโดยการจัดทำนโยบายร่วมกันระหว่างกระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรมฯ และมีทิศทางของนโยบายซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างภาพพจน์ของประเทศและการสร้างความเข้าใจระหว่างประชาชนของทั้งเนเธอร์แลนด์และประเทศที่มีความสัมพันธ์ด้วย ยังมีแนวทางสำคัญที่จะสร้างศักยภาพของเนเธอร์แลนด์ในเวทีวัฒนธรรมระดับนานาชาติ โดยการมุ่งทำให้เนเธอร์แลนด์เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมด้านวัฒนธรรมนานาชาติ ซึ่งเป็นแนวทางที่เชื่อว่าจะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเนเธอร์แลนด์ นอกจากนี้ ได้ให้ความสำคัญกับความร่วมมือทวิภาคีในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายด้านวัฒนธรรมกับต่างประเทศ ทั้งนี้ การดำเนินงานตามทิศทางของนโยบายที่กล่าวมาข้างต้น เนเธอร์แลนด์ตระหนักถึงปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งก็คือความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดและอย่างพึ่งพาอาศัยกันระหว่างกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรมฯ และกระทรวงการต่างประเทศ จึงได้มีการกำหนดมาตรการและกลไกต่าง ๆ ขึ้น เพื่อเอื้อต่อการทำงาน อันได้แก่ การจัดทำนโยบายร่วมระหว่างกระทรวงที่ดูแลงานวัฒนธรรมและกระทรวงที่รับผิดชอบ

งานด้านการต่างประเทศ การสร้างกลไกการดำเนินงานและการประสานงานร่วมระหว่างองค์กรทั้งสอง รวมทั้งกำหนดบทบาทของทั้งสององค์กรที่ชัดเจนกล่าวคือ กระทรวงที่ดูแลงานวัฒนธรรมเป็นองค์กรหลักในการดำเนินงานตามนโยบาย และกระทรวงการต่างประเทศให้การสนับสนุน

8. ประเทศเนเธอร์แลนด์ให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์ของแหล่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษา ดังเช่นกรณีของการจัดทำข้อตกลงระหว่างงานวัฒนธรรมและระบบโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากพิพิธภัณฑ์ให้เป็นศูนย์การศึกษา นอกจากนี้ ยังมีการจัดกลไกการดำเนินงานเชื่อมโยงงานมรดกทางวัฒนธรรมกับการศึกษา โดยการจัดตั้งสำนักมรดกทางวัฒนธรรมและการศึกษา (Bureau for cultural heritage and education) เพื่อรับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอนแบบใหม่ รวมทั้งเผยแพร่ตัวอย่างกิจกรรมด้านการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอนที่ประสบความสำเร็จ และส่งเสริมให้ครูและผู้ปฏิบัติงานในศูนย์ศึกษามีความชำนาญในการสอน แนวทางที่กล่าวมาสามารถนำมาปรับใช้กับประเทศไทยเนื่องจากมีความสอดคล้องกันในประเด็นที่ส่งเสริมให้แหล่งการเรียนรู้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

9. ประเทศเนเธอร์แลนด์มีนโยบายสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม เช่น อุตสาหกรรมภาพยนตร์ การผลิตรายการโทรทัศน์ การออกแบบอุตสาหกรรม เป็นต้น โดยเน้นในเรื่องการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพ ด้วยการจัดตั้งศูนย์เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศ (Centres of Excellence) ขึ้นเพื่อการฝึกอบรมวิชาชีพชั้นสูง รวมทั้งการสนับสนุนงบประมาณเพื่อส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดความหลากหลาย รวมทั้งมีคุณภาพควบคู่กันด้วย โดยการจัดตั้งกองทุนประเภทต่าง ๆ เพื่อให้การสนับสนุนเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง แนวทางการดำเนินงานดังที่กล่าวมานี้นอกจากจะเป็นการพัฒนาวัฒนธรรมแล้ว ยังเป็นการเชื่อมโยงงานวัฒนธรรมกับภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมที่จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจต่อไป

10. ในการดำเนินงานวัฒนธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์ นอกจากจะให้ความสำคัญกับการส่งเสริมวัฒนธรรมศึกษา ซึ่งเป็นจุดเน้นของนโยบายวัฒนธรรมด้วย โดยปรากฏให้เห็นในการดำเนินงาน เช่น การจัดทำข้อตกลงด้านวัฒนธรรมกับระบบโรงเรียน ซึ่งกำหนดให้วัฒนธรรมศึกษาเป็นสาขาวิชาหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาหลัก การจัดตั้งสถาบันส่งเสริมความเป็นเลิศ เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นการดำเนินงานโดยอาศัยเครือข่าย ประกอบด้วย องค์กรรัฐ องค์กรเอกชน องค์กรธุรกิจ ศิลปิน บุคลากรทางวัฒนธรรม สมาคมผู้สนับสนุน (friends societies) สมาคมวิชาชีพทางวัฒนธรรม ประชาชน เป็นต้น ซึ่งมีส่วนร่วมทั้งในบทบาทของผู้ดำเนินกิจกรรมวัฒนธรรม ผู้สนับสนุนงบประมาณ ผู้สนับสนุนการจัดกิจกรรม และผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมวัฒนธรรม

11. นอกจากการดำเนินงานที่มุ่งพัฒนาโดยยึดหลักการของควมมีคุณภาพและความหลากหลายตามที่กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแล้ว เนเธอร์แลนด์ยังมีการดำเนินงานที่เป็นการแก้ไขปัญหาทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากกรณีของการกำหนดนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการศึกษาวิจัยที่พบว่าประชาชนเนเธอร์แลนด์กำลังมีปัญหาด้านทักษะการอ่านที่ด้อยอย่างคงที่ ถึงแม้จะมีการยกระดับการศึกษาและการส่งเสริมงานด้านวรรณกรรม หนังสือและหอสมุดแล้วก็ตาม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถของประเทศในการแข่งขันกับสังคมโลก

12. มีการระดมทรัพยากรของภาครัฐหลายรูปแบบ ตามปกติภาครัฐจะจัดสรรงบประมาณให้กับ การดำเนินงานวัฒนธรรมจากงบประมาณปกติ แต่งานด้านสื่อวิทยุและโทรทัศน์ของรัฐได้รับการจัดสรรงบประมาณจากภาษีที่เก็บจากรุกิจด้านวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งจากค่าทะเบียนซึ่งเรียกเก็บจากผู้มีเครื่องรับวิทยุและโทรทัศน์ในครอบครอง นอกจากนี้ ยังมีการนำภาษีจากรุกิจด้านวิทยุโทรทัศน์ไปสนับสนุนงานด้านสื่อสิ่งพิมพ์ด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ขณะนี้ประเทศไทยมีนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติซึ่งประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ. 2524 เป็นนโยบายหลัก (major policy) ของประเทศที่ให้แนวทางกว้าง ๆ ในการดำเนินงานวัฒนธรรม รวมทั้งมีการประกาศแนวทางในการรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม เมื่อปี พ.ศ. 2529 ที่เน้นวิธีการดำเนินงานในแต่ละเรื่อง ดังนั้น ในการนำนโยบายหลักไปปฏิบัติ จึงควรมีการจัดทำนโยบายรอง (secondary policy) ซึ่งมีแนวทางที่ชัดเจนและขอบเขตที่แคบขึ้นกว่านโยบายหลัก เพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติสำหรับองค์กรระดับกระทรวงและองค์กรดำเนินงานวัฒนธรรม ซึ่งจะต้องมีการประเมินสภาพปัญหาของสังคมและวัฒนธรรมไทย รวมทั้งทิศทางการพัฒนาในอนาคตเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำนโยบายดังกล่าว โดยกำหนดให้ระยะเวลาของการใช้นโยบายนานพอสมควร อาจเป็นระยะเวลา 3-4 ปี หรือเท่ากับระยะเวลาของแผนระยะกลาง เพื่ออำนวยความสะดวกให้การดำเนินงานวัฒนธรรมตามนโยบายมีความต่อเนื่องและบังเกิดผลที่เป็นรูปธรรม เป็นการทำงานที่คุ้มค่ากับการลงทุน สนองตอบต่อสถานการณ์ของสังคมไทย รวมทั้งกำหนดมาตรการทางกฎหมาย ระบบการสนับสนุนทรัพยากรและการติดตามประเมินผลที่จะเอื้อให้เกิดข้อผูกพันทางกฎหมายและอำนวยความสะดวกในทางปฏิบัติ นโยบายด้านวัฒนธรรมที่ควรกำหนดสำหรับประเทศไทย เช่น นโยบายด้านสื่อเพื่อการพัฒนา นโยบายการแก้ไขและป้องกันปัญหาด้านวัฒนธรรม นโยบายเสริมสร้างค่านิยมอันพึงประสงค์ นโยบายด้านการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรม นโยบาย

ด้านภาษาและวรรณกรรม นโยบายด้านวัฒนธรรมศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ ในการจัดทำนโยบายและแผนงานทางด้านวัฒนธรรมควรเป็นการดำเนินงานที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายในสังคมมีส่วนร่วม เพื่อให้เป็นแผนในระดับมหภาคที่ทำให้ทั้งระบบของสังคมมีการปฏิบัติ

2. เนื่องจากการศึกษาของไทยที่ผ่านมาเป็นการจัดการศึกษาตามแบบตะวันตก โดยมีได้เน้นการถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยอย่างเหมาะสม จึงมีส่วนทำให้วิถีชีวิตของคนไทยถูกหล่อหลอมด้วยความคิดและการประพฤติปฏิบัติ รวมทั้งปลูกฝังค่านิยมทางวัตถุและบริโภคนิยมอย่างเช่น ตะวันตก ทำให้คนไทยขาดการสร้างความคิดเชิงบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง จึงปรากฏว่าในปัจจุบันคนไทยขาดความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมไทยอย่างลึกซึ้ง ละเลยต่อวัฒนธรรมตนเอง ขาดภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิต ดังนั้นจึงควรมียุทธศาสตร์ในการดำเนินงานวัฒนธรรมที่เน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยกระบวนการทางการศึกษาในการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องของวัฒนธรรม การเสริมสร้างคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม โดยการกำหนดนโยบายส่งเสริมงานด้านวัฒนธรรมศึกษาที่เป็นรูปธรรม ให้เกิดกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมและการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมในทุกกระบวนการศึกษา ซึ่งเป็นการสร้างพื้นฐานที่มั่นคงและยั่งยืนทางด้านวัฒนธรรมและสังคมให้กับประชาชน

3. ควรมีการจัดทำนโยบายด้านวัฒนธรรมกับการศึกษาที่ชัดเจนในการบูรณาการวัฒนธรรมเข้าสู่ระบบการศึกษาและให้สถานศึกษาใช้ประโยชน์จากแหล่งวัฒนธรรมในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนพัฒนาในด้านวิธีการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการกำหนดมาตรการและกลไกที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง

4. สังคมปัจจุบันและในอนาคตจะเป็นสังคมแห่งความรู้ ซึ่งสมาชิกในสังคมจำเป็นต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยต้องอาศัยการอ่านเพื่อศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ เป็นหลัก เมื่อพิจารณาถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ก็พบสาระที่สอดคล้องกับแนวโน้มของสังคมดังกล่าว โดยมีการระบุถึงการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนรักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง อันเป็นการจัดการศึกษาแนวทางหนึ่ง ซึ่งจะมีส่วนส่งเสริมให้สังคมไทยพัฒนาไปสู่สังคมของการเรียนรู้ แต่ในขณะนี้สังคมไทยเป็นสังคมที่ไม่รักการอ่านหนังสือ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในภาพรวมของประเทศ ดังนั้น ภาครัฐจึงควรมีนโยบายส่งเสริมการอ่านหนังสือที่กำหนดแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยเป็นความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ระบบโรงเรียน องค์กรภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง ผู้สร้างสรรค์งานวรรณกรรม ภาคอุตสาหกรรมการผลิตหนังสือ สื่อมวลชน และผู้ผลิตสื่อซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในสังคม เป็นต้น ในการร่วมกันดำเนินงานแก้ไขปัญหาอุปสรรคและพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม

5. ควรมีการจัดทำนโยบายของรัฐร่วมกันระหว่างงานวัฒนธรรมและงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ดังเช่น กรณีของนโยบายด้านวัฒนธรรมสัมพันธ์กับต่างประเทศ โดยให้เป็นการกำหนดนโยบายร่วมกันในระดับกระทรวง และมีกลไกการประสานงานระหว่างกระทรวงในระดับที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ รวมทั้งกำหนดบทบาทการดำเนินงานของแต่ละกระทรวงในเรื่องนี้ให้ชัดเจน

6. อาจพิจารณากระจายอำนาจงานทางด้านวัฒนธรรม โดยอาศัยหลักการในตนเองเดียวกับกรณีของประเทศเนเธอร์แลนด์ คือ หลักการของความสำคัญต่อชาติ ความจำเป็นทางด้านประสิทธิภาพในการบริหารและการดำเนินงาน

7. ควรสร้างเครือข่ายการดำเนินงานวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมถึงแม้ขณะนี้การดำเนินงานวัฒนธรรมของไทยจะมีการสร้างเครือข่ายบ้างแล้วก็ตาม อาทิ ศูนย์วัฒนธรรมสภาวัฒนธรรม เป็นต้น แต่เครือข่ายดังกล่าวยังไม่มีสถานะทางกฎหมาย นอกจากนี้ เครือข่ายที่นอกเหนือจากนี้ซึ่งได้แก่ สมาคมและมูลนิธิ ก็ยังขาดการสนับสนุนด้วยระบบเครือข่ายในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมให้เป็นรูปธรรมและมีความต่อเนื่อง รวมทั้งตอบสนองต่อนโยบายวัฒนธรรมของรัฐ

8. ในการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนงานวัฒนธรรม อาจแสวงหาในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีการกำหนดเป็นกฎหมาย เช่น จากการแบ่งส่วนของภาษีที่เรียกเก็บจากธุรกิจบันเทิงที่มีรายได้สูง การลดหย่อนอัตราภาษีให้กับผู้สนับสนุนงานวัฒนธรรม เป็นต้น

9. การบริหารงานแบบกระจายอำนาจตามแนวทางที่ประเทศไทยกำลังดำเนินอยู่ จำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการบริหารราชการไทยที่ผ่านมาซึ่งมีความเป็นเอกเทศ ขาดความโปร่งใส และการตรวจสอบจากภายนอก นอกจากนี้ ต้องเร่งพัฒนาข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะเข้าสู่ระบบโครงสร้างองค์กรใหม่ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิรูประบบการบริหารงานวัฒนธรรม

บรรณานุกรม

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สำนักงาน. นโยบายวัฒนธรรมและแนวทางในการรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม พ.ศ. 2529. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2538.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. ปีนสมองของชาติ: ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัทซัคเซสมีเดีย จำกัด, 2543.

ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2539.

เดโช สวานานนท์. คำอธิบายศัพท์ : รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ : หจก. วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น จำกัด, 2541.

รัชนิกร เศรษฐโร. โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ:บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2534.

สุพิศวง ธรรมพันทา. พื้นฐานวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : ดี.ดี. บู้คส ไตร, 2532.

อานันท์ ปันยารชุน. มุมมองนายอานันท์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2542.

สำนักพิมพ์อิติตตา. คู่มือนักท่องเที่ยวเนเธอร์แลนด์. กรุงเทพฯ : บริษัท อิติตตาพริ้นติ้ง (ประเทศไทย) จำกัด, 2540.

Web Site : <http://www.minocw.nl/cultuur/cubeleid/engels/index.htm>

Web Site : <http://www.mibuza.nl>
: <http://www.minocw.nl/cultuur/cubeleid/engels/h6.htm>

บทสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ อ้างถึงใน

ลัดดา ตั้งสุภาชัย. การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของสำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล นักศึกษาหลักสูตรปริญญา คุรุศาสตร์ มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา, กรุงเทพฯ : คณะคุรุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

หน้าปกหลังของประเทศเนเธอร์แลนด์

“การดำเนินงานวัฒนธรรมให้อยู่ในหลักการของคุณภาพและความหลากหลาย การจัดทำร่างนโยบายวัฒนธรรมแต่ละฉบับทุกส่วนของสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบกับสิ่งที่ตนเองได้กำหนดไว้ในนโยบาย”